

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΤΡΟΦΗ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ — ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΕΤΟΣ Β' — 1899

[Τυπται δραχ. 7]

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

10 — ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ — 10

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Ἡ αὐτενέργεια ἐν τῇ μαθήσει (κατὰ τὸν Σπένσερ) Σελ. 17. — Ἡ ἀνατροφή τῆς γυναίκης (κατὰ τὸν Ζουφρίδα) 25, 52, 76, 91, 107. — Ἡ ποίησις ἐν τοῖς σχολείοις ὑπὸ Γ. Μπουκουβάλα 49. — Τὸ Γκαίτσιο Γυμνάσιον ἐν Φραγκφούρτῃ ὑπὸ Φ. Γεωργαντέ 68. — Ἀγωγή καὶ κληρονομικότης (κατὰ τὸν Γαυγιώ) 73. — Ρωσικόν λύκειον 81. — Ἡ ἀγωγή τοῦ παιδὸς (κατὰ τὸν Γκίρμι) 84, 98. — Τὸ παιδί ὑπὸ Γ. Μπουκουβάλα 143. — Σχολικαὶ ἀναμνήσεις 129. — Ἡ σκληρογυγία (κατὰ τὸν Όππελ) 139. — Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή (ἐκ τῶν τοῦ Σπένσερ) 145, 163, 183, 194, 214. — Τὸ πρότυπον γυμνασίου τῆς Βουδαπέστης 155. — Ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις 168. — Παιδαγωγικὸν διαγώνισμα (τὸ βραβευθὲν ὑπὸ τῶν κριτῶν) ὑπὸ Π. Λιβαδά 177. — Τὰ ἀργαία κειμήλια 193. — Ἡ ἀσταγὸς ἀνατροφή τῶν νεανίδων (κατὰ τὸν Ουρμιλουρ) 202. — Ἡ παιδαγωγία καὶ τὰ ζῶα 209. — Ἡ σχολικὴ πειθαρχία ὑπὸ Α. Κωνσταντινοπούλου (226, 246). — Ἰσχυαίησις πρὸς τὰς μητέρας (κατὰ τὸν Ουρμιλουρ) 229. — Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή ἐν ἐλευθέρῃ πολιτείᾳ 257, 281. — Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ὁ τύπος ἐν Βουλγαρίᾳ (κατὰ τὸν Α. Γουβερνάτη) 275, 294. — Πνευματικὴ ὑγιεινὴ (κατὰ τὸν Ἐλβετὸν Ιατρὸν Φερρέρ) 337. — Αἱ γυμναστικαὶ πρῶδοι ἐν Ἑλλάδι 363. — Ἡ σπουδαιὴ γυμναστικὴ (376)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΘΘΙΚΑ

Τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα (κατὰ τὸν Α. Κραβζ) Σελ. 4, 22. — Ἡ ψῆφος τοῦ πολίτου 65. — Ὁ φόρος τοῦ αἵματος 97. — Ἡ εὐτυχία (κατὰ τὸν Λούμπου) 125. — Τὸ στρατιωτικὸν καθῆκον (κατὰ τὸν Α. Βουτρού) 131, 150. — Σκέψεις συγγραφείας (ἐκ τῶν τοῦ Α. Λιβαδά) 143. — Ἡ Κυριακὴ ἀργία 161. — Ἡ ἀξία τοῦ χρόνου (κατὰ τὸν Λούμπου) 198. — Ἡ ἀργία καὶ αἱ πόλεις 241. — Πνευματικὴ ποτὰ 273. — Τὰ κλέφτικα τραγῳδία ὑπὸ Γ. Κ. Κουλοδήμου 284. — Ἡ ἐργασία ἐν ταῖς φυλακαῖς 321. — Ὁ νόμος τῆς ἐργασίας καὶ ὁ νόμος τῆς ἀργίας (κατὰ τὸν Γ. Μουσιό) 325. — Ἡ δόξα — Ἡ ἐρήνη (ποικίλαι γνῶμαι) 342. — Ἡ ἀπολογία τοῦ πολέμου 359. — Ἡ χάρις (κατὰ τὸν Σπένσερ) 458.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τὸ λήξαν ἔτος Σελ. 2. — Α. Συγγρός 65. — Τὸ βουλευτήριον τῆς Τροιζῆνος (ἐκ τῶν τοῦ Ν. Δραγουμῆ) 105. — Οἱ λόγοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως (κατὰ τὸν Βοινιό) 139. — Σκέψεις ποιητοῦ ὑπὸ Χ. Αντίου 246. — Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ Ἰταλικὴ γραμματολογία ὑπὸ Σ. Δὲ Βιάκη 268. — Φίλιππος Ἰμμ. Φέλεμπεργ, 278, 299, 310. — Τὸ Ἰπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ Χ. Αντίου 305. — Παῦλος Ζανὲ ὑπὸ Α. Αισιμίδου Κυριακοῦ 355.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ἡ ἐσπερινὴ ἀνάπαυσις (κατὰ τὸν Γρατρί) Σελ. 42. — Ἡ γυμνοθεραπεία (κατὰ τὸν Βαρνιό) 57. — Ἡ δικαιοσύνη τῶν ζώων 69. — Ἀσυμμετρία αἰσθησεων 109. — Ὑγιεινὴ τῆς θράσεως (κατὰ τὸν Τρουσσά) 172. — Ὑγιεινὴ σπουδαιότης τῶν δασῶν (κατὰ τὸν Ἐβερμάγερ) 307, 323. — Τὸ ἀστεροβόλι (ἐπ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Αλ. Πάλλη 315.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ, ΓΕΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις ὑπὸ Α. Χρυσοβαλόνῃ Σελ. 24, 45. — Ὁ ἀγροτικὸς βίος ἐν Ἀγγλίᾳ 117. — Περι-

πέτειαι περιηγητοῦ 242, 264, 284. — Τὸ νησί τῆς Μουτιλῆνος (κατὰ τὸν Ράουζ) ὑπὸ Α. Ἐφραζιώτη 329. — Ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς 339, 360. — Ἀδελφές (ἐπ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Αλ. Πάλλη 364. — Ἡ πατρις τοῦ Ἰησοῦ (ἐκ τῶν τῆς Ματθιᾶδος Σερῶ) 369.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ὁ υἱὸς τοῦ μηχανικοῦ (κατὰ τὸν Drougole) Σελ. 7. — Ἡ θάλασσα ὑπὸ Α. Καραβίτου 18, 39. — Ὁ δάμαλός μου ὑπὸ Κ. Τοπάλη 87. — Τὸ πετραμένον (ἐκ τῶν τοῦ Λέριμονταφ) 101. — Ἡ λαγύρα τοῦ Γερασιάνου ὑπὸ Α. Ἐφραζιώτη 141. — Τρισάγιον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου 148. — Ὁ μικρὸς σκοπὸς (ἐκ τῶν τοῦ Δὲ Ἀμύση) 170. — Συμπέθερος ὑπὸ Δ. Βικέλα 225. — Ἡ Μόσχα (ἐκ τῶν τοῦ Κ. Μεταξά Ποδοπότη) 290. — Ὁ βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος (ἐκ τῶν τῆς Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου) 332. — Ἦσο εὐλογημένη (κατὰ τὸν Σιέγκιεβιτς) 346. — Φεγγεῖ (ὑπὸ Α. Κοσμη) 349. — Ὁ Σαυτῆρ 372. — Ἦταν ἀσπράντιστος ὑπὸ Α. Κοσμη 378.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ἜΡΓΑ

Ἡ Μάγισσα (κατὰ τὸν Φεγγι) μετάφρ. Χ. Αντίου Σελ. 179, 199, 214, 233.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τὸ κρυφὸ σχολεῖο (μετ' εἰκόνας Ν. Γόζη) ὑπὸ Γ. Πολέμη Σελ. 1. — Στίχοι ὑπὸ Δ. Βικέλα 3, 45, 67, 107, 131, 179. — Νύκτα τοῦ γενάρη ὑπὸ Γ. Πολέμη 54. — Μικρὰ ταξίδια ὑπὸ Γ. Μακροβῆ 94. — Τὰ δύο δάκρυα ὑπὸ Γ. Πολέμη 120. — Ἡ ζωὴ ὑπὸ Γ. Πολέμη 297. — Κουπὶ καὶ τιμὸν ὑπὸ Γ. Πολέμη 334. — Ὁ κολασημένος ὑπὸ Γ. Δροσίτη 349. — Χωρισμὸς ὑπὸ Γ. Δροσίτη 362. — Σὲ μιὰ κοπέλλα ὑπὸ Ἀργύρη Ἐφραζιώτη 379.

ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου.

Ἡ ἀρουραῖσι Σελ. 27. — Κύριοι δημοδιδάσκαλοι 54. — Περὶ θερισμοῦ 218. — Τὸ γάλα καὶ τὰ βρέφη 237. — Καρποφαγίας τὸ ἀνάγνωσμα 297. — Ἡ σπορὰ τοῦ σίτου 347.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Τὰ παιδικὰ παίγνια Σελ. 14. — Αἱ καλάνδαι 15. — Αἱ κοῦκλαι ὡς μέσον διδασκαλίας 31. — Πάπας αἰνιγματογράφος 62. — Ἡ Κρήτη καὶ ἡ γελοιογραφία (μετὰ τασσάρων εἰκόνας) 62. — Τὸ παπικὸν αἰνίγμα 79. — Ὁ ἀφειρῆτης τῶν ὑψηλῶν πέλων 95. — Ἰππιφανεῖς προληπτικοὶ 110. — Τὸ παιδικὸν πάσχα ἐν Ἀμερικῇ 126. — Θεραπεία ἡθοσιῶν 158. — Οἱ πῖλοι τῶν ἀγγέλων βουλευτῶν 175. — Βασιλεὺς κηπουρὸς 175. — Ἀριθμητικὴ τῶν ζώων 191. — Ἡ μήτηρ μας 207. — Τὰ διάφορα κρέατα 222. — Τὸ πτόσμα καὶ αἱ προλήψεις 255. — Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς 270. — Τὰ δάκρυα 302. — Ἡ τροφὴ διαφόρων λαῶν 303. — Τὰ ταξίδια τοῦ μέλλοντος 334. — Ἡ καταρῆδα 334. — Αἱ πρῶται ἐν Ἑλλάδι ἐφημερίδες 351. — Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν 367. — Ἰδιοτροπία μεγάλων μουσικῶν 379.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τὸ νυχτέρι ὑπὸ Κ. Ρωμαιοῦ Σελ. 12. — Τὰ ἀριστουργήματα τῆς Δημοτ. Προήσεως 30, 63, 111, 142, 156. — Τὸ θαῦμα τῆς Χρυσοπηγῆς ὑπὸ Α. Κοσμη. — Ἡ γελιδνα τοῦ μαρτίου ὑπὸ Χ. Χρηστοβασιλέου 93. — Δημῶδες μῦθοι 218, 239, 255.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφεῖου τῆς Ἐκτίης Κ. Μιθωνοῦ καὶ Ν. Κεραυραίου.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ο ΦΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Μετά τινος ήμέρας τὰ στρατολογικά συμβούλια αναλαμβάνουσι τήν κατ' έτος έαρινήν αὐτῶν περιδείαν ἀνά τοὺς δήμους τοῦ Κράτους καὶ εἰ βλαστοὶ τοῦ έθνους, εἰ Ἕλληνας τοῦ έαρος τῆς ζωῆς κελούνται νά προσέλλωσιν ἐνώπιον αὐτῶν, ἥπως ἴδωσιν χειρὶ ἀνασύρωσι τὸν κληρὸν, ἥτις θέλει ἀποφασίσαι, ἐὰν ἐπὶ διεταίθηται ἢ ὡς διαθέστωσι νά ὑπηρετήσωσιν ἐν τῇ στρατῷ τῆς πατρίδος. Καλοῦνται ὅπως ἐξετασθῶσιν ἐνώπιον τῶν συμβουλίων τούτων, τίνες εἰ αὐτῶν εἶναι οἱ ἄλκιμοι νέοι, τῶν ὁποίων ἡ βραχίον εἶναι ἱκανὸς νά κρατήσει σταθρῶς τὸ ὄπλον, καὶ τίνες ἡ τύχη ἀπὸ γεννήσεως ἢ ἀπὸ νόσου σταρεὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς τιμῆς, ἥπως προσεπέγκωσιν εἰς τὴν μητέρα πατρίδα τὴν εὐγενεστέρην καὶ ὑψηλοτέρην τοῦ πολίτου συμβούλιον καὶ ὁμοίον. Ἰσως ἤθελε τις δυσκολεῖσθαι νά ἀνεύρη τὴν σχεσίαν τοῦ θέματος τούτου πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς « Ἰθνηκῆς Ἀγωγῆς ». Εἰς τὴν ἡμέραν εἰς ταῦτα νά μὴ ὑπάρξῃ τοιοῦτος πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν διδασκάλων τοῦ έθνους.

Διότι εἰς τὸν διδασκαλὸν πρῶτον ἀνήκει ἡ τιμὴ, ἥπως παρασκευάζῃ τὴν ψυχὴν ἐκάστης ἡλικίας, ἡ ἥποια ἢ κληθῆ μεταίτινα ἐτη εἰς τὰ ὄπλα πρὸς τὴν ὑψηλὴν καὶ τὴν εὐγενεστάτην ταύτην εἰσφοράν· εἰς αὐτὸν ἀνήκει τὸ καθῆκον νά διδάσκη τοὺς Ἕλληνοπαῖδας, ἥπως λατρεύωσι τὰ εὐγενῆ ἰδιώδη, ἥπως ἀπὸ τῶν μεγάλων ἰθνηκῶν ἀναμνήσεων ἐμπνέωνται ὑψηλὰ ἰθνηκὰ ὄνειρα, εἰς αὐτὸν, ὥπως ἐμβραπτίση τὰς νεαρὰς ψυχὰς εἰς τὴν διαυγῆ συνείδησιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος, τοῦ ἥποιοι ἢ ὑψηλοτέρη ἐκδηλώσιν εἶναι ἡ στρατεύσεις, εἰς αὐτὸν τὸ καθῆκον ἥπως ἀπομακρύνῃ διὰ τῆς παιδαγωγίας τὴν ἐπιβρασίν τῶν ἰλλεινῶν, τῶν ἀναξίων ἄλευθέρων πολιτῶν παραδόσεων, τῆς διὰ παντὸς τρόπου καὶ πάσης μεθόδου, διὰ χρήσεως παντὸς μέσου ἐπιδιωκομένης ἀποφυγῆς τοῦ στρατιωτικοῦ φόρου, τῶν παραδόσεων τῆς ἐκζητήσεως παρανόμων ἀπαλλαγῶν καὶ παρανόμων ἐξαιρέσεων, τῆς βεπῆς πρὸς τὴν φυγοστρατίαν καὶ τὴν λιποταξίαν, τὰ ἥποια πάντα ἐκαλλίεργησαν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαοῦ ἀλειναὶ ἔξεις νοσηροῦ πολιτικοῦ βίου.

Καὶ ἀνήκει εἰς τὸν διδασκαλὸν τὰ καθήκοντα ταῦτα, διότι, ὡς προσφιλῆστα τὸ διετύπωσαν ἡ Γούλιος Σιμόν, ἐν τῇ ἀρμεδιότητι τῆς παιδαγωγίας ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τὸ νά ἐμ-

πνῆ ἰδιώδη στοργὴν πρὸς τὰ ὑψηλότερα τῶν καθῆκοντων τῶν μελλόντων πολιτῶν· καθῆκον τῆς παιδαγωγίας εἶναι κατὰ πάσας αὐτῆς, τὰς μορφὰς νά πλήττῃ, νά προκαλῆ τὴν δόνησιν τῶν εὐγενεστέρων χορδῶν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν παιδῶν». Ταύτης τῆς διδασκαλικῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔχουσι ἀπόλυτον ἀνάγκην πρὸς ἐκρίωσιν ταπεινῶν ἔξεων καὶ παραδόσεων εἰ Ἕλληνοπαῖδες. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ διδασκαλὸς εἶναι ὁ πρῶτος καὶ μεγαλειότερος ἀπόστολος τῆς στρατιωτικῆς συνταξέως τοῦ έθνους.

Ἰβναι δ' ἀπειροὶ αἱ ποικιλίαι τῶν τρόπων, καθ' οὓς δύναται νά παράσχη τὴν ἠθικὴν ταύτην τροφήν.

Ἡ ἀποφυγὴ τῆς στρατεύσεως εἶναι κατὰ πρῶτον λόγον ἀπάρεσις τῆς θρησκείας τῆς πατρίδος. Ἀφοῦ ἡ πατρίς δὲν δύναται νά ζῆσθαι καὶ νά ἀναπτυχθῇ καὶ ἐκπληρωθῇ τὸν προορισμὸν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐνότης πάντων τῶν ἔχόντων κοινήν ἰθνηκὴν συνείδησιν, ἀνευ τῆς ἰσχύος ἢ παρέχουσι εἰς αὐτὴν μόνον οἱ βραχιόνες τῶν τέκνων τῆς, ὁ ἀποδυσπετών πρὸς τὴν εὐγενεστάτην ταύτην εἰσφοράν εἶναι ἀπατρικὸς, ἀνάξιος νά εἶναι πολίτης, ἀνάξιος νά ἔχῃ πολιτικὰ δικαιώματα, διότι τὸ εὐγενεστάτον τούτο καθῆκον εἶναι τὸ κυριώτατον ἀντισταθμιστικὸν παντὸς δικαιώματος.

Ἡ ἀποφεύγων τὴν παροχήν τοῦ βραχιονὸς τοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, ἢ ἥποια ἀπέναντι τῶν ἐκτὸς αὐτῆς εἶναι ὑπηρεσία τῶν δικαιωμάτων τῆς, τῶν δικαιωμάτων δουλεύοντων ἀδελφῶν, ὑπηρεσία τῆς δόξης τῆς καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς, ἐν τῇ ἐσωτερικῇ δὲ εἶναι ὑπηρεσία τῆς ἐνόμου τάξεως, προστασία τοῦ δικαίου πάντων, εἶναι ἀνάξιος νά ἀπολαύῃ τῆς προστασίας τῆς πολιτείας ἀδικούμενος καὶ δικωκόμενος.

Διότι ἀνευ τῆς ἰσχύος τὸ Κράτος δὲν δύναται νά ἐξασφαλίῃ τοῦ πολίτου κατὰ τῶν κακοποιῶν οὔτε τὴν ζωὴν, οὔτε τὴν τιμὴν, οὔτε τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἐν τίνι λοιπὸν δικαιομάτῃ καὶ ἐπὶ τίνι τίτλῳ ὁ ἀρνούμενος νά παράσχη ὑπὲρ τῆς ἰσχύος τοῦ έθνους τὸν φόρον τῆς ἰσχύος τῶν βραχιόνων του, δύναται νά ἀξιώσθαι προστασίαν τῶν δικαίων του τούτων; Ἰβως δύναται νά ὑπάρξῃ ἐλευθέρη πολιτεία στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἰσότητος, ἐταν δὲν ὑπάρξῃ ἡ ἀλληλεγγύη αὐτῆ καὶ ἡ ἴση μεταξὺ πολιτῶν συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐπιστημοστάτην ταύτην εἰσφοράν; Ἰβναι δύνατὸν νά εἶναι πολίται ἐκείνοι, οἱ ἥποιοι ἀπαιτοῦν νά τοὺς προσηρῇ καὶ τοὺς σάξῃ, νά προστατεύῃ τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ τὴν τιμὴν

— Ἠμπορεῖτε νά μοῦ εἰπῆτε, ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς, τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων βασιλέων τῆς Σουηδίας;

— Γουσταῦος Ἀδόλφος, εἶπεν ἡ πρῶτη.

— Κάρολος ὁ Β', ἐπιθύρησεν ἡ δευτέρα.

— Ὁσκάρ ὁ Β', ἐτόλμησε νά εἰπῇ μία μικρά.

Ὁ Βασιλεὺς, ἐκπλαγείς καὶ φειδρυνθεὶς διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀπάντησιν, ἐκπλαγίσασεν τὴν ἀνύποπτον αὐλοκόλακα καὶ τὴν ἠρώτησεν:

— Ἐ, τότε νά μοῦ εἰπῆς ἐν μεγάλῳ γεγονὸς τῆς βασιλείας σου.

Ἡ μικρὰ μαθήτρια ἐκοκκίνισεν, τὰ ἔχασε καὶ ἐπὶ τέλους μὲ τὸὺς ὀφθαλμούς πλήρεις δακρῶν:

— Δὲν ἤξεύρω κανέν! ἀπήντησεν.

Καὶ ὁ Βασιλεὺς, θωπεύσας τὴν κεφαλὴν τῆς μικρῆς:

— Μὴν κλαῖς, παιδί μου, εἶπε μειδιῶν, καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω κανέν!

ἐκτιμᾶται τοῦ λοιποῦ κατὰ τὴν ἀτομικίαν του ἁξίαν καὶ ἐξ αὐτῆς κυρίως ἐξαρτᾶται ἡ τύχη του.

Γουλιέλμος Β'

Ἰβὴ ὅσον τὸ προσωποποιεῖν ἀμείστηριαν θείαν, ὁ πόλεμος, τὸ μένος, ὁ φόβος, ἡ δικαιοσύνη ἢ βασιλεύει μετὰ τῶν ἀνθρώπων. ἕκαστος δὲ θά προσηυθαίη νά βλαστήτῃ τὸν ἄλλον. Ἀλλ' ἐπεὶ εἶνε μοιραῖον μεταξὺ τῶν ἀτόμων, εἶνε μοιραῖον καὶ μεταξὺ τῶν λαῶν.

Γουλιέλμος Β'

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἡ λεύκανσις τῶν μαύρων.

Κατὰ τὴν γνώμην ἐπιστήμονος εἰδικῆς μελετήσαντος τοὺς μαύρους, τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος αὐτῶν προέρχεται ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ ἀνθρακίνης χρῶμας ὑπὸ τὸ δέρμα, εἶνε λοιπὸν εἶδος «ἀσθινας» καὶ τίποτε ἄλλο. Καὶ τὴν ἀσθινας αὐτὴν δύναται νά θεραπεύσῃ ὁ ἠλεκτρισμὸς διαλύων τὰ μόρια ταῦτα τοῦ ἀνθρακῆ, μὲ ἄλλους λόγους καθιστῶν λευκοὺς τοὺς μαύρους. Ἐστὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δὲν ἤδυνήθη νά κατορθώσῃ ὁ ἄσπιον τοῦ μύθου δύναται νά ἐπιτύχῃ ὁ ἠλεκτρισμὸς, ἐν ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον παραδοξολογία τοῦ ἐπιστήμονος κυρωθῆ διὰ πειραμάτων. Ἐως τότε ὁμοῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἀμφιβολία.

Πρακτορεῖον ἐπαιτείας.

Τοιοῦτο κατάστημα ἄριστον ὀργανωμένον λειτουργεῖ ἐν Λουδίνῳ, δίδει δὲ εἰς τοὺς πελάτας αὐτοῦ ἐπαίτας πᾶσαν χρησίμων εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν πληροφορίαν ἐπ' ἀμοιβῆς. Τὸ κατάστημα παρέχει ἐντυπον κατάλογον διευθύνσεσιν τῶν ἐσπλαγχνικωτέρων κατοίκων τοῦ ἄσπινος, τὴν ἰύραν τῶν ὁποίων δὲν ἦ ἀκρούσει μᾶτην εἰ ἐπάτται. Προσέτι παρέχει ὑποδείγματα παντὸς εἶδους ἐπιστολῶν συγγινητικῶν πρὸς ἐπὶ κλήσιν ἐλεημοσύνης ἀπευθυνομένων ἐκ μέρους χηρῶν, ἑρρηκῶν, ἀναπῆρων κλπ.

Αἱ μυῖκαὶ δυνάμεις.

Ἡ μυῖκὴ δύναμις ἦν ἕκαστος ἡμῶν δαπανῶ ὅπως κινῆ τὰ βλέφαρα, εἰς διάστημα ἐνδὲς ἔτους, ἢ ἦκει ὅπως ἀναγεῖρη βάρους 15-20 ὀκάδων. Ἡ δὲ δύναμις ἦν δαπανώμενη εἰς χειρῶν χαιρῆτισμῶν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα συγκεφαλαιωμένη ἢ ἦτο ἱκανὴ ὅπως συγκρατήσῃ ἀνηρητημένην μετὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λαιανοῦ ἀτρακταζὺν βάρους 80 τόννων.

Γιγάντειον θαλάσσιον.

Ἰβρῶσιν ἡ ναυπήγησις τεραστίου ἀτμοπλοίου προωρισμένου διὰ τὴν συγκοινωνίαν Ἰβρώπης καὶ Ἀμερικής. Τὸ ἀτμοπλοῖον τούτο ἔχει μήκος 215 μέτραν καὶ τριπλὴν ἀτμομηχανὴν δυνάμεως ἐν ὅλῳ 75,000 ἵππων, καταναλισκῶσιν 700 τόντους ἀνθρακῶν καθ' ἡμέραν. Ὁ «Ἐλληκενικός», ὅπως ἠνομάσθη τὸ τεραστίον σκάφος, δύναται νά μεταφέρῃ 5,000 ἐπιβάτας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἢς τὸ Δικαστήριον.

Ὁ πρόεδρος πρὸς γυναικα μάρτυρα:

— Ἰβσων ἐτῶν εἶθε;

Ἡ μάρτυς διατάζει.

Καὶ ὁ πρόεδρος:

— Μὴ διατάζετε, κυρία. Ὅσον περισσότερος εἶνε ὁ διασταγμὸς σας, τὸσον μεγαλητέρα ἢ εἶνε καὶ ἡ ἡλικία σας;

*

Μεταξὺ φίλων:

— Γρέφω τὸ μεγαλητερον σέβας πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

— Τὸ βλέπω, φίλε μου. Διὰ τοῦτο δὲν τολμας νά τὴν πλησιάσῃς.

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Θεός δὲ τοῖς ἀγροῦσιν οὐ παρίσταται.

Συροφῆς

Ὁ,τι πρὸ πάντων δίδει κατὰ ταῖς παρόντας χρόνους ἀνοτάτην σημασίαν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, εἶνε ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἁξία ἀποτελεῖ σήμερον τὴν πρῶτην δύναμιν καὶ τὴν πρῶτον καὶ ἀναπόφευκτον ἄρον τῆς ἐν τῷ βίῳ ἐπιτυχίας. Ἀπὸ ἐκατοντητηρίδος περίπου παρουσιάζουσι μάρτυρες τοῦ ἀνεπισημοῦ καὶ ἀσταθοῦς παιδῶν τῶν ὑπεροχῶν, ὅσας χρονηεῖ ἡ τύχη, ἡ γέννησις, ὁ πλοῦτος, ἡ περιουσία καὶ ὁ βαθμὸς ἐν ᾧ συγχρόνως βλέπωμεν εἰς ὅσας τὰς βαθμίδας καὶ εἰς ὅλα τῆς κοινωνίας τὰ στάδια πληθῆν ἀνθρώπων ὑψημῶν καὶ καταλαβόντων ὑπερτίτας θέσεις διὰ μόνως τῆς δυνάμεως τοῦ χαρακτῆρος, τῆς εὐφυίας, τῶν γνώσεων καὶ τῆς φιλοργίας τῶν. Ἡ βία καὶ ἡ ἀδύναμις ἀρχαῖος τῶν κοινωνικῶν θέσεων καὶ ὑπάρξεων ἀφίση μὲν εἰς τὰς ψυχῆς θλίψεσιν καὶ διαταραχῆς ἐντυπώσεσιν, ἀλλὰ παρέχει συγχρόνως καὶ μὲγα ἠθικὴν μάθημα, τὴν πεποιθησιν ὅτι ὁ ἀνθρώπος

καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἢ θυσία τῶν ἄλλων, ἢ κα-
κουχία τῶν ἄλλων, τὸ αἶμα τῶν ἄλλων, χωρὶς
αὐτοὶ νὰ ἔχωσι πρὸς αὐτοὺς τὴν αὐτὴν ὑπο-
χρέωσιν;

Ἡ παιδαγωγία δύναται καὶ ὑφείλει πρῶτη
νὰ διδάξῃ τοὺς Ἑλληνόπαιδας, ὅτι ὅπου δὲν
ὑπάρχουν τυραννίαι, φρουρούμεναι ὑπὸ μισθοφό-
ρων, ἔσπου ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ βῆσις
τοῦ ἔθνικου ὀργανισμοῦ, τὸ ἔθνος ἐμπιστεύεται
τὴν ἰσχὺν του εἰς ἑαυτὸ καὶ ἀπονέμει εἰς πάντα
πολίτην τὴν ὑπερτάτην τιμὴν νὰ εἶναι ὁ φρου-
ρὸς του.

Ὁ γλιπτόστρατος καὶ ὁ φυγόςτρατος, ὁ ἔπαι-
τῶν καὶ ἐξαγοράζων ἀπαλλαγὰς καὶ ἐξαιρέσεις,
ἔπαιτεῖ καὶ ἐξαγοράζει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀτιμίαν,
διότι ἡ ἐπισημοτέρα ἐκδῆλωσις τῆς τιμῆς, τὴν
ὅποιαν ἀπονέμει τὸ ἔθνος εἰς τὸν πολίτην, εἶναι
ἡ στρατεύσις. Διὰ τοῦτο παρ' ἔθνευ ὄντως ἐλευ-
θέρῳ καὶ ἀξίῳ ἐλευθερίας, παρὰ τῶ ὅποιον εἶναι
δικαιῶς ἡ ἀντίληψις τῆς ὑπάτης ταύτης τιμῆς,
ἐκείνοι τοὺς ὁποίους ἡδίκησεν ἡ φύσις ἢ αἱ νό-
σοι, ἐκείνοι τοὺς ὁποίους τὰ στρατολογικὰ συμ-
βούλια θεωροῦσι σωματικῶς ἀεικάνους, κρί-
νονται ὑπάρχεις δυστυχεῖς, τὰς ὁποίας ἡ μοῖρα
ἐστέρησε τῆς ὑψηλῆς ἐντολῆς νὰ εἰσφέρωσι φόρον
ἰσχύος εἰς τὴν πατρίδα.

Πόσον λοιπὸν ταπεινὴ, πόσον εὐτελεὴς πρέπει
νὰ εἶναι ἡ πολιτικὴ συνειδήσις ἑνὸς λαοῦ, ὅταν
μεγάλῃ μερίδι τῶν πολιτῶν αὐτοῦ, πολιτῶν ὑγιῶν
καὶ εὐσταλῶν, ζητεῖ διὰ παντὸς ταπεινοῦ καὶ
ἀναξίου μέσου νὰ ἐξαγοράσῃ τὸ πιστοποιητικόν
τοῦτο ἀνικανότητος πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς πατρί-
δος; Καὶ ἀπὸ τῆς πεζοτέρας ἀπόψεως, τῆς ἀπό-
ψεως τῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῶν κακουχιῶν τοῦ
στρατιῶνος, πόσον νεκρωμένον πρέπει νὰ εἶναι τὸ
αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἰσότητος με-
ταξὺ τῶν πολιτῶν, ὅταν ὑπάρχωσι νεοὶ ἐπι-
διώκοντες ἄνευ ἐρωτήματος ὑπὲρ ἑαυτῶν μὲν τὴν
ἀχρηστίαν καὶ τὴν ραστώνην, κατὰ τοῦ συμπο-
λίτου των δέ, τοῦ συνδημότου, τοῦ γείτονος, τοῦ
φίλου καὶ οἰκείου, τὰ βάρη τοῦ στρατιωτι-
κοῦ βίου;

Ἐἰς τὸν διδάσκαλον ἀπόκειται νὰ ἐμπνεύσῃ
εἰς τὰς τρυφεράς ψυχὰς τὸ καθῆκον τοῦ ἐρωτή-
ματος καὶ ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ τῆς φυγαστρατίης·
τὴν συνειδήσιν ὅτι ὑπολαμβάνει ἐν τῇ καθ' ἑαυ-
τὸν τῶν τρόπων ἐπιδιώξει αὐτῆς πρὸς τὸ ἔθνος μὲν
προδοσίαν, πρὸς τὸν συμπολίτην ἀδικίαν καὶ πρὸς
ἑαυτὸν ἡ ἐσχάτη τῶν ἀτιμιῶν ἢ ἐκ τῆς ἀναι-
σθησίας. Διότι ἀνανδρίαν δὲν ἀποτελεῖ ὁ φόβος
τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἐξαιρετικῶς μόνον ἀπει-
λεῖ τὸν στρατιώτην, ἀλλὰ καὶ ὁ φόβος τῶν κα-
κουχιῶν καὶ τῶν στερήσεων καὶ τῶν ταλαιπω-
ριῶν τοῦ στρατιῶνος, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν καὶ
αὐταὶ, ὅσον καὶ αἱ κίνδυνοι καὶ ὑπὲρ τούτους
μαλίστα, τὴν ἀφροδίαν καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς,

τὸ ὁποῖον ἐμπνέει τῆς ἱερότητος καὶ τῆς εὐγε-
νείας τῆς ἀποστολῆς τοῦ στρατιώτου τῆς πα-
τρίδος ἢ συνειδήσις.

Ἐἰς τὸν διδάσκαλον ἀπόκειται νὰ καταστήσῃ
φύσιν τῶν ἑλληνοπαιδῶν τὴν ἀγάπην τῶν ὄπλων.
Νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ στρατιώτης εἶναι τὸ
κατ' ἐξοχήν ἔθνικόν σχολεῖον, σχολεῖον ἰσότη-
τος, ἐν ᾧ πάντα τὰ τέκνα τῆς πατρίδος ἄνευ
διακρίσεως τάξεων, μορφώσεως, πλοῦτος, δι-
δάσκονται ἐν κοινῷ νὰ ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα
ἐμπράκτως, προσφέροντες εἰς αὐτὴν θυσίαν αἵ-
ματος, θυσίαν ταλαιπωριῶν καὶ κακουχιῶν· ἐν ᾧ
διδάσκονται τὴν ἀμοιβεσίαν ἀγάπην, τὴν ἐξαφα-
νίζουσαν πᾶσαν διαίρεσιν, διότι εἶναι ἀδύνατον
νὰ νοηθῇ ἀρρηκτοτέρα ἀγάπη τῆς τῶν συστρα-
τευομένων καὶ συναγωνιζομένων ὑπὸ τὴν σκιάν
τῆς ὑψηλότερας τοῦ πολίτου θρησκείας, τῆς θρη-
σκείας τῆς σημαίας, τῆς ἰσχυροτάτης τῶν θρη-
σκειῶν, ἀφοῦ κατορθῶναι νὰ ἐμπνέῃ τὸν ἔρωτα
τοῦ θανάτου.

Διὰ τὸν στρατιώτην, οὐχὶ τὸν μισθοφόρον
φρουρὸν τυραννικῶν ἐξουσιῶν, ἀλλὰ τὸν στρα-
τιώτην ἐλευθέρας πολιτείας, ἡ τιμὴ τῆς στρα-
τεύσεως δέον νὰ ἐμπνέῃ χαρὰν μεθυστικὴν· τὴν
εὐτυχίαν τὴν ἀπὸ τῆς εὐγενούς ἐκείνης μέθης
τῆς ψυχῆς, τὴν ὅποιαν ἐμπνέει τὸ γλυκύτερον
καὶ τὸ ποιητικώτερον τῶν καθηκόντων τοῦ πολί-
του, καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἐνθεωτέραν
μορφὴν τῆς λατρείας, ἣν ὑφείλομεν εἰς τὴν
πατρίδα.

ΦΙΛΟΛΗΜΟΣ

Η ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ¹

(Κατὰ τὸν μαθητὴν τοῦ Πευταλάτη Βισθάνου
H. de Guirys).

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν παιδαγωγίαν. Παιδαγωγίαν
ἐννοοῦμεν τὴν ἐλευθερὰν ὑποταγὴν τῆς βουλή-
σεως τοῦ ἡττονος εἰς τὴν τοῦ κρείττονος. Ἡ
παιδαγωγία εἶναι δραστηκὸν μέσον πρὸς ἠθικὴν ἀνα-
τροφὴν. Αὕτη ἐπιβάλλει τὴν καλὴν ἀγωγὴν
μαλλον ἢ τὴν ἐμπνέει. Προκαλεῖ αὐτὴν δι' ἐλα-
τηρίων ἐξωτερικῶν καὶ ἀνεξαρτήτων τῶν ἠθικῶν
αἰσθημάτων. Πρὸς ἐξάσκησιν τῆς παιδαγωγίας πρὸ
παντὸς ἄλλου ἀπαιτεῖται, ἵνα τὸ πρόσωπον, εἰς
ὃ εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἀνατροφή τοῦ παιδός,
περιβάλληται μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐπιενεργείας
τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδός.
Οἱ παῖδες τρέφουσιν ἐκ φύσεως θαυμασμόν καὶ
σέβας πρὸς ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, ὑπερ' ἔχει θείλη-
σιν σταθεράν, καὶ δι' αὐτῆς ἀσκαεῖ ἐπὶ τῆς θελή-
σεως ἐκείνων εἰδῶς τι κυριαρχίας. Πρὸς ἐπίτευξιν
λοιπὸν τῆς παιδαγωγίας πρέπει ἡ παιδαγωγὸς νὰ

¹ Γόλος, Ἰδε σελ. 84.

εἶναι ἀκαμπτος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του ὡς πρὸς
ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπαξ ἐπιβάλλει εἰς τὸν παῖδα ὡς
υποχρέωσιν. Ὅφειλε νὰ ἀπαιτῇ τὴν καθυπόταξιν
τῶν παιδῶν εἰς τὴν αὐθεντίαν αὐτοῦ. Ἐὰν τὸ
ἔθνος ἡμῶν χωλαίνῃ κατὰ τε τὴν κοινωνικὴν καὶ
πολιτικὴν αὐτοῦ ἀγωγήν, τοῦτο συμβαίνει ἐκ
τοῦ ὅτι δὲν ἐμάθεμεν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων
τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας νὰ τρέφωμεν ἀπό-
λυτον σέβας εἰς τὰς διαταγὰς ἑνὸς ἀνωτέρου.
Ἕνα ζήτημα ζωῆς καὶ θανάτου διὰ τὸν τόπον
μας ἡ ἀπόλυτος ὑποταγὴ τῶν ἡττόνων εἰς τοὺς
κρείττονας, πάντων δὲ εἰς τὸν νόμον, ὃν οἰκν-
δήποτα μορφήν καὶ ἐν ἐμφανίζεται οὗτος.

Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι πρὸς πραγματώσει τῆς
παιδαγωγίας ἀπαιτοῦνται μέσα τινὰ, ἐξ ὧν τὰ
κυριώτερα εἶναι τρία· ἡ κωνὴν, ἡ ποινὴ καὶ ἡ
ἀμοιβή. Καὶ ἡ μὲν κωνὴν εἶναι ἀναγκάσιος πρὸς
διατήρησιν τῆς ἀρμονίας καὶ τάξεως ἐν ταῖς
ἐνεργείαις τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἐκάστη οἰκο-
γένεια, τῆς ὁποίας τὰ μέλη εἶναι προωρισμένα νὰ
ζῶσιν ὁμοῦ καὶ νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἕνα καὶ τὸν
αὐτὸν σκοπὸν, ἔχει ἀνάγκη τοῦ κανόνος. Ὁ
οὐσιασιώτερον δὲ ὅπερ ἔχει νὰ κανονίσῃ τις ἐν τῇ
οικογενείᾳ εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ χρόνου. Ἀπαξ κα-
νονισθέντος τοῦ χρόνου, ἦτοι ὁρισθείσης τῆς τα-
κτικῆς ὥρας μιᾶς ἐκάστης λειτουργίας εἴτε
πνευματικῆς εἴτε ὑλικῆς, ἀμέσως ἐξασφαλίζεται
ἡ τάξις καὶ λειτουργεῖ ἀπροσκόπως ἡ μηχανὴ
τοῦ οικογενειακοῦ βίου καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς σχέ-
σεις καὶ ἐνεργείας. Ἀναντίρρητον δ' εἶναι, ὅτι καὶ
ἡ γενικὴ εὐδαιμονία ἕλου τοῦ οἴκου καὶ ἡ μερικὴ
ἑνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς οικογενείας ἐξαρ-
τάται ἐκ τῆς ὀρθῆς καὶ καταλλήλου χρήσεως τοῦ
χρόνου. Ἀλλοῖμονον δ' εἰς ἐκείνην τὴν εὐαγέ-
νειαν, ἐν ᾗ βραδύται ἢ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν
ἔργων ἀταξία καὶ ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ χρόνου.
Ἡ δυστυχία δὲν βραδύνει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν
οικογένειαν ταύτην.

Ἄλλ' ἡ ἀπαιτήσις τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως
τοῦ κανόνος ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν ποινὴν. Ἡ ποινὴ
εἶναι ἡ ἐπικύρωσις τοῦ νόμου· ἡ δὲ ἀποτελεσμα-
τικὴ ἐνέργεια τῆς ποινῆς εἰς τὸν παῖδα εἶναι ὁ
φόβος, ὃν αὐτὴ ἐμπνέει καὶ τὸ ἐκ τοῦ φόβου ἀλ-
γεινὸν αἶσθημα. Ἄλλ' ἀμφότερα ταῦτα ἀναλο-
γοῦσι μαλλον πρὸς τὴν ἰδέαν, ἣν συλλαμβάνει ὁ
παῖς περὶ τούτων, ἢ πρὸς τὴν πραγματικότητα
αὐτῶν· διότι κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἡ φαν-
τασία μεγαλοποιεῖ καὶ μεταμορφοῖ τὰς περὶ τοῦ
μέλλοντος ἐντυπώσεις, πολλαπλασιαζούσα εἴτε
τὰ λυπηρὰ, εἴτε τὰ εὐχάριστα, καὶ παριστῶσα
τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα ἀναλόγως τῆς διεγέρσεως τῶν
ἐντυπώσεων τοῦ παιδός. Οὕτω π.χ. ὅταν παρι-
σταῖ τις εἰς τὸν παῖδα τὸ σχολεῖον ὡς τερπνόν τι
ἐνδιαίτημα, ὡς ἀμοιβήν μιᾶς αὐτοῦ καλῆς πρά-
ξεως, ὁ παῖς ἀνυπομόνως περιμένει τὴν στιγμήν
τῆς ἀπολαύσεως τοῦ σχολείου. Ἄλλ' ὅταν εἴξ

ἐναντίας παρίσταται εἰς αὐτὸν τὸ σχολεῖον ὡς
ποινὴ, ὡς ἐπιπονος ἐνασχόλησις, καὶ ἐπιβέλλη-
ται ἡ εἰς αὐτὸ φροντισίς ἀπειλητικῶς, ἡ ἰδέα
τότε τοῦ σχολείου δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ἄλλο
τι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀλλοῦ παιδός εἰ μὴ φρίκην
καὶ ἀποστροφήν. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι εἰ γο-
νεῖς πρέπει πολὺ νὰ προσέχωσι εἰς τὴν ἐκλογὴν
τῶν ἀντικειμένων τοῦ φόβου καὶ τῶν μέσων τῆς
ποινῆς, ὅπως ταῦτα ἀποβῶσι λυσιτελῆ πρὸς τὴν
ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς καρδίας τοῦ παιδός. Οὕτως,
ἐὰν θέλωμεν τὰ τέκνα μας νὰ ἀγαπήσωσι τὴν
ἐργασίαν, δὲν πρέπει ποτε νὰ μεταχειρισθῶμεθα
τὴν ἐργασίαν ὡς μέσον ποινῆς· διότι ἡ ἐργασία
εἶναι καθῆκον καὶ πηγὴ εὐδαιμονίας, καὶ ἐπομέ-
τως δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα αὐτήν, ἀλλὰ νὰ
ἀγαπῶμεν· ἄλλως δὲ ἡ ποινὴ συνεπάγεται τὸ
ἄναιδος, ἡ δὲ ἐργασία δὲν εἶναι ἄναιδος· «ἐργον
δ' οὐδὲν ἄναιδος, ἀεργίη δὲ τ' ἄναιδος» λέγει ὁ
ποιητῆς.

Πρέπει προσέτι νὰ προσέχωσι οἱ γονεῖς καὶ οἱ
διδάσκαλοι νὰ μὴ τιμωροῦσι τὰ τέκνα ἐνώπιον
τῶν ὁμοίων των, ταπεινοῦντες καὶ ἐξευτελιζόντες
αὐτὰ, καθ' ὅσον ἀποβάλλουσι τὸ φρόνημα τῆς
ψυχῆς καὶ ἡ φιλοτιμία των μεταβάλλεται εἰς
πεισμονὴν καὶ εἰς μῖσος πρὸς τὸν τιμωροῦντα,
ὅστις ἀπόλλυσι τότε τὸ γόητρον τῆς πατρικῆς
ἀγάπης ἀπὸ μέρους αὐτῶν θεωρούμενος ὡς ἐχθρὸς.
Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ τιμωρήσῃ τις παιδίον χωρὶς
νὰ διεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ του αἰσθήματα ἐναντίᾳ
ἐκείνων, τὰ ἅποια ἐπιδιώκει διὰ τῆς τιμωρίας.
Πρέπει δὲ νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς σωματικὰς ποιν-
νάς, αἵτινες δὲν ἀρμόζουσιν εἰς λογικά καὶ τρυ-
φερά ὄντα, ὡς ἐπ' ἴσης τὰς βαναύσους ὑβρεις τὰς
ὄλας ἀπαδούσας πρὸς τὴν ἠθικοποίησιν τῶν παι-
δῶν. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφυγῇ
τις τὰς ἀφαιρέσεις καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς τιμωρίας.
Μία φανερὰ ἀπειλή ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωσιν
νὰ διασώσῃ ὁ πατὴρ ἢ ἡ παιδαγωγὸς τὸ κύρος
τοῦ κανόνος καὶ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἰδίαν αὐθεν-
τίαν, ἣν ὁ θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς γονεῖς πρὸς τὴν
ἀληθῆ εὐδαιμονίαν τῶν παιδῶν. Ὅσακις λοιπὸν
προϋσιασθῇ τοιαύτη ἀνάγκη, τίνος εἶδος τιμω-
ρίας ἀρμόζει νὰ κάμωμεν χρῆσιν; Ἡ καταλ-
ληλοτέρα πρὸς τὸν ἐπιδικουμένον σκοπὸν τιμωρία
εἶναι ἐκείνη, ἥτις διδοί νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἀμαρτάνων
παῖς, ὅτι αὕτη εἶναι φυσικὸν περικολλημένον τοῦ
ἀμαρτήματος του. Ἐὰν π.χ. ἐκαμε κατάχρησιν
πραγμάτων παρὰ τὴν θέλησιν τῆς μητρός, δίκαιον
εἶναι νὰ συμπληρῶσιν τὸ πλεόνασμα διὰ τοῦ ὑστε-
ρήματος. Ἐὰν κατεχράσθη τὰς εὐκολίας καὶ
τὰ μέσα, τὰ ἅποια τῇ παρέχουσιν οἱ γονεῖς
πρὸς θυμηδίαν, πρέπει νὰ στερηθῇ ἐν μέρει τού-
των. Ἐὰν κατέστη ἐνοχλητικὸς διὰ τῆς ὑπερ-
βολικῆς φλυαρίας του, πρέπει νὰ τῇ ἐπιβληθῇ
πιγὴ ἀνάλογος. Ἐὰν ὑπερέβη τὰ διαγεγραμμένα
ἤρια τῆς ἐλευθερίας του, πρέπει νὰ διαγραφῶσι

ταῦτα στενώτερα, καὶ οὕτω καθιζήσῃ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς στερήσεις ταύτας ἀπικεῖται μέτρον καὶ φρόνησις.

Αἱ ποιναί, ὡς εἶδομεν, ἔχουσι τὰς δυσκολίας των ἄλλ' αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν ἀμοιβῶν εἶνε ἔτι σπουδαιότεροι. Ὁ κίνδυνος τῆς ἀμοιβῆς εἶνε ὅτι πρῶτον ἐξεγείρει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδὸς τὴν ἐπιθυμίαν φιλοδοξῶν ἀπολαύσεων, δεύτερον δὲ ὅτι γινομένη ἐλαττήριον τῆς καλῆς ἀγωγῆς τοῦ παιδὸς ἀντικαθίστα τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκπληρώσεως τούτου. Ἡ ἀμοιβὴ λοιπὸν πρὸς ἀποφυγὴν τοιοῦτου ἀποτελέσματος πρέπει νὰ ἰκανοποιῇ μόνον αἰσθήματα ἠθικὰ καὶ φιλόανθρωπα, διεγείρομενα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδός. Οὕτω π. χ. ὅταν βλέπωμεν τὸν παιδὰ ἀγαπῶντα μετὰ ζήλου τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐργασίαν, πρέπει νὰ παρέχωμεν εἰς αὐτὸν ἀφθονώτερα τὰ μέσα πρὸς εὐχερεστέραν ἐκπλήρωσιν τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ κλίσεων. Ὅταν δὲ κρίνωμεν εἰς αὐτὸν αἰσθήματα συμπαθείας πρὸς τοὺς ἄλλους, πρέπει νὰ βεβαιώσωμεν αὐτὸν διὰ τῆς παραγωγῆς τῶν πρὸς ἀγαθοεργίαν μέσων. Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ ἀνταμείβωμεν τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ πράξεις δι' ἐπαίνων καὶ λόγων ἰκανῶν νὰ παραστήσωσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζωηρὰν τὴν εἰκόνα τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας, ἣν γεννᾷ ἡ ἀρετὴ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐπαίνους ὑφειλομεν νὰ εἰμυθευομεθα καὶ μέτροι.

Ἵνεῖς τινες καὶ διδάσκαλοι ἐπισωρεύουσιν ἄμαθον ἐπαίνων εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας καὶ δὲν ἐννοοῦσιν, ὅτι διὰ τῶν τοιούτων θαυμαστικῶν καὶ ὑπερβολικῶν ἐπαίνων πληροῦσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν φουσαλλίδων. Ἐν παντὶ πράγματι ὑφειλομεν νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν εἰς τοὺς παῖδας, ἄλλως διαστρέφεται καὶ διαφθείρεται τὸ ὑμνέμενον τῆς εὐθύτητος αὐτῶν. Ὁ παιδαγωγικὸς ἡμῶν τρόπος πρέπει νὰ εἶνε ἀνδρικός. Αἱ ὑπερβολικαὶ ὁμιλίαι καθιστῶσι τοὺς παῖδας μαλθακοὺς καὶ ἐπὶ τέλους κακοήθεις· αἱ φρικώσους ἐκείνοι ἐπὶ ἀσημάντοις κακίαις καὶ τὰ ὑπέμετρα δείγματα τρυφερότητος τοὺς διαφθείρουσιν ἡπλήμυρα τῶν δικύσεων καὶ αἱ ὑποκοριστικαὶ ἐπικλήσεις ἐξασθενίζουσι τὴν θέλησιν καὶ ἐκθηλώνουσι τὴν καρδίαν των. Δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως νὰ ἐξαλειψώμεν ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς τὰς ὁμιλίαις καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν φράσεων καὶ λέξεων. Τοιαύτη αὐστηρότης ἦθους καὶ ξηρότης καρδίας εἶνε ἀφυσικός καὶ εἰς ἀγρίους προσήκουσα. Ἐς ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα μας, καὶ ὡς γνωρίζουσι ταῦτα ὅτι τὰ ἀγαπῶμεν, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀγάπη ὡς περιβάλλῃ αὐτὰ ὡς ζωογόνος θερμότης ἡλιακῆς ἀκτίνος καὶ οὐχὶ ὡς βαρεῖα ἀτμόσφαιρα πιέζουσα τὸν ἐγκέφαλον καὶ ὀλιθώουσα τὴν καρδίαν. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ ἀσθενὲς ὄν, γινόμενον τὸ ἀντικείμενον πάσης λατρείας, τὸ

κέντρον καὶ ὁ δεσπότης τοῦ οἴκου, συλλαμβάνει ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τῆς σημαντικότητος τοῦ ἀτόμου του καὶ τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὅποια κέκτηται. Τοὺς περὶ αὐτοῦ μεριμνῶντας δὲν θεωρεῖ πλέον ὡς φίλους ἀφωσιωμένους, ἀλλ' ὡς ὑπηρετας ἐκτελοῦντας καθήκοντα πρὸς αὐτὰ. Ἐξ ὅθεν δ' ὡς ἡ θέλησις αὐτοῦ δὲν ἐκτελεσθῇ, θεωρεῖ τὸν ἐξυτὸν του προσβεβλημένον καὶ καθίσταται αὐτοκτετὸς καὶ ὀργίλος. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ἐξ ἀρχῆς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸ παιδίον τὴν ἰδέαν ὅτι σημαίνει τι, καὶ ἐπομένως ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα οἱ πάντες νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸ καὶ νὰ ἐκτελοῦσι τὰς ἀξιώσεις του. Τοῦναντίον πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς αὐτὸ νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ αἰσθάνηται ὅτι πᾶσα ἡ προσοχὴ καὶ αἱ πρὸς αὐτὸ ὑπηρεσίαι τῶν γονέων ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδυναμίας καὶ εἶνε προϊόντα τῆς ὑφειλομένης πρὸς αὐτὸ πατρικῆς ἀγάπης.

Ἡ αὐστηρότης τοῦ παιδαγωγικοῦ ἡμῶν τρόπου ἀποβλέπει καὶ εἰς τὸ ὅτι ὁ παῖς πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι δύναται ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἀναγκῶν του νὰ ὑπολογίζῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων δυνάμεων. Ἐὰν δὲν συνηθίσῃ ἐνωρίς νὰ ζητῇ ἐν ἐαυτῇ πρὸ πάντων βοήθειαν καὶ νὰ βραδύνηται ἐπὶ τῶν ἰδίων δυνάμεων, δὲν θὰ δυναθῇ κατόπιν νὰ ἐξέρχεται νικηφόρος ἐκ τῶν ποικίλων ἀγώνων τοῦ βίου. Ἡμεῖς ὑφειλομεν νὰ ἀσχοῦμεν καὶ νὰ ἐπιβλέπωμεν αὐτὸν, ὅπως παλαιῶν γενναίων ἐν τῇ ἀγῶνι ταύτῃ. Ἐν τῇ οἰκίᾳ εὐρισκόμενος ὁ παῖς δὲν πρέπει, ὡς αἰεὶ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, νὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἀποδοῦναι πρὸς τὸν πατέρα ἀνάγκη, νὰ ἐπικαλήται πάντοτε καὶ ἐπιτακτικῶς νὰ ἀπαιτῇ ὑπηρεσίαν καὶ βοήθειαν παρὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ, καθ' ἑαυτὸν τῶν ἐπιτρέπουσιν αἱ δυνάμεις του, ὑφείλει νὰ ὑπηρετῆται μόνος. Ἐὰν δὲ ἀπαντᾷ καὶ τινὰς δυσκολίας, δὲν πρέπει ἀμέσως οἱ γονεῖς ἢ οἱ ἐπιμεληταὶ καὶ παιδαγωγοὶ του νὰ δεικνύωνται πρόθυμοι καὶ νὰ σπεύδωσι πρὸς παραγωγὴν πάσης εὐκολίας, ἀλλὰ νὰ ἀφίνωσιν αὐτὸν νὰ κόμη χρῆσιν τῶν ἰδίων δυνάμεων, διότι οὕτω βραδυμῆδον συνηθίζει προσκλίνων εἰς τὴν ἡλικίαν νὰ ἐνεργῇ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ νὰ ἀντιπαρατάσσῃται εἰς τὰς δυσχερεῖας τοῦ κοινωνικοῦ βίου, καὶ οὕτω νὰ μὴ γίνηται ὀκνηρὸς καὶ φίλαυτος. Ἰῶσοι δὲν ἐγένοντο δυστυχεῖς διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι οἱ γονεῖς αὐτῶν ἢ οἱ παιδαγωγοὶ ἐξ ἀνοήτου τρυφερότητος δὲν ἤκησαν αὐτοὺς νηπιέθεν νὰ ἐνεργῶσι μόνον των καὶ εἰς πᾶσαν ἀνάγκην νὰ δύνανται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεις.

Ἐκ τῶν εἰρημίων ἕκαστος δύναται νὰ συμπεράνη, ὅπως οὐδὲν εὐχερὲς εἶνε τὸ ἔργον τῆς ἀνατροφῆς· ὅποιος καὶ ὅπως γινώσκῃ καὶ ὅποιον πείραν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ἀναλαμβάνων τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ μάλιστα ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος παιδαγωγός, καὶ ὅπως ἀμαρτάνουσι καὶ πλανῶνται οἱ ἀδιαφροῦντες περὶ τοῦτο, οἱ παρακλιδόντες τὰ

τέκνα των εἰς τοὺς τυχόντας παιδαγωγούς, ἢ καὶ ἀφίνοντες ταῦτα εἰς τὴν τύχην των.

Ἐκ Σόφου. Δ. ΜΑΡΙΝΟΥ

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΝ

ΡΩΣΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

[Ἐκ τῶν τοῦ Λέρμουτωφ.]

Ἐξορισκόμενον μὲ ἐν τάγμα πεζικοῦ κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ στρατεύματος, εἰς ἀποικίαν Κοζάκων τοῦ Δόν. Οἱ ἀξιωματικοὶ συνήρχοντο ἄλλοτε μὲν εἰς τοῦτον, ἄλλοτε δὲ εἰς ἐκεῖνον, καὶ διήρχοντο τὴν ἐσπέρην παίζοντες.

Ἐσπέρην τινὰ, ἀφού ἐβαρύνθημεν τὸ παιγνίδιον, ἐρρίψαμεν τὰ χαρτιά ὑπὸ τὴν τράπεζαν καὶ ἤρχισαμεν νὰ συνομιλῶμεν. Ἡμεῖς τότε εἰς τοῦ ταγματάρχου Σ*. Πρῶτὸ πύνηθες τὸ θέμα τῆς συνομιλίας ἐκίνησε τὴν ἐσπέρην ἐκεῖνον τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐξ ἡμῶν ἐξήνεγκε τὴν γνώμην, ὅτι τὸ πεπρωμένον τῶν Μωσχομεθάνων εἶχε καὶ μετὰξὺ μας ἀρκετοὺς ὑπαδούς. Καὶ ἕκαστος ἀνηγήθη διάφορα ἀνεκδοτά κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥστον περιεργαζ ὑπὲρ τῆς γνώμης ἢ κατ' αὐτῆς.

— Ὅλα αὐτὰ, κύριε, δὲν ἀποδεικνύουν τίποτε, λέγει ὁ γηραιὸς ταγματάρχης· διότι τίς ἐξ ἡμῶν ὑπῆρξεν αὐτόπτης τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἀναφέρει πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ διασυρισμοῦ του;

— Ὅχι βεβαίως, τῶ ἀπεκρίθησαν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν μας ἐπιβεβαίωσαν πρόσκαιρα. περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν ὁσίων οὐδὲν ἀμφισβάλλομεν.

— Ἀνοηταί! ὑπέλαθεν ἄλλος τις. Ἡμεῖς εἶδε τὸ βιβλίον, ὅπου εἶνε γεγραμμένη ἡ ἔρα τοῦ θανάτου μας; Καὶ ἐν ἀληθείᾳ ὑπῆρχε πεπρωμένον, τί θὰ ἐγένετο ἢ ἐλευθέρων βούλησις τοῦ ἀνθρώπου, τί θὰ ἐγένετο ἢ ἀξία τῆς κρίσεως αὐτοῦ; Ἄν ἡ ὑπόθεσις ἦτο ἀληθής, οὐδέμιαν πλέον εὐθύνην θὰ εἴχαμεν διὰ τὰς πράξεις μας.

Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς ἀξιωματικὸς, ὅστις ἐκάθητο εἰς γωνίαν, ἠγέρθη καὶ ἐπλησίασε βραδέως εἰς τὴν τράπεζαν. Πάντες ἐξεπλάγησαν διὰ τὴν σεβρὰν ἐκπροσίου τοῦ βλέμματός του. Ἦτο Σερβιανός, ὡς καὶ τὸ ὄνομα του ἐφανέρωνεν.

Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Πούλιτς ἦτο ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ· τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά του, ἡ ἡλικοκῆς αὐτοῦ ὄψις, ἡ μέλαινα κόμη του, οἱ διαπεραστικοὶ καὶ ὠσχύτως μέλανες ὀφθαλμοί, ἡ μακρὰ καὶ κανονικὰ βία, — εἰς τῶν χαρακτῆρων τοῦ ἑθνικοῦ

τύπου, — τὸ ψυχρὸν καὶ μελαγχολικὸν μειδίαμα, τὸ διηνεκὸς ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ πλανώμενον, πάντα ταῦτα ἀπετέλουσαν ἕλον τι, τὸ ὅποιον ἐφανέρωνεν ὄν ἰδιάζον, ἀνίκανον νὰ κοινωνήσῃ τῶν ἰδεῶν καὶ παθῶν ἐκείνων, οὗς ἡ τύχη ἐδωκεν αὐτῷ συντρόφους.

Ἦτο γενναῖος, ὀμίλει ὀλίγον, ἀλλ' ὁ λόγος του ἦτο ἄνευ περιστροφῶν. Εἰς οὐδένα ποτὲ ἐνεπιστεύθη τὰ μυστικά τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ζωῆς, οὕτε τὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἐπείνε πολὺ ὀλίγον, πρὸς δὲ τὰς ἠραιὰς τῶν Κοζάκων, τὰς ὁποίας διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τις κατ' ἀξίαν πρέπει νὰ ἴδῃ, οὐδέποτε ἀπέτεινε λέξιν ἐρωτικὴν...

Ἐἶχεν ὅμως πάθος τι, καὶ τοῦτο οὐδὲν ἀπέκρυπτεν, τὸ πάθος τοῦ παιγνιδίου. Πρὸ τῆς τραπέζης τοῦ παιγνιδίου ἐλησμονεῖ τὰ πάντα. Συχνὰ ἔχανε, ἀλλ' ἡ συνεχὴς ἀποτυχία εἶτι μᾶλλον ἐξηρέθιζεν αὐτόν. Ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ πολέμου, ἐν κεντρῷ νυκτός, ἐχαρτοπαικεῖ ποτε μὲ μερικὸς φίλους του ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὄχυρώματος. Αἶφνης πυροβολισμοὶ ἀκούονται· τὸ πολεμιστήριον σημαίνει, ἕκαστος τρέχει εἰς τὰ ὄπλα.

— Βάλε, λέγει ὁ Βούλιτς ἀτάραχος, εἰς ἕνα τῶν θερμότερων συμπαικτῶν.

— Στὸ ἐπτά, λέγει οὗτος φεύγων. Ὁ Βούλιτς ἀπαθῆς ἐν μέσῳ τοῦ θαρόβου ἔκοψε τὰ χαρτιά... Τὸ ἐπτά ἐπέτυχεν.

Ἦδη ἡ μάχη ἦτο ζωηρά. Ὁ Βούλιτς ἀδιάφορος πρὸς τὰς σφαῖρας καὶ τὰς σπαθὰς τῶν ἐχθρῶν ἐζήτηε νὰ εὕρῃ τὸν ἐπιτυχόντα συμπαικτὴν του.

— Τὸ ἐπτά ἐβγήκει! ἐφώναξεν, εὐθὺς ὡς τὸν διέκρινεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκαρτέλων, αἵτινες ἤρχιζον νὰ ἐκτοπίζωσι τὸν ἐχθρὸν ἐκ τινος ἑκμανώδους μέρους, τὸ ὑπεῖον κατέχευε. Ἐν ἐπιλησίσαιεν, ἐξήνεγκε τὸ βυλλάντιόν του καὶ τὸν ἐπλήρωσεν ἀτάραχος. Ἀφού δὲ ἐξώφλησε τὸ χρέος του, ἐξέλεξε κατάλληλον θέσιν ἐν τῇ πεδίῳ τῆς μάχης καὶ δὲν ἐπυξσε τὸ πῦρ, εἰμὴ ἀφού ἡ μάχη ἐτελείωσεν.

Ὅταν εἶδομεν τὸν ὑπολοχαγὸν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν τράπεζαν, ἦλοι ἐσαιπήσαμεν ἀναμένοντες ν' ἀκούσωμεν παρ' αὐτοῦ πρωτοτυπίαν τινὰ.

— Κύριε, λέγει μετὰ φωνῆς ἡρέμου, καίτοι χαμηλοτέρως τῆς συνήθους ἀκασίαν, πρὸς τί ἦλοι αὐταὶ αἱ μάταιαι συζητήσεις; Χρειαζόμεθα ἀποδείξεις· ἴδού, παρέχω τὸν ἐαυτὸν μου εἰς ἐκεῖνον ἐξ ἡμῶν, ὅστις θέλει πειραματικῶς νὰ μάθῃ, ἐν ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ διαθέσῃ κατὰ βούλησιν τὴν ζωὴν του, ἢ ἐν ἡ ἔρα τοῦ θανάτου του ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου. Ἡμεῖς ἐξ ἡμῶν δέχεται;

— Ἐγὼ δὲν δέχομαι. — Ὅτε ἐγὼ ἀνεφώθησαν πάντες. Τὶ ἰδέα!

— Προτείνω ἐν στοίχημα, εἴπου ἐγὼ ἀστέζομενος.

— Ποῖον;

— Δυσχυρίζομαι ὅτι δὲν ὑπάρχει πεπρωμένον, καὶ συγχρόνως ἔρριψα ἐπὶ τῆς τραπέζης εἴκοσι δουκᾶτα, ὅσα ἔτυχε νὰ ἔχω ἐπ' αὐτῶν μου.

— Δέχομαι τὸ στοίχημα, ἀπάντησεν ὁ Βουλίτης μετὰ φωνῆς ὑποκώφου. Ταγματάρχᾳ, σὲς θὰ κρίνητε ὡς δικαστής. Ἴδου δεκαπέντε δουκᾶτα, μοὶ ὀφείλετε καὶ σὲς πέντε, μὲ τὰ ὀπίσθας παρακαλῶ νὰ συμπληρώσητε τὸ ποσόν.

— Πολὺ καλῶ, λέγει ὁ ταγματάρχης· ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ, σὲς ἠμολογῶ, ποῖον εἶνε τὸ ζήτημα σὲς καὶ πῶς θὰ τὸ λύσετε.

Χωρὶς νὰ εἶπῃ λέξιν ὁ Βουλίτης ἐξῆλθε καὶ διηυθύνθη εἰς τὸν κλιτῶνα τοῦ ταγματάρχου. Ἡμεῖς τὸν ἠκολούθησαμεν. Ἐπλησίασε πρὸς τὸν τοῖχον, ὅπου ἐκρέμαντο ὅπλα διαφόρου διαμέτρου, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τυχαίως ἓν πιστόλιον.

Δὲν ἐνοσῶμεν τί ἤθελε νὰ κάμῃ. Ἄλλ' ὅταν ἀνύψωσεν τὴν σκανδάλην καὶ ἔθεσε τὸ ἐναυσμα, πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἐκράτησαν τὸν βραχίονά του καὶ ἀνεφώνησαν·

— Τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς; . . . Ἔῃσαι εἰς τὸν νοῦν σου;

— Κύριοι, λέγει μετὰ φωνῆς βραδείας, ἐνῷ συγχρόνως ἀπέσυρε τὸν βραχίονα, τίς ἀπὸ σὲς δέχεται νὰ πληρώσῃ δι' ἐμέ τὰ εἴκοσι δουκᾶτα τοῦ στοιχήματος;

Ἄλλοι ἀπεσῶθησαν, χωρὶς ν' ἀπαντήσωσιν.

Ὁ Βουλίτης διηυθύνθη εἰς ἄλλο δωμάτιον καὶ ἐκάθισεν πλησίον τραπέζης. Ἡμεῖς ἐστεκόμεθα περὶ αὐτόν. Διὰ σημείου μᾶς πρήγγειλε νὰ μένωμεν ἐν τῇ θεσῇ ταύτῃ, ἕπερ καὶ ἐπράξεν σιωπῶντες. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἤσκει ἐφ' ἡμᾶς ἐπίδρασιν ἀνεξήγητον. Παρηκολούθουν συνεχῶς τὰ βλέμματά του, ἅτινα ἡρέμα ἔρριπτε πρὸς ἐμέ, ἐνῷ ἐλαφρὸν μειδίαμα ἐφαίνετο ἐπὶ τῶν ὠχρῶν χειλέων του. . . Περὰ τὴν ψυχραιμίαν του ἐνόμισα ὅτι ἔβλεπον τὴν σφραγίδα τοῦ θανάτου ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου του.

Παρατήρησα, καὶ πολλοὶ γηρυτοὶ στρατιωτικοὶ ἐπεθεβαίνον τὴν παρατήρησίν μου, ὅτι ὁ ἀνθρώπος, ὁ μίλλων μετ' ὀλίγης ὥρας ν' ἀποθάνῃ ἐκ βίατου θανάτου, φέρεται ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἀπαισίαν τινὰ ἐκφρασίν, ἣν ἐξησηκίμενος ἠφ' ἑαυτοῦ δύναται ν' ἀντιληφθῇ.

— Θ' ἀποθάνῃς! τῷ εἶπον. Ἐστράφη ἀποτόμως πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ μοὶ ἀπάντησεν ἀταράχως.

— Ἡμπορεῖ ν' ἀποθάνῃ, ἡμπορεῖ καὶ νὰ μὴ ἀποθάνῃ. . . Ἐπειτα ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ταγματάρχην τὸν ἐρωτᾷ·

— Τὸ πιστόλιον εἶνε γεμάτον;

Ὁ ταγματάρχης ἐν τῇ παραχῇ του δὲν ἐνεθυμειτο καλῶς.

— Ἀρκεῖ, Βουλίτης, τῷ λέγει εἰς ἐξ ἡμῶν.

Ἦνε ἀναμφιβόλως γεμάτον. . . Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκρέματο, τὸ μαρτυρεῖ. . . Πρὸς τί εἰ ἀστείονοι αὐτοὶ;

— Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις χειρότερον ἀπτεῖσμόν, προσέθηκεν ἄλλος τις.

— Πεντήκοντα βούβλια πρὸς πέντε, λέγει τρίτος τις, ὅτι τὸ πιστόλιον δὲν εἶνε γεμάτον!

Ἐδέχθησαν τινες τὸ στοίχημα.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Κύριοι, ὑπέλαθεν ὁ Βουλίτης, σὲς παρακαλῶ νὰ μὴ κινηθῆτε. . . καὶ συγχρόνως ἔθεσε τὸν σιωλήνα τοῦ ὅπλου εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἄκουσε! εἶπον, ἢ πυρεθώθητε, ἢ θέσε τὸ πιστόλιον εἰς τὴν θέσιν του καὶ πηγαίνομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

— Πολὺ ὀρθῶ! ἀνεφώνησαν τινες, ἅς ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν!

— Ἀλλὰ, ὡς βλέπεις, μὲ τὴν ἐπιτυχίαν ὑπάρχει καὶ κάποιος κίνδυνος περισσότερος.

— Ἔτσι λοιπόν! πιστεύεις τώρα εἰς τὸ πεπρωμένον;

— Πιστεύω! Ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω, πῶς εἶχον τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐμελλες ἐντός ὀλίγου ν' ἀποθάνῃς.

Ὁ ἀνθρώπος, ὅστις πρὸ μικροῦ μὲ ψυχραιμίαν εἶχεν ἐκτεθῆ εἰς θάνατον πιθανόν, αἰφνης ἐταράχθη.

— Αὐτὸ μὲ ἀρκεῖ! λέγει ἐγειρόμενος· ἐκέρδησα τὸ στοίχημα· αἱ παρατηρήσεις σας μοὶ φαίνονται τώρα ἄστοιχοι.

Ἔλαβε τὸν πῖλον του καὶ ἀνεχώρησεν. Ἦξε πλῆγην διὰ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν εἰ λόγοι μου ἐνεποίησαν εἰς τὸν Βουλίτην, καὶ, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐφάνη, οὐχὶ ἀλόγως.

Οἱ ἀξιομαχτικοὶ ἀναχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, κρίνοντες διαφοροτρόπως τὰ συμβῆντα τῆς ἐσπέρας καὶ θεωροῦντες ἴσως ὡς ἐγκλήμα μου τὸ ὅτι ἐδέχθην στοίχημα, ἐν τῇ ὑποίῳ ἢ ζωῇ ἐνός ἀνθρώπου ἐξετίθητο εἰς κίνδυνον, ὡς εἰαν μὴ ἦτο δυνατόν εἰς αὐτόν νὰ φρονεθῇ ἄνευ τῆς ἰδίας μου ἐπεμβάσεως.

Ἰσπανῆλλον εἰς τὸ κατάλυμά μου διερχόμενος διὰ στενωπῶν ἐρήμιων. Ἦτο πανσέληνος, τὸ φῶς δὲ αὐτῆς εἶχεν ἐρυθρότητα τινὰ ἠμοιάζουσαν πρὸς τὴν αὐτοῦ γαλακτῆρα. Οἱ ἀστέρες ἠατινοβόλων ἐν μέσῳ τῆς ἡμερίας τοῦ αἰθέρου οὐρανοῦ.

Ἐμειδίον ἀναλογιζόμενος πῶς σοφοὶ πατε ἠδυνήθησαν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι τὰ ἀστὲρα ταῦτα ἤσκουν ἐπιδρασιν μαγικὴν ἐπὶ τὰς ἀλλοίας ἡμῶν ἐρίδας, πρὸς κατοχὴν γωνίας γῆς ἢ ὑπὲρ τῶν κτισμένων δικαιωμάτων ἡμῶν. Καὶ ὅμως οἱ λαμπτήρες οὗτοι εἰ ἀνημέμενοι κατ' αὐτοὺς, ὅπως φασίτζοισι τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς θριάμβους ἡμῶν, ἐξκολουθοῦν ἐτι νὰ λάμπουν μετὰ τῆς αὐτῆς δυναμείας, ἐνῷ τὰ πάθη καὶ αἱ ἐλπίδες ἐσθίσθησαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ παρελθόντος!

Δι' οὐρανοῦ αὐταὶ ἀστέρες ἦσαν δι' αὐτοὺς ὅπως οἱ λύχνοι εἰ ἀναπτόμενοι εἰς τὰ ἀσπρὰ δάσους, ἕνα χρησιμεύοντες ὡς ἐσθῆτοι εἰς τοὺς ἀπεπλανωμένους ἠεσιπάρους! Ἀλλὰ καὶ ὑπόσταν δύνανται βουλήσεως ἠετλεῦν ἐκείνοι ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὁ οὐρανὸς σύμπας μετὰ τῶν ἀναριθμητῶν αὐτοῦ κήρυκων ἀνεμιγνύετο εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἀνθρώπων καὶ παρηκολούθει τὰς πράξεις των μετὰ συμπληθῆς ἀναλλοιώτου, καὶ τοὶ ἀφάνοι!

Καὶ ἡμεῖς, ἀνάξιτοι εὐαίων ἀπόγονοι, ὅστινες ἐρπετομεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ προορισμοῦ καὶ ἀνευ φιλανθρωπίας, ἄνευ τέρψεων καὶ ἀνευ ἄλλου φόβου εἰμὴ ἐκείνου, ὅς' εὖ ἀκούσιως καταλαμβάνεται ἡ καρδίη ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἀναποφύκτου τέλους, δὲν εἶμεθα ἱκανοὶ πλέον διὰ τὰς μεγάλας θυσίας εἴτε ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπότητος εἴτε ὑπὲρ τῆς ἰδικῆς μας, ὅτι εἴχομεν τὴν συνείδη-

σιν ὅτι ἡ εὐτυχία αὐτῆ εἶνε ἀνέφικτος. Φερόμεθα ἐν μέσῳ τῆς ἀδιαφορίας ἐκ μίας ἀμφιβόλλας εἰς ἄλλην, ὡς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπιπτον ἐκ μίας πλάνης εἰς ἄλλην, χωρὶς νὰ ἔχωμεν, ὡς ἐκαίνοι, μήτε τὴν ἐλπίδα, ἣτις ἐσθίριζεν αὐτοὺς, μήτε τὴν ζωηρὰν ἐκείνην, καίτοι ἀόριστον ἠδονὴν, ἣτις συνοδεύει τοὺς ἰσχυροὺς κατὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν εἴτε πρὸς τοὺς ἠμοίους τῶν εἴτε πρὸς τὴν εἰμαρμένην. . .

Πληθὺς τοιούτων σκέψεων διήλθε διὰ τοῦ πνεύματός μου, τὰς ὁποίας δὲν διετήρησα ἐν τῇ μνήμῃ, διότι δὲν ἀγαπῶ νὰ ἐνδιατρίβω εἰς ἀφηρημένους σκέψεις. . . Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός μου ὠνειροπόλουσιν συχνάκις ἐνησημένιον εἰς εἰκόνας ἐναλλὰξ σκοτεινῆς ἢ χαριέσσης, ἅς ἢ ἀνήσυχος φαντασίᾳ μου ἐπλαττε. . . Ἦ δὲ τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδος; Οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ ἡ κόπωση, ἣν αἰσθανόμεθα μετὰ τινὰ καθ' ὅπυον πάλην, εἰμὴ ἡ λυπηρὰ καὶ πλήρης πικρίας ἀνάμνησις.

Ἦλις τοὺς ματαίους τούτους ἀγῶνας κτεθεσπάρησα καὶ τὴν θέρμην τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς βουλήσεως, ἀπαρτιθῆκα διὰ τὴν δράσιν καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ βίου. Μόλις εἰσελθὼν εἰς τὸν βίον εἶχον ἠθῆ ἐξαντλήσῃ διερχόμενος κατὰ φαντασίαν πάσας αὐτοῦ τὰς τύχας νεώτατος ἔτι ἤμην ἐμπλεὲς κόρου ὡς γέρον. . . Ἦ διαθήσις μου ἦτο ὡς ἡ τοῦ ἀναγιγνωσκόντος κακὴν ἀπορίμνησιν ἔργου γνωστοῦ καὶ οἰκείου αὐτοῦ.

Ἦ δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβῆντα μοὶ ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν βαθεῖαν· τὰ νεῦρά μου καταταράχθησαν. Ἀγνοῶ εἰς σήμερον οὐδὲν ὡς πιστεύω εἰς τὴν ὑπαρξίν πεπρωμένου, ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἐπίστευον τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ἢ ἀποδείξει ἦτο πιστικὴ, καὶ μελονότι εἶχον χλευάσῃ τοὺς προγόνους διὰ τὰς ἀστρολογικὰς αὐτῶν ματαιότητάς, ἔβλεπον ὅτι καὶ ἐγὼ περιέπιπτον εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην. Ἀλλ' ἐγκαίρως ἀνεγείμισα ἐμαυτὸν ἐν τῇ κινδυνώδει ταύτῃ βῆσθ, καὶ ἐπειδὴ ἔχω ὡς ἀρχὴν οὐδὲν μήτε ν' ἀποδέχωμαι μήτε ν' ἀπορρίπτω τυφλῶς, ἀφῆκα τὴν μεταφυσικὴν, ἕνα παρατηρῶ τὸν δρόμον μου. Καὶ καλῶς ἐπραξα· διότι παρ' ὀλίγου ἐπιπτον ἐπὶ πράγματις ὀγκώδους καὶ μαλακοῦ, τὸ ἥμισυν ἐφαίνετο ἔφυγον. Κύπτω νὰ ἴδω. . . Ἦ πλῆγην ἐφώτιζε τότε τὴν ἠδὸν. . . Ἦ δὲ βλέπω; Κοίρον πρὸ μικροῦ σφαγίντα. . . Ἦν αὐτὴν σχεδὸν στιγμὴν ἤκουσα κρότον βημάτων· δύο Κοζάκοι ἐξήρχοντο ἐκ γειτονικῆς στενωπῆς τρέχοντες. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν μὲ ἐπλησίασε καὶ μὲ ἠρώτησεν, ἐν εἶχον ἴδῃ ἕνα Κοζάκον μεθυμένον, ὅστις κατεδίωκεν χεῖρον. Ἦσκον ὅτι δὲν εἶδον τὸν Κοζάκον, ἀλλὰ τοὺς εἶδειν τὸ θῆμα τῶν πολεμικῶν του ἡομῶν.

— Τὸν κακοῦργον! λέγει ὁ ἄλλος Κοζάκος· ἔταν πίνη πολύ, δὲν γνωρίζει πλέον οὔτε πράγ-

ματα ούτε ανθρώπους. . . "Ας τρέξωμεν, πρέπει να τον δέσωμεν. . .

"Απεμακρύνθησαν, εγώ δε έξηκολούθησα τον δρόμον μου με διπλάσιαν προσοχήν. . . Έίλος έφθασα εις τον οικόν μου σώος και άθλαβής. Έβαλθήμεν εις την οικίαν ενός Ούριαδικ, τον οποίον ήγάπων διά τον άγαθόν χαρακτήρα του και διά την Νάστιαν, την ώραιάν θυγατέρα του. Κατά την συνθήειάν της με άνέμενε παρά την μικράν θύραν περιτυλιγμένη εις την γούναν της; ή σελήνη έφώτιζε τά χαριέντα χείλη αυτής, ώχρα! εκ του ψύχους της νυκτός. Βεθύς ως με άνεγνώρισεν, έμειδίσασεν; αλλά δεν είχαν την όρεξιν να προσέξω εις αυτήν.

— Καλησπέρα, Νάστια, τή ειπον διερχόμενος παρά τώ πλευρόν της.

"Ηθελε κείτι να είπη, άλλ' ήρέσθη μόνον ν' άναστενάξω. Έβαλεια την θύραν του διωματίου μου, ήναψχ τώ φώς και έπεισα εις την κλίνη μου. Έταν δ' ο ύπνος με κατελάμβανεν, ήρχιζεν ήδη να έξημερώνω. Άλλ' ήτο γεγραμμένον άνιμφιβόλως εις τώ μέγα βιβλίον του πεπρωμένου ότι την νύκτα ταύτην δεν θα έκαυώμην. Κατά τας τέσσαρας της πρώιας έκτύπησαν εις τώ παράθυρόν μου. Άνεπήδησα άμέσως εκ της κλινης διά να ίδω τί με ήθελον.

- Σήκω, ένδύσου! μοι έφώναζεν έξωθεν.
- Ένεδύθην έν βίβη και έξήλθον.
- Είξεύρεις τί συνέβη; μοι ειπον μιζ' φωνή τρεις αξιωματικοί έντρομοι και κάτωχοι.
- Τι; ήρώτησα.
- Ο Βούλις απέθανε. . .
- Έμεινα ως άπολιθωμένος.
- Τόν έσκότωσαν. . . Πηγαίνωμεν άμέσως.
- Ποϋ;
- Οά σου τώ ειπωμεν εις τον δρόμον.

Έκινήσαμεν. Μοι διηγήθησαν όλας τας λεπτομερείας του δυστυχήματος, έξέφραζον δε και αύτεί τον θαυμασμόν των διά τας παραδόξους ταύτας ιδιοτροπίας της είμαρμένης, ήτις την νύκτα έσφζε τον Βούλις εκ θανάτου σχεδόν βεβαίου, ίνα τον θυσίαση ήμισειαν ώραν βραδύτερον.

Έβάδιζεν εις όδόν σκοτεινήν, ότε συνήντησε Κοζάκον μεθυμένον, όστις πρό μικρού είχε σφαξή ένα χοίρον. "Ίσως ο άνθρωπος αυτός θα πρήρηχετο χωρίς να τον παρατηρήση, άν ο Βούλις δεν τον ήρώτα:

- Φίλε μου, τί ζητείς;
- Έσένω!

Και ο Κοζάκος έπληξεν αυτόν διά της σπάθης με τόσην όρμήν, όστε τον έδιχοτόμησεν από του ώμου μέχρι της καρδιάς. . . Οι δύο Κοζάκοι έτρεξαν και άνήγειραν τον πληγωθέντα, όστις άφινεν ήδη την τελευταίαν πνοήν και μόνον τας δύο ταύτας λέξεις ήδυνήθη να προφέρη:

— Είχε δίκαιον!
Μόνος έγώ ένόησα την σημασίαν των λέξεων τούτων, αίτινες άνεφέροντο εις την άκουσίαν πρόρρησίν μου. Τό έμφυτον δέν με είχεν άπκτήση άποκαλύπτου μοι επί του προσώπου αυτού τά σημεία προσεχούς θανάτου.

Ο φονεύς είχε κλεισθή εις μέαν κελύβην κενήν. Διευθυνόμεθα εις εκείνο τώ μέρος. Πληθος γυναικών όδυρομένων είχε περισυναχθή. Ο Κοζάκος κατά διαλείμματα έξώρμα εις την όδόν κρατών σπάθην, και πάλιν ύπεχώρει, ως οι αξιωματικοί τον έπλησίαζον. Η σύγχυσις είχε φθάση εις τώ κατακόρυφον.

Όταν έφθάσαμεν, τώ πλήθος περιστοίχιζε την κελύβην, ής αι θύραι και τά παράθυρα ήσαν κελκλειμένα ένδοθεν. Οι αξιωματικοί και οι Κοζάκοι άντήλλασσαν μεταξύ των ζωηρούς λόγους; αι γυναίκες έκλαιον, ένώ συγχρόνως έσχιζόν διαφοροτρόπως τά συμβάντα. Μεταξύ αυτών παρετήρησα γραίην, ής ή μορφή έξέφραζε βαθειάν θλίψιν. Έκάθητο εις μέαν δοκόν στηρίζουσα την κεφαλήν επί των δύο χειρών της. "Ίτο ή μήτηρ του φονεύς. Κατά διαλείμματα ένίει τά χείλη, ώσει προσήμετο. . . Ίσως κτηράτο. .

Έπρεπεν επί τέλους να ληφθή άπόφασις τις, να συλληφθή ο φονεύς. Άλλ' ουδείς έτόλμα να βαδίση εμπρός. Έπλησίασα τότε εις τώ παράθυρον και παρετήρησα διά μέσου σχισμής του παραθυροφύλλου. Ο Κοζάκος κατέκειτο ώγρός επί του άπιδου κρατιών πιστόλιον εις την δεξιάν χείρα; παρά τώ πλευρόν του είχε την αιμόφυρτον έτι σπάθην. Η έκφρασις των όφθαλμών αυτού ήτο άπειλητική; ένιστε καταλυμνωμένος υπό τρόμου σπασμαδικού έφερε τας χείρας εις την κεφαλήν, ώσει εξήτει ν' άνιμνησθή τώ έγκλημά του. Ένόμισα ότι έβλεπον τώ άνυποφάσιστον έν τή άγρίω αυτού βλέμματι, και ειπον εις τον ταγματάρχην ότι τώ καλύτερον ήτο να διαρρήξωμεν την θύραν και διά των Κοζάκων να συλλάβωμεν τον έγκληματιάν, πριν λάβη τον καιρόν να συνέλθη.

Τήν στιγμήν ταύτην εις γρηγόρι Κοζάκος έπλησίασε την θύραν και έκάλεισεν αυτόν ύπομαστί; εκείνος ήκουσεν.

- Έπταίσεις, άγαπατέ μου, τή λέγει ο γέρον; τώρι πρέπει να ύποταχθής.
- Δεν θα ύποταχθώ, απήντησεν ο Κοζάκος.
- Μη έξοργίζης τον Θεόν! Δεν είναι σί εν των κτηραμένων άλλοπίστων, αλλά χριστιανός; άφού έκαμες τώ κακόν, δεν σου μένει άλλο παρά να ύποστής τά έπικώλυθα.
- Δεν θα παραδεσθώ! έφώναζεν ο Κοζάκος με φωνήν άπειλητικήν; και ο θόρυβος, όστις ήκούετο, έφανέρωνεν ότι ήτοιμαζε τώ έπικον του.
- "ΕΙ σύ ή μητέρα! λέγει ο γέρον Κοζάκος, ήμίλησε τίποτε εις τώ παιδί σου, ίσως θα

σε άκούση. Όλη αυτή ή άργυπορία έξοργίζει τον Θεόν; και οι κύριοι εδώ περιμένουν από δύο ώρας.

Η γραία τον ήτίτισε και έσεισε την κεφαλήν. — Βασίλειε Πέτροβιτς, λέγει ο γέρον Κοζάκος πλησίαζων προς τον ταγματάρχην, δεν θα παραδεσθώ; τώ γνωρίζω; και άν σπάσουν την θύραν, θα στείλω εις τον έλλον κόσμο όχι ένα και δύο. . . Δεν είναι καλύτερον να τυφεκισθώ από τώ άννοιγμα του παραθυροφύλλου;

Τότε διήλθε διά του πνεύματός μου ιδέα άλλοκοτος; ως ο Βούλις, ήθέλησα και εγώ να εκιμάσω την τύχην.

— Περιμένετε, λέγω εις τον ταγματάρχην, θα τον συλλάβω ζώντα.

Διέταξα τον γρηγόρι Κοζάκον να τον άπχαλή ήμιλιών προς αυτόν, και άφού έτοποθέτησα τρεις άνδρας πλησίον της θύρας με την διαταγήν να τον φονεύσωσι ή να δράμωσιν άμα τή πρώτω σημείω εις βοήθειάν μου, έπλησίασα τώ μισρισίν παράθυρον. . . Η καρδιά μου έπαλλεν.

Κατηραμένο! έφώναζεν ο γέρον Κοζάκος; νομίζεις ότι θα με βασταξής εδώ πολλήν ώραν κήρυ; . . . Φαντάζεσαι ότι δεν θα πέσης εις τά χείρα μου; . . .

Και ήρχισε να κτυπή την θύραν με όλας τας άνάμεις του. Παρηκολούθουν διά μέσου της σχισμής του παραθυροφύλλου πάσας τας κινήσεις του Κοζάκου, όστις πών άλλο ύπωπτεύετο ή ότι ή προσήλιή θα έγίνετο εκ τούτου του μέρους. Διά μιας άνείγω τώ παραθυροφύλλον και ρίπτομαι έντός; τυφεκισμός άντήχησεν. . . ή σφαίρα έψαυσε τώ αυ; μου και έσχισε την επομίδα μου. Άλλ' ή καρδιά ήμπόδισε τον Κοζάκον να εύρη τυχίως την σπάθην του. Συνέλαβον άμέσως τον βραχίονά του; οι στρατιώται έρρίφθησαν επ' αύτου και έν διαστήματι τριών λεπτών είχε δεσθή και άπαχθή έν φρεσφά.

Οι περίεργι διελύθησαν, εγώ δε έδέχθη τά συγχαρητήρια των αξιωματικών. . . Και άλλοις τά ήξίζον.

Και έπειτα πώς να μη είνε τις μοιρολάτρης; "Τις άνναται να είνε πεπεισμένος ότι όφείλει να άποφύγη ή να πράξη τώτο ή εκείνος; Ησάκις δεν εκλυμβάνομεν ως αλήθειαν ή, τι είναι άπλώς άπάτη των υλισθήσεων ή πλάνη της κρίσεως! . . . Άρέσκονται ν' άμφιβάλλω περί πάντων. . . Και ή διαθεσις αυτή δεν βιάσσει ποτέ τώ άποφασιστικόν του χαρακτήρος. . . Έγώ τώλάχιστον βαδίζω εμπρός τώσούτω μάλλον άποφασιστικώς, καθ' ήσαν άγνωσά τί με περιμένει. Και τί κακόν ύπάρχει μεγαλύτερον τώ θανάτω; . . . Άλλά άνναμεθα να τον άποφύγωμεν! . . .

Όταν ήπίστρεψα εις τώ φρεσφον, διηγήθη εις τον Μαξιμον Μαξιμις ότι είχε συμβή εις έμέ, ως και την σκηνήν, ής έγενόμην αυτό-

πτης. . . "Ηθελον να μάθω τί έφρόνει περί του πεπρωμένου. Κατ' άρχας δεν ένόησε τί σημαίνει ή λέξις, άλλ' άφού τώ την έξήγησα, μοι είπε σείων την κεφαλήν:

— Ά ναί. . . βέβαια. . . είνε πράγμα πολύ σκοτεινόν! . . . Έπειτα τά όπλα αυτά των άστικτών έργαστασιών συχνά δεν παίρνουν φωτιά, όταν δεν είνε καλά λαδωμένα, ή όταν δεν πιέζη κανείς δυνατά την σκανδάλην. Όμοιωώς ότι δεν άγαπώ διόλου τας καρβίνας των Κερκασίων; δεν είνε έπικον καλόν; ή κτηρίς είνε πολύ μικρά, και άν κανείς δεν προσέχη, τώ έναυσμα ήμπορεί να καύση τώ πρόσωπόν του. . . άλλά τας σπάθας των τας εκτιμά και τας σέβονται.

Και μετά μέαν στιγμήν σιωπής επανέλαθην: — Ο κυμμένος! Ο διαβόλος τώ έφερον εμπρός ένα μεθυμένον! . . . "Ίτο βέβαια γραμμένον εκεί επάνω, άφ' ότου έγεννήθη! . . .

Δεν κατώφλωσα άλλο τι ν' άκούσω παρ' αύτου; δεν είνε δυνατός εις την μεταφυσικήν.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΙΣ

ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΤΡΟΙΖΗΝΟΣ

Η Βουλή των Έλλήνων από μηνός σχεδόν συγκλήθεισα εις νέαν σύνοδον, συνεδριάζει έν τή κατά την όδόν Σταδίου Βουλευτηρίω, όπερ μεθ' όλα τά αρχιτεκτονικά αύτου έλαττώματα παρέχει πΐσαν άνεπις εις τούς βουλευτάς. "Επί τούτου επίκαιρος και ένδιαφέρουσα είνε ή τώ Ν. Αραχούνη χαριστάτη περιγραφή τώ έν Τροίζηνι αύτοσχεδίω Βουλευτηρίου, όπου συνήλθαν κατά τον Άγώνα ή Έθνική Συνέλευσις. Ν. τ. Δ.

Η περισχή έν ή συνεκροτούντο οι συνεδριάσεις, ο τρόπος καθ' όν έγίνοντο αι συσκέψεις και οι άγορεύσεις, ή διεξαγωγή των γραφικών έργασιών, ή διαίτα των περί την Συνέλευσιν, πάντα ταύτα φαίνονται μοι αξία άναμνήσεως; διότι οι μη εύτυχήσαντες να ίδωσιν άθλοΰσαν την Έλλάδα άδυνατούσι να φαντασθώσι τας θλίψεις, τας στερήσεις, τας κκουχίας, προς τις έπάλαιον οι άγωνιζόμενοι. Πολύςκις άν ή πίστις δεν ύπεστήριζε τας άνάμεις, άν ή έλπίς δεν έχρησίμευεν έντί θρόνου και στέγης, άν ο έρωσ της πατρίδος δεν ήθέρμαιεν αύτους γυμνητούτας έν ώρα χειμάνος, ή δεν περιεκάλυπτε περιπλανημένους άσκητές έν ώρα καύσιωνος, πολλάκις, λέγω, θα έφθόνουν τον θάνατον των πρό αυτών μαρτυρησάντων.

Και ένόση μόν διετριβόμεν έν Ήρμιόνη, αι συνεδριάσεις συνεκροτούντο έντός προμήκευς αίθουσας, όπου εκλυθόμεθα σεσωρευμένοι άνιμιά, διεστυρωμένοι έχοντες τούς πόδας. Οι δε βή-

οὐδέποτε δύναται νὰ ὄρση τὴν εἰδικὴν αὐτῆς ἀποστολὴν· τοῦτου δ' ἕνεκα τὰ κατ' αὐτὴν κλονίζονται κατὰ τύχην ἢ αὐθαίρετως. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἀξιοσημείωτος ἐκπαιδευτικὴ ἀτέλεια, ἡ ὑπ' ἐμοῦ πολλάκις ὀργηθεῖσα, κατὰ τὸν παρόντα λόγον, ἔλλουσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀκριβῶς ἐκ τῆς ἐλλείψεως θεμελιωδῶν ἀρχῶν καὶ εὐθυντηρίων κριτηρίων καὶ ἐκ τῶν συμπαρομαρτουςῶν ἀντιφάσεων εἰς τὰ ὑφιστάμενα παιδαγωγικὰ συστήματα.

Ἐν τούτοις ἡ κακὴ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς συνεπιφέρει μοιραίως τὴν κακὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἀξιοσημείωτης γενεᾶς· διότι ἐπαναλαμβάνω διὰ μυριστὴν φορὰν, καὶ ὡς λέγωσιν ὅ,τι ἐν θλίωσιν οἱ σκεπτικοί, οἱ ἀπισιοδόξοι καὶ οἱ φωτισθέντες, ὅτι ἡ πρώτη βᾶσις τοῦ φυσικοῦ, τοῦ διανοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου τίθεται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, τῇ συνεργίᾳ τῆς μητρὸς, ἣτις, ὡς αἱ Μῦραι, νῆθει τὸ νῆμα τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ὑπάρξεώς μας.

Ἐπιπλέον κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ συμπεριφέροντα συμβουλεύουσι νὰ παρέχωμεν εἰς τὴν γυναικὴ ἐκείνην τὴν μόρφωσιν, ἣτις εἶνε ἀναπόφευκτος πρὸς τὴν εὐσυνείδητον ἀσκήσιν τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν καθήκοντων αὐτῆς, ὡν πρῶτιστον ἡ μητρότης. Ἀλλὰ, καὶ τοῦτου τοῦ καθήκοντος τῆς μητρότητος παραλειπομένου, καὶ θεωρουμένης τῆς γυναικὸς ὡς μέλους πραγματικοῦ καὶ ἀναγκαίου τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, πῶς δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀληθῆς πρόδοσις ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προσδεύῃ, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ ὑποχωρεῖ; Δὲν εἶνε ἴσως ἀληθές, ὅτι ἡ αἰτία τῆς μεγάλης στασιμότητος τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου ἐγκείται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ ἐλλείψει ἀξιοπρεπείας τῆς γυναικὸς καὶ ἐν τῇ ἀμαθίᾳ, εἰς ἣν αὕτη εἶνε καταδεδικασμένη; «Λαὸς τις ταπεινῶται ἢ ὑψοῦται καθ' ὅσον ταπεινῶται ἢ ὑψοῦται ἡ γυνή».

Δι' ὅ πᾶς ἀνὴρ, ὅστις ἐκτιμᾷ καὶ αἰθεῖται ἑαυτὸν, ὑποχρεοῦται νὰ προστατεύῃ διὰ παιτοίων μέσων τὴν ὑλικὴν καὶ πνευματικὴν ταλειοποίησιν τῆς γυναικὸς, ἐὰν ἐπιθυμῇ ἢ συντροφος τοῦ βίου του καὶ ἡ μήτηρ τῶν τέκνων του νὰ εἶνε κατὰ πάντα ἀξία αὐτοῦ. Ὁ ἀνὴρ ἐξευτελίζει ἑαυτὸν ὅταν θεωρῇ ἐκ δικαιοῦματος πραγματικοῦ τὴν γυναικὴ ὡς τὴν ταπεινὴν αὐτοῦ δούλην, ἢ ὡς φύλακα τῆς οἰκίας του, ἢ ὡς τὴν τροφὸν καὶ παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω ὅποιον εὐχαρίστησιν δύναται νὰ ἔχῃ ἀνὴρ ἐκ τῆς συμβιώσεως μετὰ ὅπως ἄλλως ἀνικάνου νὰ συμμετάσχη τοῦ πνευματικοῦ του βίου, νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν του καὶ τὴν κεκμηκυῖαν διάνοιάν του, νὰ διακοσμήσῃ ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶσαν τὴν ὑπαρξίν του. Ὁ Πλίνιος, ὁ νεώτερος, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν εὐδακμονέστατον ὅτι εὗρεν ἐν τῇ

προσφιλεστάτῃ του Καλπουρνια γυναικὴ εὐρείας διανοίας καὶ ἐξόχων προτερημάτων· ὁ Σωκράτης τοῦναντίου ἔφεινε νὰ διαφανηται ἡ ἔπειρος πικρία του, διότι ἔλαχεν αὐτῇ ἡ μεμφίμορος καὶ πνευματώδης Ξανθίππη, ἣτις οὐδόλως ἀντελάμβάνετο τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Ἦ ὠφελεῖ τὸ ἔχειν κοινὸν καὶ οἶκον καὶ τράπεζαν καὶ θάλαμον, ὅταν αἱ δύο ὑπάρξεις, ξέναι ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην, ζῶσιν ἐν λίαν ἀφορήτῃ ἐρημίᾳ;

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀνὴρ εἶτ' ἐξ ἐγνωσμοῦ, εἶτ' ἐκ ζηλοτυπίας ὑπεροχῆς, δὲν κινεῖται, ἢ κινεῖται λίαν βραδέως, ὅπως ἀνυψώσῃ τὴν γυναικὴ εἰς τὸ ἠθικὸν ὕψος αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ προνοήσῃ αὕτη ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς, ἀνισταμένη ὅπως ὑπερσπίση ἐν μετριοπαθείᾳ μὲν καὶ συνέσει, ἀλλὰ μετ' ἀποφασιστικότητος καὶ καρτερικῆς τῆς νόμιμα δικαιώματά της, ὅπως μὴ τοῦ λοιποῦ διαμφισθητῆται αὐτῇ τὸ δικαίωμα πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν, δι' οὗ ὅα δύνηθῃ νὰ ἐξαρκῇ ἐπαξίως τὰς σπουδαίας αὐτῆς κοινωνικὰς λειτουργίας καὶ ἀνέλθῃ εἰς τὴν φυσικὴν ἐκείνην διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν βαθμίδα τῆς τελειότητος, εἰς ἣν δὲν ἀπαγορεύεται νὰ ἀνέλθῃ ἀνὴρ μετρίως ἢ καὶ κατωτάτης τάξεως.

Ἐὰν εἰς πᾶσαν πόλιν αἱ μάλλον, ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς τάξεως, προεξέχουσιν Κυρίαι κατὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀρετὴν, ἀφαιρούσαι ὄρας τινὰς ἐκ τῆς κομμώσεως, ἐκ τῶν συναναστροφῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων, ἀπατέλουν σὺλλογον ἐπὶ τῷ ἱερωτάτῳ σκοπῷ νὰ διαπυκνώσῃ μέρος τῆς ἐνεργητικότητος καὶ τῆς εὐφυΐας των, ὅπως ἀναπτύξωσι καὶ βελτιώσωσι τὴν ἀνατροφὴν τῶν κορασιῶν τοῦ λαοῦ καὶ ἀναμορφώσωσι τυτοχρόνως τὴν τῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ὅα ἐγένετο ἡμεῖς βῆμα καταφανές πρὸς τὴν δικαιοδικήν, ἠθικὴν καὶ νόμιμον χειραφέτησιν τῆς γυναικὸς, ἣτις μέχρι τοῦδε δυστυχῶς «περιστὰ τὴν ἀλύτρωτον ἐπαρχίαν τῆς ἀνθρωπότητος».

Καὶ ἐὰν ἐγὼ εἶχον ψῆρον, ὅα σας πρέτεινον δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς μου, νὰ ἐνωθῆτε, ὅπως ἰδρῦσητε συλλόγους ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀνατροφῆς, καθιδρύματα ὑπὲρ τῶν ἄρρατιῶν, τῶν ἐγκαταλειμμένων καὶ ὑπὲρ πασῶν ἐκείνων τῶν ἀθλίων, αἵτινες ἀτιμᾶζουσι καὶ δυσφημοῦσι τὸ ρυλόν σας. Ἐπιθύμω νὰ συμβουλεύσω νὰ εἰσδύσητε εἰς τὰς ταπεινότερας καλύβας πρὸς παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν δυστυχιστέρων, νὰ ἐπισκερθῆτε τὰ βρεφοκομεῖα, τὰ εἰρηκτά, τὰ σχολεῖα τῶν θηλείων, τὰ παρθεναγωγεῖα, νὰ ἰδρῦσητε φερητάς βιβλιοθήκας διὰ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς νεανίδας, νὰ ἰδρῦσητε ἄστυα ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἀνακουφιστικὰ τῶν κορῶν τῶν ἐνδεεστέρων τάξεων.

Ἐκπαιδεύθητε κάλλιον ἐμοῦ ὅποιον θυμακίσιον ἀποτελέσῃ ὅα παρῆγε τὸ φιλόανθρωπον ἔργον σας· διότι εἰς τὰς παρὰ κλήσεις ὑμῶν οὐδεὶς ἀνθί-

σταται, ὑπεκύνπτουσι δὲ ὑμῖν ὡς ὑπόδουλοι καὶ αἱ φῶσις αἱ μάλλον ἐγνωτικὴ καὶ ἀσπαιθεῖς πρὸς τὸ ἀγαθόν. Οἱ ἐπιμεληταὶ δὲ τῶν ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων τῶν δήμων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ἀνευθυνταὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, περιχαρεῖς ὅα ἴδωσιν ὅτι εὗρον ἐν ὑμῖν τοὺς ὀραστηριωτέρους συνεργάτας, καὶ ὅα συμπράξωσιν εἰς τὰς γενναίας προσπάθειάς σας.

Ἐπὶ μόνον τὸν ἕρον τοῦτον δύνασθε ὑμεῖς νὰ καταλάβητε τὴν προσήκουσαν θέσιν παρὰ πλείω τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκογενειακὴν κινήσιν. Ἐπὶ μόνον τοῦτον τὸν ἕρον δύνασθε νὰ ἀποβῆτε γνήσιοι διδάσκαλοι καὶ γνήσιοι παιδαγωγοὶ τῶν τέκνων σας, καὶ νὰ ἐκπληρώσητε ἐν τῷ βίῳ ὑμῶν τὴν ὑμῶν ἀποστολὴν τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Λοιπὸν ἡ γυνὴ ὡς προστατεύουσα καὶ ἀπλυτρώσῃ τὴν γυναικὴ, καὶ δι' αὐτῆς ὡς προστατεύουσα καὶ ὡς ἀπολυτρώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν!

ΠΟΙΚΙΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Η ΑΣΥΜΜΕΤΡΙΑ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Ἐὰν δι' ὑποθετικῆς τομῆς χωρίσωμεν καθένας εἰς δύο μέρη τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, οὕτως ὡστε ἡ τομὴ αὕτη νὰ διέλθῃ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κρανίου μετὰ τῶν δύο ἑρῶν, διχοτομούσῃ τὴν ρίνα καὶ κλίνουσα κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ κάτω, τὰ δύο ταῦτα μέρη τοῦ σώματος ὅα εἶνε φαινομενικῶς συμμετρικά. Λόγωμεν φαινομενικῶς, διότι ἐπισταμένη ἐξέτασις βεβαίως τὸ ἀσύμμετρον αὐτῶν.

Οὕτως ἡ ρίς εἶνε πάντοτε ἐλάττω λεξὴ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερά, συνηθέστερον πρὸς τὰ δεξιὰ ὡς ἐκ τῆς ἀπομάξεως διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς· τὸ σῶμα στραβόν· ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς μεγαλύτερος τοῦ ἀριστεροῦ ἢ μικρότερος καὶ ἄλλα παρόμοια.

Οἱ δεξιοὶ καὶ ἐξηρακμημένοι φωτογράφοι προσέχουσιν εἰς τοῦτο καὶ τοποθετοῦσι τοὺς φωτογραφουμένους κατὰ τρόπον ἀποκρύπτοντα ὅσον εἶνε δυνατὸν τὰς ἀσυμμετρίας τῆς μορφῆς.

Ἡ ἀσυμμετρία αὕτη ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, καταφανεστερον δὲ ἐπὶ τῆς μυϊκῆς δυνάμεως τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Κατὰ τὰς νεωτέρας μάστιχα ἐρεῦνας καὶ τὰ πειράματα ἐντὸς Πέλλου ἐπιστήμονος, ἐπίσης ἀσύμμετρος εἶνε καὶ ἡ αἰσθητήριος δύναμις τῶν ὀργάνων τῆς ὀρατικῆς, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ἀφῆς. Ἡ δὲ διαφορά δὲν εἶνε μικρὰ ἐξαιτίας πειραματικῆς ὅτι τὸ δεξιὸν ἥμισυ τοῦ σώματος εἶνε κατὰ 1/10 εὐκισθητότερον τοῦ ἀριστεροῦ ἐπὶ τῆς πλειονότητος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἀνανεῖον δὲ ἐπὶ τῆς μειονότητος.

Ἐὰ πειράματα, δι' ὧν ἐξηρακμῶσθε τὰ ἄλλα τῆς ψυχῆς, εἶνε οὕτως κινεστρῶς καὶ ἀξία περιγραφῆς. Παρὰ ἕτερον τὸ πείραμα τῆς ἀφῆς:

Ὁ ἀνθρώπος, ἐφ' οὗ γίνεται τὸ πείραμα, ἵσταται ἐπιπέδῳ τραπέζῃ μετὰ τὰ πόδια ἐστραμμένα, ὅστε

δὲ ἐπισθεν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ τὴν παλάμην πρὸς τὰ κάτω τὴν δεξιάν χεῖρα. Ἐπὶ τῆς χειρὸς ταύτης τίθεται αἱ δύο αἰχμᾶι διαδέχτου ἀνοικταὶ εἰς ἀπόστασιν 1/1 περίπου χιλιστῶν τοῦ μέτρου. Ὁ ἀνθρώπος δηλοῖ ὅτι αἰσθάνεται διπλὴν ἐπαφήν. Παρὰ ἕτερον κλείεται ὁ διαδέχτης καὶ ἐρωτᾶται ἐπανειλημμένως, μέχρις οὗ δηλώσῃ ὅτι αἰσθάνεται μίαν μόνον ἐπαφήν. Ἐπὶ σημειοῦται ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τοῦ διαδέχτου ἀπόστασις, ἣτις συνήθως εἶνε περὶ τὰ 2/3 χιλιστά. Κατόπιν κλείουσι σφεδρὸν ἐντελῶς τὸν διαδέχτην, ὡστε ὁ ἀνθρώπος νὰ αἰσθάνεται ἀπλὴν ἐπαφήν, ἐλάττω κατ' ἐλάττω δὲ ἀνοίγουσιν αὐτὸν, μέχρις οὗ δηλώσῃ ὅτι αἰσθάνεται τὴν ἐπαφήν τῶν δύο αἰχμῶν· καὶ πάλιν σημειοῦται ἡ ἀπόστασις, ἣτις εἶνε περὶ τὰ 2/3 χιλιστά.

Ἐὸ πείραμα ἐπαναλαμβάνεται καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλ' ἐκεῖ ἡ αἰσθησις τῆς διπλῆς ἐπαφῆς καὶ μετὰ τὰ 2/3 χιλιστά περίπου.

Ἰννοεῖται ὅτι τὰ πειράματα ταῦτα ἐγένοντο ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἐβεβαιώθη ἡ διαφορά τῆς αἰσθητήριου δυνάμεως τῆς ἀφῆς, ἣτις, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἶνε περίπου 1/10 ὑπερέτω εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα.

Ἐὸ πείραμα ἄλλως εἶνε εὐκόλον καὶ δυνατόν πᾶς τις νὰ πειραματισθῇ ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλων.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ὀφθαλμῶν διαφορά τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως ἐξακριβούται διὰ τοῦ ἐξῆς πειράματος:

Καλύπτεται διὰ μαύρου παντοῦ ἡ ἄλλοι σκετινὴς ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς καὶ μένει ἐλευθερὸς μόνος ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς. Ἦς ἀπέστασιν 1/1 μέτρον περίπου ἀναρτάται πίναξ, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσιν ἀναγεγραμμένα στοιχεῖα διαφόρων μεγεθῶν. Ἐὰ στοιχεῖα καλύπτονται διὰ λευκοῦ χαρτονίου, τὸ ὅποιον ἔχει μικρὰν ὀπὴν, ὅπως διὰ ταύτης καθιστῶνται ὁρατὰ τρία ἐκ τῶν μικροτέρων στοιχείων, ἐκεῖνα τὰ ὅποια συνήθως ὀφθαλμὸς διακρίνει εἰς ἀπόστασιν περίπου 1/1 μέτρον. Ὁ ἀνθρώπος πλησιάζει διὰ μικρῶν βημάτων, μέχρις οὗ διακρίνει ἐν ἐκ τῶν τριῶν στοιχείων. Κατόπιν ἵσταται καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ τὰ λοιπὰ δύο. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τοῦτο, προχωρεῖ ἐλάττω ἀκόμη καὶ τότε μετρεῖται ἀκριβῶς ἡ μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ πίνακος ἀπόστασις καὶ σημειοῦται.

Ἐὸ πείραμα ἐκτελεσθε καὶ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ, καλυπτομένου τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀλλοσομένων τῶν στοιχείων. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ ἐξάκις καὶ κατ' ἐναλλαγὴν τὸ πείραμα δι' ἑκατέρου τῶν δύο ὀφθαλμῶν γινομένης τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ· μετὰ τινὰ δὲ διακοπήν ἐπαναλαμβάνεται πάλιν τὸ πείραμα ἐξάκις, τῆς ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ. Σημειοῦται ἐκαστοτε ἀκριβῶς ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ πίνακος. Ἦν τέλει προστίθενται ὅλα αἱ ἀποστάσεις χωριστὰ ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διαιροῦνται διὰ τοῦ 6, ἢνα ἐξαχθῇ ὁ μέσος ὀρος τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως.

Ἦς τῆς παραβολῆς τοῦ ἐξαγομένου ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς εἶνε κατὰ 1/10 ἰσχυρότερος τοῦ ἀριστεροῦ.

Ἐὸ πείραμα τῆς ἀκουστικῆς εἶνε δυσχερέστερον

και πολυπλοκώτερον, απαιτεί δε και ηλεκτρική τινα εφαρμογήν, ώστε δέν δύναται να εκτελεσθῇ ὑπὸ παντός, ὅπως τὰ δύο ἄλλα. Ἡ βία αὐτοῦ εἶνε ἡ παραγωγή ὁμοιοῦς ἀλλὰ διαφόρου ἐντάσεως ἤχου διὰ τῆς πτώσεως μεταλλίνης σφαίρας ἐπὶ δίσκου ἀπὸ ἀνίσου ὕψους καὶ ἡ ἐκτίμησις τῆς διαφορᾶς δι' ἐκατέρου τῶν ὠτων. Καὶ ἐνταῦθα δὲ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ δεξιῦ ὠτός εἶνε 1/9 περίπου.

Δ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΙ

Ὁ Βισμαρκ ἦτο προληπτικώτατος. Ἐξερχόμενος τοῦ οἴκου δι' ἐργασίαν, ἐπανήρχετο ἀμέσως ἀπρακτος, ἐάν καθ' ὄδον συνήντα. . . γάτταν. Ἐθεώρει δ' ἄφ' ἑτέρου ὡς ἀποφράδα ἡμέραν τὴν Πικρασκυῆν καὶ οὐδέποτε ἐπεχειρεῖ τι κατ' αὐτήν.

*

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Ἰωσήφ δὲν προβαίνει εἰς οἰανδήποτε ἐνέργειαν ἰδιωτικῆς ἢ κυβερνητικῆς υποθέσεως, ἀν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν νύκτα εἶδε καθ' ὕπνον πένθιμα ὄνειρα.

*

Ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία δὲν υπογράφει διατάγματα κατὰ Παρασκευῆν, ὁσάκις μάλιστα συμπύπτει αὐτὴ καὶ μετὰ τῆς 13 τοῦ μηνός.

*

Ἡ Βασίλισσα Χριστίνα τῆς Ἰσπανίας πιστεύει εἰς τὸν φέροντα εὐτυχίαν ὀφθαλμὸν κβρακος, ὃν φέρει εἰς τὸν λαίμῳ, καὶ οὐδέποτε τὸν ἀπενδύεται. Τὸν ὀφθαλμὸν τοῦτον ἔλαβεν ἡ Βασίλισσα, ἀρχιδούκισσα ἐτι οὖσα τῆς Αὐστρίας, παρὰ τῆς μάμμης τῆς.

*

Ἐν τῇ δανικῇ Αὐλῇ εἰς πρόληψιν συνήθη παρὰ τῆ λαῶ ἐπίστευε καὶ ἡ ἀποθανοῦσα Βασίλισσα Λουίζα. Ἦτο αὐτὴ τὸ να προσράπτωνται τρεῖς ἀπὸ τὰς βελόνας, αἵτινες ἐθραύσθησαν κατὰ τὴν ῥαφὴν τοῦ ἐπὶ τῇ πρώτῃ μεταλήψει ἐνδύματος τῶν θυγατέρων τῆς, ὅπως ἀσφαλισθῶσιν εἰς ταύτας καλοὶ γάμοι.

*

Ἄλλ' ἐξ ὄλων τῶν προλήψεων ἡ περιεργότερη εἶνε ἡ τοῦ καταγραμένου δακτύλου ἐν τῇ ἰσπανικῇ αὐλῇ. Ὁ δακτύλιος οὗτος φέρων ὀπαλίου λίθου ἀνήκε πρότερον εἰς τὴν κόμησσαν Λουκίαν Καστιλιώνη, μετὰ τῶν λατρευτῶν τῆς ὁποίας κατηρέμετό ποτε καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλφόνσος ΙΒ' τῆς Ἰσπανίας. Οὗτος εἶχεν ὑποσχέσθαι γάμον εἰς τὴν ὠραίαν Λουκίαν, ἀλλ' ὅτε συμφέροντα τοῦ Κράτους τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἐκλέξῃ ὡς σύντροφον τὴν Μερσεδές, ἡ Λουκία ὠρίσθη ἐκδίκησιν. Ἡ οἰογένεια Καστιλιώνη ἐκέκτητο, ὡς εἶπομεν, δακτύλιον μετ' ὀπαλίου θαυμασίας λάμπσεως, ἀνήκοντά ποτε εἰς Μαυριτανὸν φύλαρχον, ἐκ τοῦ δακτύλου τοῦ ὁποίου ἀφῆρέθη μετὰ τὴν μάχην. Ὁ Μαυρι-

τανὸς τότε κατηράσθη τὸν ἐκχόστου κτήτορα τοῦ δακτύλου, προφητεύσας ὅτι ὁ φέρων τὸ κόσμημα τοῦτο θ' ἀποθνήσκῃ ἐντὸς ἔτους. Τὸν δακτύλιον τοῦτον ἐπεμφεν ἡ Λουκία τῇ Βασιλεῖ τὴν ἡμέραν τοῦ μετὰ τῆς Μερσεδές γάμου του. Ἡ βασίλισσα Μερσεδές εἶδε τὸν δακτύλιον καὶ τότεν ἐγορητεύθη, ὡς παρεκάλεισε τὸν σύζυγόν της νὰ τὸν κρατήσῃ αὐτὴ. Ὁ Ἀλφόνσος τῆς τὸν ἐδώρησεν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Μερσεδές ἤρχισε νὰ ἀδικατεῖ καὶ μετὰ τινὰς μῆνας ἀπέθανεν, ὁ δὲ δακτύλιος, ἔπειτα μόνος ἀπὸ τῆς ἀποψυγίσεως χειρὸς τῆς. Ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀνέλαβε μετὰ στοργῆς καὶ τὸν ἔθεσεν εἰς τὸν δάκτυλόν του. Ἐτη τινὰ βραδύτερον ἀπέθανεν. Εἶτα ἔλαβε τὸ μοιραῖον κόσμημα ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἀλφόνσου Ἰνφάντα Μαρία, ἣτις τὸν ἔφερεν ἐπ' ὀλίγας μόνον ἡμέρας, ὅτε αἰφνης ἀπέθιωσαν ἐκ μυστηριώδους νόσου Ἡ βασίλισσα Χριστίνα ἔλαβεν ἐπὶ τέλους τὸν δακτύλιον, ὅτε δὲ ὁ νεκρὸς βασιλεὺς Ἀλφόνσος ΙΙ' ἤρχισε νὰ ἀδικατεῖ, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τὴν ἐξώρισαν νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀπαίσιον κόσμημα.

Ὅπως εὐχρεστήσῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς τῆς ἡ βασίλισσα ἐκρέμασε τὸν δακτύλιον, ἀντὶ νὰ τὸν φέρῃ αὐτὴ, περὶ τὸν λαίμῳ τοῦ προστάτου ἀγίου, ὅπου καὶ εὐρίσκεται ἐτι.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Τὰ ὠμά αὐγά εἶνε ὠφέλιμα;

Βεβαίως, ὅταν εἶνε νηπά. Ἦν αὐτὸν ὠμὸν τὴν πρωίαν πρὸ πάσης ἄλλης τροφῆς εἶνε ἀριστον τονωτικόν, ἰδίως μετὰ κακὸν ὕπνον ἢ νυκτερινὴν κόπωσην. Δύνασθε μάλιστα νὰ παρσκευάσῃτε αὐτὸ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: λαμβάνετε ἐν μικρὸν κοχλιόριον ζαχαρέως καὶ ἄλλον τόσον ζιμὸν λεμονίου ἢ πορτοκαλίου ἢ καὶ ἄλλου καρποῦ εὐάιδους, ἐλλείψει δὲ τούτων ἀνθόνερο, καὶ ἀναιμιγνύετε ταῦτα καλῶς μετὰ τοῦ κρόκου ἐντὸς πινακίου διὰ περὸνης. Ἦντὸς ἄλλου πινακίου ρίπτετε τὸ λεύκιμα καὶ πολὺ ὀλίγον ἄλλας καὶ κτυπάτε τοῦτο διὰ μαχαίρου τῆς τραπέζης ἕως οὗ ἀφρίσῃ ἐντελῶς. Ἦντε ἀρχίζετε νὰ ρίπτετε ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν κρόκον εἰς τὸ λεύκιμα, ἐνῷ ἀναικράσσετε διακριῶς τὸ μίγμα, καὶ ἔπειτα τὸ μεταγγίζετε εἰς ποτήριον καὶ τὸ πίνετε ἀμέσως. Εἶνε ποτὲν λίαν εὐγευστον καὶ ἐξαιρετον εἰς τὴν ὑγείαν, ἰδίως κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς τὰς ἐξετάσεις γυμνασίου. Ὁ καθηγητὴς βλέπων εἰς τὸ θρανίον τοῦ ἐξεταζομένου μαθητοῦ τρίμηνα καπνοῦ: — Ἄν τὴν ὥραν τοῦ ἐξοδεύεις διὰ νὰ στρήσῃς τοιγάρ τὴν ἐξιδεύεις εἰς μελέτην, ὅκ ἦσε πολὺ καλῆτερος.

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Φιλεῖ δὲ τῷ κήνοντι παρτεῖσθαι θεός.

Δισχέλιος

Ἔκ πάντων τῶν ὀχληρῶν ὀλιγώτερον ὀχληροὶ εἶνε οἱ ἀσπιῶντες.

Τυλατόη

Τὰ ἔθνη ἀμυροῦσιν τὴν ἱστορίαν, οὐχὶ ἡ ἱστορία τὰ ἔθνη. Συντελεῖ ὅμως πλείντοτε εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἐπίβροσιν καὶ ἐνίοτε εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τιμωτάτων αὐτῶν πόθων.

Κ. Παπαρηγόπουλος

Ὅσκις ἀληθῶς μεγαλοψύχη ἐμφανίζεται, τὴν ἀναγνωρίζετε ἐκ ταύτων, ὅτι ὄλοι οἱ ἀνῶντι ἀντάσθωνται ἐναντίον αὐτῆς.

Σούφρη

Ἡ ἀρετὴ εἶνε ἡ πρώτη καλλοπὴ τοῦ σώματος, ὅπως ἡ σοφία εἶνε ἡ ὑψίστη ἐκπαίδεῖς τῆς ψυχῆς.

Μπελλ

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀρετὴν ταύτην τὴν χρησιμότητα, ὅτι μίς ἰθὺς ἰδὼν περὶ τῆς ἀπειρίτου ἀρετῆς μας.

Δαρμεναι

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τὸ φίλημα τῆς Βασιλίδους.

Εἰς ἐπαρχικὴν πόλιν τῆς Ἀγγλίας ἀπέθανεν ἐσχάτως γυνὴ ὑπέρφημος, ἣτις ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν πόλιν κόσμον ὑπὸ τὸ ἔνομα: «ἡ γρηῃ λαβὴ που φίλησε μ' ἕνα σέλλινι τὴν Βασίλισσαν».

Πραγματικῶς δὲ εἶχε φίλησῃ τὴν Βασίλισσαν Βικτωρίαν ἐξοδεύσασα ἐν μόνον σέλλινιον κατὰ τὴν ἐξῆς περιστασιν:

Ἡ μικρὰ πριγκίπισσα, κατόπιν δὲ βασίλισσα, ἦτο μόλις ἐνὸς ἔτους καὶ ἡ τροφὸς περιέφερεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀγκλήνῃ ἀνά τὰς σκιερὰς θανδραστουχίας δημοσίου κήπου. Ἦκει τὴν συνήντησαν μίαν ἡμέραν οἱ μαθήτριά παρθεναιγωγείου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ κῆρ ἐνὸς αὐλικού. Αὐτὴ ἀνεγνώρισε τὸ βασιλικὸν βρέφος καὶ τὸ ἐθεῖξεν εἰς τὰς συμκαθητῆρας τῆς, αἵτινες τὸ περιενύκλιωσαν ζητούσαι ἀπὸ τὴν τροφὸν νὰ τὸ φιλήσασιν.

— Ἀφῆσέ μας νὰ φιλήσωμεν τὴν μικρὴν πριγκίπισσαν, εἶπαν πρὸς τὴν τροφὸν, καὶ ὅκ σὺ δῖσωμεν ἀπὸ ἐν σέλλινιον.

Ἡ τροφὸς δὲν ἐδῖστικε νὰ συγκατατεθῇ καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορά, φέρουσα παντήκοντα σέλλινια εἰς τὸ θυλάκιόν της, διηγήθη δὲ μετὰ περισσοῦς ἀφελείας τὸ εὐτυχὲς συμβῆν.

Ἦν τούτοις ἡ μήτηρ τῆς Βικτωρίας ὠρίσθη σφάδρα κατὰ τῆς ἀσυνέτου τροφῆ καὶ ἐλίγον ἐλαύσε νὰ τὴν ἀποπέμψῃ, ἀπέστειλε δὲ ἀμέσως τὸν ἀλικὸν ἱατρὸν εἰς τὸ παρθεναιγωγεῖον ἕνα ἐξετάσῃ τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν, αἵτινες εἶχον φίλησῃ τὴν κῆρην τῆς.

Καὶ ὁ μαθητὴς μετ' ἀφελείας ἀπολογούμενος: — Μὰ, κύριε καθηγητᾶ, τὰ τοιγάρ τὰ παῖρνον ἔτοιμα.

Κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Ἰήνου.

Δύο ἐκ τῶν προσκυνητῶν περιερχόμενοι εἰς σκολιὰς ἐδοῦς τῆς πόλεως πρὸς εὔρεσιν κατὰ κλήλου ξενοδοχίου ἀνακινήσασιν εὐνοῖαν μικρᾶς θύρας τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ΛΟΥΚΑΝΤΑ ΚΟΝΟΜΙΤΣΗ.

Ἦνυχριστιθῆντες ἀπὸ τὴν καθάριον ἔθιν τοῦ οἰκίσκου εἰσέρχονται:

— Καλὴμέρα.

— Καλὴ σας μέρα.

— Ἦ φαγιά ἔχετε;

— Ἦφα.

— Πῶς τίποτε; Ἦ ὅκ πῆ λοιπὸν λουκάντα οἰκονομικῆ;

— Ὅκ πῆ μαθῆς νὰ φωνίσαι, νὰ φέρτε, νὰ μαγερέψτε, νὰ φάτε σεῖς, νὰ φάμε τὸ ἔμεις.

ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Κορίτσι ἀγγλοκάματο κ' ἰσοπελογημένω Στο παραθύρι τοῦ γυλίου ἰγκουτραγουήσασ' Ἦν κῆματα παρακαλεῖ καὶ σὸν ἀγέρα λεί, Ὅπου καὶ ἂν ἦσιν τὸν ἀγάπᾶ νὰ τῆς τὸν χαριετοῦσα. Κ' ἐσεὶ καράβι διάβαινε μετὰ τὰ ποντὰ ἀκλῶρινα' Ναυτῆς π' ἀκούσε τὴ φωνὴ καὶ ἰδέσθην τίτοινα κάλλη Ἀληθρινῶσιν τὰ ποντὰ καὶ ἀγῆσιν τῆ ἡ ὠλεῖα τοῦ. Νὰ ταξιδέψωσιν ἂν ἴμωρῶσιν καὶ μίσε ν' ἀρμεῖσιν.

Σύρατε, ναυτῆ, σὸν καλὴ καὶ σὸν καλὴ τὴν ὠρα, Ἦν ἰγὼ ἦν ἐτραγουήσασα γιὰ βίρας καὶ καράβια' Παρακαλεῖ τὰ κῆματα, μετὰ τὸν ἀγέρα κῆρινω Καὶ στέλω χαριετοῦματα σὸν κλέφτῃ τῆς ἀγάπης!

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Βασιλίδου καὶ Ἦγουμένω.

Ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐπισκεφθεῖσα Μοναστήριον γυναικῶν παρεκάλεισε τὴν Ἦγουμένω νὰ τὴν ἐδῆγησῃ εἰς τὰς τάξιας τοῦ σχολείου καὶ τὰ λοιπὰ διαμερίσματα τοῦ οἰκοδομήματος ὡς συνήθη ἐπισκέπτρια, χωρὶς νὰ φανερώσῃ τὴν ὑψηλὴν ἰδιότητά της.

Ἡ Ἦγουμένω ἐτέθη ἀμέσως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Ἀνάτοης καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν πανταχοῦ. Ἀπερχομένη δὲ ἡ Βικτωρία ἐξεδήλωσε τὴν πλήρη αὐτῆς εὐαρέσκων διὰ τὴν πλήρη τάξιν τοῦ ἰδρύματος, καὶ μόνον ἐξέφρασε παράπονον ὅτι πᾶσαι αἱ ἀδελφαὶ ὑπεκλίνοντο μετὰ σεβασμοῦ ὄσιν διέβαιναν, ἐνῷ εἶχεν ἐκφράσῃ ἐπιθυμίαν νὰ μὴ γυναιρισθῇ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι, Μεγαλειότητι, ἀπήντησεν ἡ Ἦγουμένω, νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐτι ἡ ἐπιθυμία σας ἐξετελέσθη, ὁ δὲ σεβασμὸς τῶν ἀδελφῶν, τὸν ὁποῖον παρετηρήσατε, δὲν ἀπηυθύνετο πρὸς τὴν Βασίλισσαν, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ τὴν Ἦγουμένω.

Ευτυχώς τὰ κοράσια πάντα εὐρέθησαν ἀπολαύοντα ἐξαιρέτου ὑγείας, ἀλλ' ἡ διευθύντρια ἐπέπληξεν αὐτὰ αὐστηρῶς διὰ τὴν τολμηρὰν πρᾶξιν τῶν.

Ἐν τούτοις ὁ δούξ τοῦ Κέντ καὶ πατήρ τῆς Βικτωρίας δὲν συμεριόθη τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῆς συζύγου του, τούναντιον ἠσθάνθη εὐχαρίστησιν διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἥτις ἐξεδήλου θαυμασμὸν πρὸς τὴν κόρην του, καὶ εἶπε πρὸς τὴν τροφόν :

— Ἐγὼ, παραμάννα, σὲ συγχαρῶ. Ἐγὼ δὲν παραξενεύομαι δι' αὐτὸ ποῦ ἔγινε· ἡ κόρη μου εἶνε τὸ εὐμορφότερον παιδί τοῦ κόσμου. Πῶς τὸ ἐξῆς ὅμως ἂν θέλῃ κανεὶς νὰ τὸ φιλήσῃ, πρέπει νὰ τοῦ πάρῃς τὸλάχιστον μίαν λίραν, καὶ πάλιν ὀλίγα εἶνε!

Συνεπεία τοῦ συμβάντος τούτου αἱ μαθήτριαι τοῦ παρθεναγωγείου ἀπετέλεσαν ἐταιρείαν ὀνομασθεῖσαν «Ἐταιρεία τοῦ φιλήματος τῆς Βασιλείσης». Ὄταν δὲ ἡ Βικτωρία ἐγένετο Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, ἀπηθύοναν πρὸς αὐτὴν χαριστάτην ἀναφορὰν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔλεγον: «Ἐίμεθα αἱ πρώται μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῆς Ἰμετέρας Μεγαλειότητος, αἵτινες ὑπεδάλομεν Αὐτῇ τὰ σέβη μας.»

Δυστυχῶς καθ' ὅσον παρήρχοντο τὰ ἔτη, ἐξέλειπον καὶ αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν Ἐταιρείαν παλαιὰ μαθήτριαι γηράσασαι πλέον, μετὰ δὲ τῆς ἐσχάτως ἀποθανούσης ἐτάφη καὶ ἡ «Ἐταιρεία τοῦ φιλήματος τῆς Βασιλείσης».

Αἱ ὄροι τοῦ Θεῆρος.

Ὁ ἀποθανὼν πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Φέλιξ Φὼρ ἐξέπνεα πολὺ πρῶτ' καὶ εἰργάζετο. Ἀλλὰ πρῶτῶν αὐτοῦ ἦτο ὁ Θεῆρος· ἐπὶ τούτῳ δ' ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον :

Ὅτε ὁ Θεῆρος ἦτο ὑπουργὸς ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου, εἰς βουλευτὴς ἐξήτησαν ἰδιαιτέρην ἀπόκρισιν.

— Ἐλάτε αὔριον εἰς τὰς πέντε ἀκριθῆς, ἀπήντησε προσηνῶς ὁ ὑπουργός, ὅς σὰς δεχθῶ μετὰ πολλὴν εὐχαρίστησιν.

Τὴν ὀρθοθεῖσαν ὥρην ὁ βουλευτὴς μεταβαίνει :

— Ὁ κύριος ὑπουργός;

— Τρώγει μετὰ τὸν Βασιλέα, ἀπαντᾷ ὁ θυρωρός.

— Ἐν τούτοις μοῦ εἶχεν εἰπῆ νὰ ἔλθω. . . Ἀλλ' ἀφοῦ εἶνε στὸ παλάτι. . . Νὰ τὸ ἐπισκεπτήριόν μου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας συναντᾷ πάλιν ὁ βουλευτὴς τὸν ὑπουργὸν εἰς φιλικὴν συναναστροφὴν.

— Πῶς δὲν ἤλθατε νὰ με ἴδῃτε; ἐρωτᾷ ὁ Θεῆρος μετὰ ἐλαφρὸν τόνον παραπόνου.

— Ἦλθα, ἀλλὰ δὲν σὰς εὐρέθηκα.

— Πῶς δὲν μ' εὐρέθηκατε; Αὐτὸ εἶνε πολὺ περιεργον. Ἐλάτε λοιπὸν αὔριον χωρὶς ἄλλο εἰς τὰς πέντε ἀκριθῆς. Ὅς σὰς προσμένω.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ βουλευτὴς μεταβαίνει εἰς τὴν ὀρθοθεῖσαν ἀπόκρισιν.

— Ὁ κύριος ὑπουργός;

— Τρώγει μετὰ τὸν Βασιλέα.

— Μὰ καθ' ἡμέραν τρώγει μετὰ τὸν Βασιλέα; Πῶς γίνεται. . . Ἀφοῦ χθὲς μοῦ εἶπε πῶς ὅς με προσμένῃ;

— Ἦμπορεῖ, κύριε, ἀλλὰ τέλος πάντων τρώγει στὸ παλάτι, σὰς εἶπα.

— Πολὺ καλά, πᾶρε τὸ ἐπισκεπτήριόν μου.

Καὶ ὁ βουλευτὴς φεύγει μανιώδης, πεπεισμένος ὅτι ὁ Θεῆρος τὸν περιπαίζει.

Μετὰ ἕνα μῆνα συναντᾶται ἐκ νέου μετ' αὐτοῦ. Ὁ βουλευτὴς χαιρετίζει ψυχρότατα καὶ ὁ ὑπουργός οὐδὲν ἐννοοῦν ἐρωτᾷ μετ' ἀπορίας τὸν παράδοξον αὐτὸν ἀνθρωπον, ὅστις ζητεῖ ἀπόκρισιν καὶ δὲν ἔρχεται εἰς ταύτην :

— Ἦμπορῶ νὰ μάθω, κύριε βουλευτά, τί γίνονται αἱ ἀποκρίσεις ποῦ μοῦ ζητεῖτε;

— Μᾶλλον ἐγὼ ἔχω τὴν περιέργειαν νὰ μάθω, κύριε ὑπουργέ, τί γίνονται αἱ ἀποκρίσεις ποῦ μοῦ ὑπόσχεσθε. Δύο φορές ἤλθω εἰς τὰς πέντε ἀκριθῆς καὶ ὁ θυρωρός μοῦ εἶπε πῶς γευματίζετε μετὰ τὸν Βασιλέα.

— Μὲ τὸν Βασιλέα γευματίζω! . . . Ἐὰ ἔφημα ῥώματα! . . .

— Ἄ, κύριε ὑπουργέ, τίρρα ἐννοῶ τί τρέχει. Ἐγὼ ἤλθω εἰς τὰς πέντε τὸ βράδυ, ἐνῆ μού εἶχате εἰπῆ τὸ πρῶτ'. Καὶ δυστυχῶς ἡ θέσις ποῦ ἤθελα νὰ σὰς ζητήσω δι' ἕνα προστατευόμενόν μου ἐδόθη ἐν τῷ μεταξὺ εἰς ἄλλον.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Εὐρεσίαι ὑγίειας τῆς ἐβδομάδος.

Πολλάκις θέλομεν νὰ εὐρωμεν κατὰ ποῖαν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος συνέπεσε συμβεβηκὸς τι ἐν τῷ παρελθόντι ἢ τὰ συμπεσῆ ἐν τῷ μέλλοντι. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀνατρέχομεν εἰς ἡμερολόγια ἢ ἀναδιωγόμεν τὰς ἀναμνήσεις μας, ἐνῆ εὐκλείης καὶ ἀσφαλῆς ἐυνάμεθα νὰ τὸ εὐρωμεν ὡς ἐξῆς :

Λαμβάνομεν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἔτους πλὴν ἑνὸς καὶ εἶτα τὸ τέταρτον αὐτοῦ (τὸ ἀκέραιον μέρος τοῦ πηλίκου) : Κατόπιν δὲ ἐξ ἑκάστου τῶν μηνῶν, τῶν προηγουμένων τοῦ θεθέντος μηνός, τὸν ἀριθμὸν, ὅστις ὑπολείπεται, ἀφοῦ, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου, ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μηνῶν ἀφαιρηθῆ 28· ἔπειτα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ θεθέντος μηνός τῶν προηγουμένων τῆς θεθείσης, τὸ ἀθροισμα πάντων τούτων διακρούμεν δι' 7, καὶ ἐάν μὲν μεῖνη ὑπόλοιπον 1, ἡ ἡμέρα εἶνε Κυριακή, ἐάν 2 Δευτέρα καὶ καθέξης μέχρι τῆς Παρασκευῆς, ἐάν δὲ διαίρηται ἀκριθῶς καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶνε μηδέν, τότε ἡ ἡμέρα εἶνε Σάββατον.

Ἄς κἀνωμεν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνα τούτου ἐπὶ τῆς 25 μαρτίου 1821 :

Ἀριθμὸς ἔτους 1821	—	1	1821
Τὸ 1/4 αὐτοῦ		455	
Ἡμέραι 31 ἰανουαρίου	—	28	3
» 28 φεβρουαρίου	—	28	0
Ἄ! πρὸ τῆς 25 μαρτίου		24	
		2402	

Διακρούοντες τὸν ἀριθμὸν 2302 διὰ τοῦ 7, ἔχομεν πηλίκον 328 καὶ ὑπόλοιπον 6· ἄρα ἡ 25 μαρτίου 1821 ἦτο ἡμέρα Παρασκευῆ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ — 2121

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Πρὸ τινος διαργανισθῆ ἐν Ἀργουπόλει ὑπὸ τοῦ Ἰσοποικτικοῦ Συμβουλίου τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσης τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας φιλολογικὴ καὶ μουσικὴ ὑπερτεῖ ἐν τῷ θεάτρῳ «Ὁ Κέφαλος» ὑπὲρ συστάσεως ὑπερῆρης σχολῆς ἀπόριον παιδῶν. Αἱ ἐκλεκτότεραι τῆς πόλεως δέσποιναι καὶ δεσποινίδες διὰ τοῦ μουσικοῦ τῶν τεχνάτων εὐχεραστήθησαν νὰ συνδράμωσιν ὑπὲρ τοῦ κοινοφελούς τούτου σκοποῦ. Ἐιστήγησιν εἰς τὴν ὑπερῆδα ταύτην ἐποιήσατο ὁ ἐπιθεωρητὴς κ. Γ. Μπουκουβάλλας διὰ τῆς ἐπομένης διαλέξεως.

Σ. τ. Δ.

Τ Ο Π Α Ι Δ Ι

Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Βικτωρος Οὐγκὼ περιφανῆ θέσιν κατέχει ἐν τῇ Γαλλικῇ φιλολογίᾳ τὰ ποιήματα αὐτοῦ, τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὴν ἀφελῆ ἐπιγραφὴν «Τὸ Παιδί». Ὁ ποιητὴς εἰς τὰς σελίδας ταύτας ἐξέχει τὴν ἀκένωτον τῆς καρδίας του πηγὴν, τῆς ἀπέριου πρὸς τὴν νεότητα στοργῆς του. Ἢ τρυφερότης καὶ ἡ χάρις τοῦ αἰσθηματος ἀμιλλῶνται πρὸς τὸ βάθος τῆς ἐννοίας καὶ τὴν εὐρυθυμίαν τοῦ μέτρου. Ἐὸ παιδί εἰς πάσας τὰς περιστάσεις του, καὶ ὅταν κλαίῃ καὶ ὅταν μειδία, καὶ ὅταν εὐτυχῆ καὶ ὅταν δυστυχῆ, καὶ ὅταν περιβάλληται περιβολῆν πολυτελεῖ, καὶ ὅταν καλύπτεται μετὰ τὰ ῥόκη τῆς ἐνδοίας, καὶ ὅταν μέσῃ εἰς τοὺς κήλους τῆς μητρὸς δέχεται τὰς ὠμοειάς καὶ τὰ ἀγνόταρα ἐν τῷ κόσμῳ φιλήματα, καὶ ὅταν ἐν τῇ παγετῷ τῆς ὀρφανίας ὑφίσταται τὴν καταφρόνησιν καὶ δέχεται τοὺς κολάφους τῆς βαναυσότητος· τὸ παιδί καὶ ὅταν κοιμάται ὑπὸ χρυσῆς κλίνης οὐρανὸν καὶ διαστέλλῃ ἐν τοῖς χρυσοῖς ὄνειροις τὰ χεῖλη του εἰς μειδίημα εὐτυχίας, καὶ ὅταν ἐν πενήτῳ καλύβῃ μετὰ προσκαρφάλαιον τὴν πέτραν συστέλλῃ τοὺς μύς τοῦ προσώπου του, ἕνα κατὰ πινῆ τὰς ἀλγηδῶνας του· τὸ παιδί καὶ ὅταν ψιθύρῃ μετὰ τὰ χροῖματτα τὸ πορφύρα ἐπὶ τῶν χεπέων καὶ τῶν παρειῶν τρέχῃ εἰς τοὺς λαϊμῶνας, εἰς τὴν παραλίαν, εἰς τοὺς κήπους, κατὰ διώκη χρυσαλλίδας, στήνην ἐνέδρα εἰς τὰ πτηνά, κύπτη εἰς τὸ ἡμιανοιγμένον ῥόδον καὶ τὸ φιλῆ, καὶ τότε, ὡς λέγει ὁ ποιητὴς, δυσκόλως διακρίνεις τὰ χεῖλη ἀπὸ τὰ ῥόδα, καὶ ὅταν εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου κατατροχόμενον ἐξ ἀλγηδῶνων ἀγωνίᾳ καὶ ἡ λάμψις τῶν ἠφθάλμων σβύνηται καὶ ἡ πελοδότης ἐπικαθῆται ἐπὶ τῶν χεπέων καὶ τῶν παρειῶν· τὸ παιδί τέλος καὶ ὅταν γεννώμενον ἐκπλήττεται διὰ τὸ ἀγνωστον περιβάλλον αὐτοῦ καὶ ἐκδηλεῖ διὰ κλαυθμυρισμῶν τὴν ἐκπληξίν του καὶ ὅταν μετὰ κλειστοῦς ἠφθάλμους ἐκφίρηται εἰς τὴν τελευταίαν του καται-

κίαν, κάλυξ μαρτυρεῖται· τὸ παιδί ὑπὸ πάσας τὰς φάσεις του, εἰς πάσας τὰς περιστάσεις του, εἰς πάντα τὰ δυνατὰ ἐν τῇ κόσμῳ ἐπιστάσει εἶνε τὸ θῆμα τῆς τρυφεράς τοῦ γαλλοῦ αἰδοῦ ποιήσεως.

Ἄς μαι ἐπιτραπῆ νὰ ἐξομολογηθῶ, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν σελίδων τούτων εἶνε ἐν τῶν ἐντυφνημάτων τοῦ πνευματικοῦ μου βίου. Ἰκαμυζῶ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀσύλληπτον καὶ ἄρρητον ἐκείνην ἠδονὴν, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ ἀνάγνωσις βιβλίων, ὧν τὸ περιεχόμενον εἶνε ἠγῶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀναγινώσκοντος. Ἐνθυμίσθη πόσον περιβάλλετε μετὰ τὴν στοργὴν σας, πόσον αἰσθάνομαι συμπαθείαν πρὸς βιβλίον καὶ πρὸς τὸν συγγραφεὶα του, ὅσκις ἐν τῇ ἀναγνώσει εὐρήτε γνώμην τινα, ἐκδήλωσιν αἰσθημάτων τινῶν, τὰ ὁποῖα τίως ἀσκή καὶ ἀόριστα ἀνεκκυκλῶντο ἐν τῇ καρδίᾳ ἢ τῇ διανοίᾳ σας, καὶ τὰ ὁποῖα, ἐάν ἦσθε ποιητὴς, ἠμοίως ἠθέλετε ἐξωτερικεύσει.

Ὅτω καὶ ἐγὼ διατίθεμαι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιημάτων τούτων.

Ἐκμυστῶν πρὸς τὴν μεγαλοφυίαν ταύτην τοῦ αἰῶνος μετὰ ἔμπνεσις ἢ μελέτη ἄλλων αὐτοῦ ἔργων, ἀλλὰ τὴν συμπαθείαν μου ἀμείριστον διευγείρει «Τὸ Παιδί».

Διότι εἰς πλείστας αὐτοῦ σελίδας εὐρίσκω ἀπήχησιν τῶν ἐμῶν αἰσθημάτων· διότι πολλάκις ἀναγινώσκων αὐτὰ ἀνέκραξα· αὐτῶν καὶ ἐγὼ ἢ ἔγραψον, ἐάν ἦμην ποιητὴς· διότι τίλλος αἰσθάνομαι ἀνέκφραστον πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν στοργῆν.

Ἀγαπῶ τὴν ἡλικίαν αὐτήν, διότι τὰ παιδικὰ ἐκπροσωποῦν δύο ἰδιότητες, δύο ἀρετάς, τὰς ὁποίας πολὺ σπανίως ἢ εὐρήτε εἰς ἄλλην ἡλικίαν, τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν φαιδρότητα. Ὄταν σὰς ἀπειθῶσαι τὸν λόγον, ἔχετε πεισθῆσιν ἢ προσομοιάζει πρὸς τὴν εὐθείαν καὶ πλατείαν λεωφόρον, ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν δύναται ἡ ἐδούων νὰ πλανηθῆ, ἔνευ ἐλιγμῶν, ἔνευ λαθυρινθῶδους συμπλέγματος ἀτραπιῶν. Ὄταν σὰς προσμετιώσῃ, τὸ μειδίημα τῶν ἐκείνο ὑποβυλλόμενον εἰς ἀνάλυσιν χημικὴν δὲν εὐρίσκειται ἔχον στατικὰ κύρια τὴν ὑπόκρισιν καὶ πολλὰκις τὸ μῖσος. Ὄταν κλαίουν, τὰ δάκρυα ἐκείνα κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶνε ἐκ τῆς καρδίας· δὲν εἶνε δάκρυα ἐπιθεσθέντα· δὲν εἶνε δάκρυα κροκοδείλου καταθρέγοντος δι' αὐτῶν τὸ θῆμα του, ἕνα καταστῆ πρὸς βρώσιν τρυφερότερον· δὲν εἶνε δάκρυα ἐξερχόμενα μόνον ἐκ τῶν δακρυογόνων ἀδένων πρὸς ἐπιτυχίαν σκοποῦ τινος· δὲν εἶνε δάκρυα, τὰ ὁποῖα, ὡς ἔλεγον αἱ πλίκαι, χύνει τις ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρικῆς· δὲν εἶνε δάκρυα

ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐννοεῖ Ρωμαῖος ποιητὴς εἰς δύο πονηροὺς στίχους, ἔχοντας οὕτω :

« Προσπάθησε ὥστε νὰ ἴδῃ ἐκείνη ὑγρὰς τὰς παρειάς σου »
καὶ ἀλλαχού :

« Ἐὰν ἐκείνη κλαίῃ, καὶ σὺ προσπάθει νὰ κλαίῃς ».

Δὲν εἶνε τέλος δάκρυα Δαλιδᾶς, χρησιμεύοντα ὡς τὸ τελευταῖον ἀλχημρότερον ὄπλον ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ βίου.

Ὅταν σὰς λέγουν ὅτι σὰς ἀγαποῦν, δὲν κινῶνται μόνον τὰ χεῖλη των πρὸς ἀρθρωσιν τῆς φράσεως αὐτῆς· ὁ νοῦς των εἶνε συγκεντρωμένος μόνον πρὸς σὰς· καὶ ἡ φράσις αὐτὴ προφέρεται οὐχὶ ὡς μέσον ἀφαιμαξέως τοῦ βαλλαντίου. Καὶ αἱ πονηρίαι τοῦ παιδίου εἶνε — ἄς ἐπιτραπῆ ἢ ἀντίθεσις — ἀγναί, ἀθῆαι, περιθλαλλόμεναι τὴν χάριν καὶ τὴν ἀφέλειαν.

Ἐὰ παιδία δὲν παραξηγοῦν τὰς σκέψεις σου, δὲν δίδουν πονηρὰν ἐξήγησιν εἰς τοὺς λόγους σου· μετ' ἀθωότητος ἀνέχονται καὶ οἴκοι καὶ καθ' ὁδὸν τὰς θωπείας σου· μειδιῶντα τείνουν τὴν παρειάν των καὶ τὰ χεῖλη των εἰς τὰ φιλήματα καὶ τῶν ξένων αὐτῶν. Ἐνῶ, τάλμησον πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν παρειάν, πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ χεῖλη νὰ ἐκδηλώσῃς τὰς αὐτὰς διαθέσεις ἐν τῇ ὁδῷ μετὰ τὴν πάροδον τῆς παιδικῆς ἡλικίας! Ἀπήχησις τοῦ φιλήματός σου θὰ εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ δὲν εἰξέρω ποίου ἀρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ἐὰ ἀγαπῶ, διότι εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν δὲν εἰσῆλασεν εἰσέτι ἡ διαφθορά, δὲν κατατρώγει αὐτὴν ὁ σκώληξ τῆς φιλοδοξίας, δὲν συγκινεῖ τὴν ψυχὴν των ὁ ἐναρκτήριος λόγος τῶν συνεδριῶν τῶν κοινοβουλίων, δὲν συμπάσχουν μετὰ τῆς Διονύσου τοῦ Ἰσχυροῦ, δὲν κλαίουσιν διὰ τὴν τύχην τῶν ἡρώων τῶν μυθιστορημάτων, ἀδιαφοροῦν εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ὑπουργικὰς μεταβολὰς, δὲν πάλλουν ἐκ τοῦ ἀμφιβόλου περιεχομένου τῶν καλπῶν, οὐδ' ἐκ τῆς ὑψώσεως τοῦ συναλλάγματος, οὐδ' ἐκ τῆς πτώσεως οἴκων ἐμπορικῶν. Ὅλος ὁ κόσμος, ὅλη των ἡ φιλοδοξία, ὅλη των ἡ μέριμνα περιεστᾶλη εἰς τὰς ἀγνάς των παιδιὰς. Ἐὰ ἀγαπῶ, διότι, ὅταν ἐν ἄλλῃ ἡλικίᾳ θέλωμεν νὰ περιβληθῶμεν πέπλον ἀγνότητος, ἀφελείας, ἀθωότητος, παιδρότητας, δανειζόμεθα αὐτὸν ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ἐὰ ἀγαπῶ τέλος, διότι ἡ μὲν θρησκεία τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων τὴν μεγάλην δύναμιν τὴν συνεκτικὴν τῶν κοινωνιῶν, τὸν κρίνον τὸν ἰσχυρὸν τὸν συσφιγγόντα ἄτομα, οἰκογενείας, ἔθνη, λαούς, τὸν ἔρωτα δηλ., ἀπεικόνισεν ἐν μορφῇ παιδίου· ἡ δὲ θρησκεία ἡ χριστιανικὴ τὰ ὄντα τὰ ὑπεράνθρωπα, τὰ ἀγνά, τὰ ἄξια νὰ προσεγγίζωσι πρὸς τὸν δημιουργόν, ὅπως αἰνῶσι καὶ εὐλογῶσιν αὐτόν, τοὺς ἀγγέλους δηλ., ἐξεπροσώπησεν ἐπίσης ὡς ὄντα τῆς ἡλικίας ταύτης.

Ἄλλὰ πλὴν τῶν δύο τούτων ἀρετῶν, τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς παιδρότητας, ἐξ ὧν ὀρμάται ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν, ὑπάρχει καὶ ἄλλο μυστηριώδες αὐτῆς ἐλατήριο. Ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἡ οὐσία, ἡ ὑπόστασις αὐτοῦ περιβεβλημένη ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου εἶνε ὅλως μυστηριώδης, φυσικῶς βέπει πρὸς τὸ μυστήριον, πρὸς τὸ ἀγνώστον. Καὶ τὸ ἀγνώστον περιβάλλει μὲ ἰδιαιτέραν τινὰ στοργήν, ἐπιδαφιλεῖ εἰς αὐτὸ θερμότερας θωπείας, ἐλπίζει περισσότερον ἐπ' αὐτό. Ἐὰν ἐρωτήσω ὅλον τὸ ἀκροατήριόν μου ἐκατέρου τῶν φύλων, ποῦ ἔχει ἐστραμμένη τὴν διάνοιάν του, ποῦ τὰς ἐλπίδας του, ποῦ οἱ πόθοι του διαυθύνονται, εἰς τὰ δάκτυλα θὰ ἠριθμῶντο ὅσοι θὰ ἀπεκρίνοντο· « εἰς τὸ παρόν » πάντες θὰ με παρέπεμπον εἰς τὸ μέλλον· ὁ ἐργαστασιάρχης εἰς τὰ μέλλοντα κέρδη του, ὁ φοιτητὴς εἰς τὴν μέλλουσαν ἐπιστημονικὴν του δρᾶσιν, ὁ καλλιτέχνης εἰς τὰς μελλούσας καλλιτεχνικάς του δάφνας, ἡ παρθένος εἰς τὴν μέλλουσαν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων της, ὁ προικοθήρας εἰς τὴν προσδοκωμένην πολυτάλαντον νύμφην, ὁ νεόγαμος εἰς τὴν μέλλουσαν συζυγικὴν εὐδαιμονίαν, ὁ γέρον εἰς τὴν μέλλουσαν δι' ἀοράτου μηχανῆς εὐρωστίαν του, ὁ ψυχορραγῶν εἰς τὴν μέλλουσαν ἀνάκτησιν τῆς υἰείας του. Τὴν φυσικὴν ταύτην τάσιν πρὸς τὸ μέλλον, τὴν φυσικὴν ταύτην ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, τὴν ἀγάπην τὴν θερμὴν πρὸς τὸ ἀγνώστον, πρὸς τὸ ἄπειρον, πρὸς τὸ μυστηριώδες, κάλλιστα οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας ἐνεσάρκωσαν εἰς τὴν προσωποποίησιν τῆς Ἑλπίδος.

Ἐξ ἀγάπης μου λοιπὸν πρὸς τὰ παιδία εἶνε καὶ τοῦτο τὸ κρύφιον ἐλατήριο, ἡ κλίσις ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ μέλλον, ὁ ἔρωτος τοῦ ἀγνώστου. Διότι τὸ παιδί ἠμοιάζει πρὸς τὴν κάλυκα, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἀναβῆ εὐχρωμον καὶ εὐοσμον τὸ ῥόδον, ἠμοιάζει πρὸς τὴν μυστηριώδη φωλεάν τὴν προσκεκολλημένην εἰς τὴν κορυφὴν ὑψόμου δρυός, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εὐρωμεν τρυφεροὺς νεοσσούς, ἠμοιάζει πρὸς τὸν πύθον τῆς Πανδώρας, ὁ ὁποῖος ἐξεγείρει ἀσάβηστον τὴν δίψαν τῆς περιεργίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ διάπυρον τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν αὐτῇ ὑποκρύπτεται θησαυρός, ἠμοιάζει τέλος πρὸς τοὺς μυθολογουμένους ἐκείνους ὀδόντας, οἱ ὁποῖοι σπειρόμενοι καὶ καλλιεργούμενοι ἀναβλαστάνουσι πάνοπλοι ἄνδρες.

Ὅταν λοιπὸν βλέπω παιδί, διανοοῦμαι, ἐκ φυσικῆς πρὸς τὸ μέλλον, πρὸς τὸ ἀγνώστον κλίσεως· αἰεὶ οἶδεν ἐὰν ἐν τῷ μικρῷ αὐτοῦ σαρκίῳ δὲν ὑπολανθάνει δύναμις μέλλουσα νὰ ἀφήσῃ στυγμὸν ἐν τῇ ἰστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου; Ἦς οἶδεν ἐὰν αὐτὸς ὁ πτωχὸς τοῦ ἀγρότου παῖς, ὁ ῥάκη περιβεβλημένος, δὲν εἶνε ἡ κάλυξ, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ βλαστήσῃ εἰς τὸ μέλλον ὁ κρίνος ὁ εὐοσμος

τῆς φιλανθρωπίας; Ἦς οἶδεν ἐὰν ὁ ἀκάθαρτος ἐκείνος ἀγυιόπαις δὲν εἶνε ἡ φωλεά, ἐξ ἧς πετροφύησασιν θὰ ἀναπτῶσιν εἰς τὸν αἰθέρα αἱ ἰδέαι τῆς ἐπιστήμης, δὲν εἶνε ὁ πύθος τῆς Πανδώρας, ἐξ οὗ θὰ ἐξορμήσωσι τὰ ἀγαθὰ τῆς δημιουργικῆς ἐν τῇ τέχνῃ διανοίας; Ἦς οἶδε τέλος ἐὰν ὁ παῖς ἐκείνος δὲν ἐγκλείει τοὺς ὀδόντας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς δύναμιν μεγαλουργόν, μέλλουσαν καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργετικῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ; Μήπως Ἀλέξανδρος ὁ μέγας καὶ ὁ Ναπολεὼν καὶ ὁ Πιέρρος δὲν ὑπῆρξαν πρῶτον παῖδες; Μήπως πάντες οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ τῆς ἀνθρωπότητος, πάντες οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι δὲν ὑπῆρξαν πρῶτον παῖδες; Μήπως αὐτὸς ὁ πατήρ τοῦ κόσμου δὲν ὑπῆρξε τὸ πρῶτον παῖς;

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἀναβλαστήσῃ ἡ κάλυξ, ἔχει ἀνάγκην ἐπιμελείας καὶ στοργῆς, διὰ νὰ πτερωθῶσιν οἱ νεοσσοί, ἔχουν ἀνάγκην περιθάλψεως καὶ θερμάνσεως. Ἐὰν μὲν ἀπόστιχος ἡ κάλυξ, θὰ μακρυνθῆ, πρὶν διαχύσῃ τὴν εὐωδίαν της· ἐὰν στατηθῶσιν τῆς θαλπερᾶς θερμότητος τῆς μητρὸς, θὰ νεκρωθῶσιν οἱ νεοσσοί καὶ οὕτως ὁ ἀέρας δὲν θὰ διασχίσῃ εἰς τὸ μέλλον ὑπερῆφανος τοὺς αἰθέρας, οὐδὲ θὰ ἀποκληθῆ βασιλεὺς τῶν ἠεροφύλων του.

(Ὅτω καὶ ὁ παῖς, ἐὰν μὴ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ τύχῃ ὑπὸ τὰς τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας τῆς δεούσης πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς περιθάλψεως, θὰ μακρυνθῶσιν ἴσως αἱ ἐμφυτοὶ αὐτῇ δυνάμεις. Καταλείποντες ἐν τῇ νάρκῃ τὴν ψυχικὴν δύναμιν τοῦ πρώτου τυγχόντος ἀγυιόπαιδος ἴσως στεροῦμεν τὴν πατρίδα ἡμῶν ἐνὸς ποιητοῦ, ἐνὸς μεγάλου πολιτικοῦ, ἐνὸς μεγάλου καλλιτέχνου, ἐνὸς μεγάλου εὐεργετικοῦ πολυτάλαντου· ἴσως στεροῦμεν τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ἐνὸς μεγάλου θεραπευτοῦ, ἴσως στεροῦμεν τὴν παγκόσμιον κοινωνίαν ἐνὸς μεγάλου ἐπὶ τὰ κρείττω ἀνακαινιστοῦ.

Ἐὶν γνωμῶν τούτων ἐμφοροῦμενοι αἱ κυβερνήσεις πάντων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν ἐστραψαν ἐπιμόνως τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ παιδός. Ἐὶν γνωμῶν τούτων ἐμφοροῦμενοι οἱ ἐξοχώτεροι ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος παιδαγωγοὶ ἐμύθησαν, ἐξήντησαν πᾶσαν τὴν ἰκράδα τοῦ μεγάλου των πνεύματος, ἵνα ἐξέυρωσι τὰ μέσα, δι' ὧν δύναται προσφοριώτερον νὰ ἀναπτυχθῶσιν αἱ δυνάμεις αὐταί. Καὶ πρὸς τοῦτο βᾶσιν τοῦ ἔθνικοῦ, κρηπίδα τοῦ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος θεωρήσαν τὴν δημοτικὴν σχολὴν. Διότι ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ δίδεται ἡ πρώτη κίνησις εἰς τὴν πνευματικὴν μηχανὴν τοῦ παιδός. Ἦκει ἔρχεται τὸ ξεδιπλωμα τῆς συνεπτυγμένης του διανοίας. Ἦκει ἔρχεται ἡ πρώτη κατεργασίς τῆς εὐγενεστέρως ἀμόρφου ἕλης, τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγ-

κεφάλου. Διὰ τοῦτο αἱ πολιτεῖαι τὴν φροντίσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα κατέστησαν ὑποχρεωτικὴν, καὶ διὰ ποινῶν ἠπειλήσαν τοὺς γονεῖς τοὺς στεροῦντας τὰ τέκνα των τὴν πρώτην, τὴν στοιχειώδη ταύτην μόρφωσιν. Ἄλλ' οὐ μόνον πρὸς τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος ἡ πολιτεία μοχθεῖ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἠθικὴν τῶν γενεῶν ἀνάπλασιν. Διότι, ὅπως εἰς τὸ παιδί ἐνυπολανθάνει πολλάκις δύναμις μεγαλουργός, δεομένη κέντρου πρὸς ἐξέγερσιν, οὕτως ἐμφυλεύουσιν οὐκ ὀλιγάκις καὶ ἐμφυτα κακοποιά, τὰ ὅποια τὸ δημοτικὸν σχολεῖον κατορθοῖ συνήθως νὰ καταπνίγῃ ἢ νὰ περιστέλλῃ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν ἐμφυλίᾳ. Εἰσέλθοντα εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἀριθμῶσαστε τοὺς ἐν αὐταῖς ἐγκλωβημένους ἐγκληματίας· θὰ εὐρηθε ἵτι ἐν τοῖς ἑκατὸν μόνον αἱ δίκαι ἢ οἱ εἰκόσιν ἐπεράτωσαν τὴν στοιχειώδη αὐτῶν ἐκπαίδευσιν. Ἐὶν πόρισμα τῆς εὐγλωττοῦ ταύτης στατιστικῆς δὲν χρῆζει περικίτεραι διασαφηνίσεως. Ἦ πολιτεία λοιπὸν νομισθετοῦσα τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ὑποχρεωτικὴν φρονεῖ ὅτι ὅσον ἐλαττώνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναλαβῆτων, τοσοῦτον ἐλαττώνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκληματιῶν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πολιτεία περισπωμένη περὶ πολλὰς φροντίδας δὲν ἐπαρκεῖ πολλάκις νὰ ἀνερευνᾷ τὰ μέσα, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιτυγχάνῃ τοῦ ὕψιστου τούτου ἀγαθοῦ, καθήκον ἔχουν τὰ ποικίλα σώματα, αἱ κοινότητες, τὰ ἄτομα αὐτὰ νὰ ἐπέρχωνται ἀρωγὰ εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ πατήριον τοῦτον ἀγῶνα τῆς πολιτείας. Καὶ πόσον εὐεργετικὴ ἀποβάνει ἡ ἰδιωτικὴ αὐτῆ πρωτοβουλία καὶ ἐνέργεια, μαρτυρεῖ ἡ ἐξημέρισος τῶν ἠθῶν τῶν κατωτάτων στρωμάτων τῆς κοινωνίας, ἡ τελευθεῖσα καὶ τελευμένη ἐν ταῖς παισὶ τῆς Ἑλλάδος πόλις διὰ τῆς συστάσεως τῶν ἐσπερινῶν σχολῶν τῶν ἀπόρων παιδῶν. Ἦνα δὲ συλλαβῆτε πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐργασίας ταύτης, ἀναμνήθητε, ὅσοι ἐπεσκέφθητε πρὸ ἱτῶν τὰς Ἀθήνας, ἀναμνήθητε τὴν ἐστὶν ἐκείνην τῆς κικουργίας καὶ διαφθορᾶς, τὸ Ἐρολόγιον τῆς Ἀγορᾶς, περὶ τὸ ὁποῖον βρωμεροὶ τὸ τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἀγυιόπαιδες, παρομιωδῶς ἀποκαλούμενοι « Μιάγγες τοῦ Ἰολογίου » παραδίδοντο εἰς ὄργια ἀκκτονήματα, τὴν βδελυγμίαν καὶ τὸν φέβον εἰς τοὺς διαβάτας καὶ περιόικους ἐμποιοῦντες. Ἄλλὰ νῦν τοὺς διετθαρμένους ἐκείνους παῖδας, οἱ ὁποῖοι ἀνδρῶμενοι μετῴλλοντο εἰς κακουργοὺς ἐπιρῶντες, ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία τοῦ συλλόγου Παιδαγωγῶν μεταμορφώνει διὰ τῆς ἐσπερινῆς δημοτικῆς σχολῆς εἰς πολίτας χρηστοὺς, εἰς οἰκογενειάρχας φιλοσκόργους, εἰς ἐργάτας ἐντίμους.

*

Ἦ εὐτυχῆς λοιπὸν τῆς νυκτὸς ταύτης συνάντησις μας, Κύριαι καὶ Κύριοι, προεκλήθη ἐκ τῶν αὐτῶν ἐλατηρίων.

Τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Νομοῦ Κεφαλληνίας κατέχεται ἐκ διακαοῦς ἐπιθυμίας νὰ διαδοθῆ, ὅσον ἐννοεῖται εὐρύτερον, ἢ στοιχειώδης ἐκπαιδεύσεως. Καὶ ἔχει ἀνάγκη, εἴπερ τις καὶ ἄλλη χώρα, ἢ Κεφαλληνία τῆς μερίμνης ταύτης. Διότι, ἐνῶς ἡ νῆσος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὑπερηφάνως εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἀνδρας διαπρέποντας ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, ταῖς τέχναις καὶ τῇ ἐμπορίᾳ, ἢ Ἐπιθεώρησις τῶν Δημοτικῶν σχολείων ἀπέδειξε δυστυχῶς ὅτι ὁ νομὸς ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς διαδόσεως τῶν πρώτων γραμμάτων ὑστερεῖ πολλῶν ἄλλων τοῦ κράτους νομῶν. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀναφέρω τὰ πορίσματα τῆς ἀκλεοῦς στατιστικῆς, διότι εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ἐκπληξίν καὶ δυσθυμίαν θὰ διεγείρω ἐν ὑμῖν.

Τὸ Ἐποπτικὸν λοιπὸν Συμβούλιον ἀπόφασιν ἔχει νὰ καταξῆ τὴν ἀγραμματοσύνην, μὴ φειδόμενον μέσου μηδενὸς τείνοντος πρὸς εὐδωσίαν τοῦ κοινωφελούς τούτου σκοποῦ.

Μετὰ ζήσεως ἐθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸν νόμον περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐγγραφῆς καὶ φοιτήσεως ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἀδυσωπήτως θὰ καταδιώξῃ διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου χορηγούμενων ὅπλων πάντας τοὺς γονεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀμβλυποῦντες πρὸς τὸ ἴδιον καὶ τὸ τῆς πολιτείας συμφέρον, στεροῦσι τὰ μικρὰ τῶν τέκνα τῆς πρώτης, τῆς στοιχειώδους πνευματικῆς τροφῆς.

Ἄλλ' ὑπάρχουν πλάσματα δυστυχῆ, τὰ ὅποια, στερηθέντα ἐνωρὶς τῆς θωπείας τῆς πατρικῆς καὶ μητρικῆς, ἀπορφανισθέντα ὑπὸ τῆς μοίρας τῶν γονέων τῶν, ἐξετέθησαν, ἄπτεροι εἰσὶν νεοσσοί, εἰς τὸν πολύμοχλον τοῦ βίου ἀγῶνα. Ὑπάρχουν ἄλλα, δυστυχέστερα αὐτά, τὰ ὅποια ἐξέθρασεν ἡ κοινωνικὴ διαφθορά, γεννηθέντα, ὡς λέγει ὁ ποιητής, ἐκ δρυὸς ἢ ἐκ πέτρης. Ὑπάρχουν ἄλλα, τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς, μάρτυρες τοῦ βίου, ἀδυνατοῦντες νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπαίδευσιν μέσα, καὶ μάλιστα ἔχοντες πλειστάκις ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἵνα ἀντισχωσιν εἰς τὸ ἄχθος τῶν ἀγῶνων τοῦ βίου, τρέπουσιν αὐτὰ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐπὶ τὴν ἐργασίαν. Καὶ τὰ πλάσματα ταῦτα, ἄγευστα πάσης παιδείσεως μένοντα, διατελοῦν εἰς τὸ σκότος τὸ πνευματικόν, τὸ ὅποιον εἶνε πυκνότερον καὶ κινδυνώδεστον τοῦ φυσικοῦ. Εἰς τὴν ψυχὴν τῶν δὲν εἰσέδωσεν οὐδέποτε ἀκτὶς φωτός, δὲν διεσκεδάσε τὰς πλάνας τῶν, δὲν ἐφώτισεν αὐτοὺς εἰς οὐδεμίαν περίστασιν, εἰς οὐδεμίαν περιπέτειαν τοῦ βίου τῶν. Κύπτουν καὶ ἐκάστην ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐργασίας τῶν περιρραγμένοι μὲ ἀφθονον ἰδρώτα, ταλαντευόμενοι ἐκ τῶν κόπων εἰς οὐς ὑποβάλλονται, μόλις δυνάμενοι νὰ συγκρατήσωσι μὲ τὰς μικρὰς καὶ ἀσθενεῖς τῶν χεῖρας τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἐπιμόχλων ἔργων, δὲν εὐρίσκουν

στιγμὰς τινὰς ἀνακουφίσεως, δὲν ἔχουν καταφύγιον, ἐν τῷ ὅποιῳ νὰ ἀκούσωσι λόγους παραμυθητικούς, ἐν τῷ ὅποιῳ νὰ καλλιεργήσωσι τὰς ἐμφύτους πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς τῶν δυνάμεις, ἐν τῷ ὅποιῳ τέλος νὰ μάθωσι νὰ λατρεύωσι τὸν Θεὸν τῶν, νὰ σέβωνται τοὺς ἑαυτῶν, νὰ ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα τῶν.

Εἰς τοὺς ἀποκλήρους τούτους ἠθέλησε τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον νὰ παράσῃ ἀσυλον πνευματικὸν καὶ ἠθικόν. Τοὺς ἀποκλήρους τούτους ἠθέλησε νὰ μορφώσῃ καὶ νὰ ποδηγετήσῃ μὲ τὴν περιλαμβντῆ τῆς ἐκπαιδεύσεως δαδα.

Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἰδρύσῃ ἐσπερινὴν σχολὴν ἀπόρων παιδῶν, οὐχὶ ἐφήμερον, ἀλλὰ διαρκῆ, ἐπὶ τῶν στερεῶν βάσεων, ἐφ' ὧν εἶνε ἰδρυμένη ἡ ἀνά τὸ Πανελλήνιον πεφημισμένη σχολὴ τοῦ Παρισσοῦ. Τὸ Συμβούλιον εἶχε καὶ ἄλλα μέσα, εἰς ὧν ἠδύνατο νὰ περισθῇ τὸ πρὸς λειτουργίαν αὐτῆς ἀναγκαῖον ποσόν. Ἀλλὰ προύτιμησε τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐσπερίδος ταύτης, τὸ μὲν, διότι ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ κοινὴν τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς ὅλην τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἀργοστολίου, καὶ ἐσπερῶς νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς τέκνον κοινὸν ἑκκλησίᾳ τῆς πόλεως, τὸ δέ, διότι διὰ τῶν Μουσῶν ἠρμολογῆσε νὰ λικνισθῇ καὶ νὰ γαλουχηθῇ ἡ ἐκκολληθεῖσα αὐτῆ τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου ἰδέα.

Καὶ εὐτυχῶς αἱ Μοῦσαι τῆς πόλεως ἐν χορῶν προσήλθον εἰς τὸ ἔργον μας ἀρωγί, καὶ θὰ καταστήσωσι τὴν ἐσπίραν ταύτην Βελτικὴν, καὶ κατέστησαν τὴν ἐσπίραν ταύτην προσοδωφόρον, ἐξασφαλίσασαν τελείως τὴν ἐνιαυσίαν καὶ ἐπέκεινα τῆς σχολῆς μας λειτουργίαν. Τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον μοι ἀνέθηκε νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ πρὸς τὰς ἐπιλέκτους τῆς πόλεως δεσποῖνας καὶ δεσποινίδας, καὶ τοὺς φιλομούσους κυρίους, ὅσοι διὰ τοῦ μουσικοῦ τῶν τάλαντου, ὡς ἄλλοι Ὀρφεῖς, ἔσχον τὴν δύναμιν νὰ ἀνοίξωσι τὰ βαλλάντια τῆς πόλεως καὶ νὰ πορίσωσιν ἡμῖν τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν ποσόν, καὶ πρὸς πάσας καὶ πάντας ἐν γένει, τοὺς καθ' ὁλονδήποτε τρόπον συνδραμόντας πρὸς εὐδωσίαν τοῦ σκοποῦ μας. Ἄλλ' ἄς μοι ἐπιτρέψῃ τὸ Συμβούλιον νὰ παραβῶ τὴν ἐντολήν του. Οὐδένα θὰ εὐχαριστήσω. Διότι τότε θὰ θεωρήσω ὑμᾶς ξένους πρὸς τὴν σχολὴν μας. Ὑμεῖς συνιστᾶτε αὐτήν. Ἡ σχολὴ εἶνε τέκνον σας, τὸ ὅποιον καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ παραδώσωμιν νὰ σκιασθῇ ὑπὸ τὰς καλλιτεχνικὰς πτέρυγας σας. Ἡ μήτηρ δὲν δέχεται εὐχαριστήρια διὰ τὴν περιθαλψίν, ἣν ἐπιδαφιλεῖ εἰς τὸ ἴδιον τῆς τέκνον.

Μόνον θέλω νὰ με παρακαλεσθῆσθε διὰ τῆς φαντασίας σας εἰς τὸ μέλλον, καὶ ἐκείθεν θὰ ἀντλήσῃτε τὴν ἀνάγκαστον ἠδονήν, ἣν ἐμποιεῖ ἡ πράξις τοῦ ἀγαθοῦ. Φαντάσθητε τοὺς ἀμορφώτους ἐκείνους παιδάς, τοὺς ὁποίους ἡ σχολὴ

μας θὰ στεγάσῃ, ὅταν ἀποροιτήσαντες ἐξ αὐτῆς θὰ ἔχωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν τὴν ἱεράν ἀνάμνησιν τῆς προθυμίας σας, ἐξ ἧς ἠρτίσθησαν τὸ ὑπέρτατον ἐν τῇ κόσμῳ ἀγαθόν. Φαντάσθητε ὅτι διὰ τῆς εὐγενεῦς σας προσφοράς ἐχορηγήσατε εἰς τὴν οἰκογένειαν τὸν ἀδελφὸν φιλοστοργότερον, εἰς τὸν πλησίον τὸν φίλον πιστότερον, εἰς τὴν πατρίδα τὸν πολίτην εὐπειθέστερον καὶ εὐσυνειδητότερον, εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀνθρώπου εὐσεβέστερον. Φαντάσθητε ὅτι ἴσως ἐντός τῆς μάζης ἐκείνης τῆς παιδικῆς, τὴν ὅποιαν ἡ σχολὴ μας θὰ διαπλάσῃ, εἶνε κεκρυμμένος σπινθήρ τις μεγαλοφυίας, τὸν ὅποιον ὑμεῖς θὰ ὑποδαυλίσητε. Φαντάσθητε ὅτι διὰ τῆς ἀθραῆς ἐπὶ τῶν πλῆκτρων τοῦ κλειδοκυμβάλου κρούσεως ἀποδίδετε εἰς τὴν πολιτείαν ἕνα πολίτην ἀγνόν, τὸν ὅποιον τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας ἴσως θὰ ἰσθῆγαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημίου.

Αἱ καρδίαι τῶν παιδῶν τούτων θὰ εἶνε πρὸς ὑμᾶς εὐγνώμονες ἢ ἁρμονία καὶ ἡ μελωδία, ἡ ὅποια θὰ πληρώσῃ τὴν αἴθρυσιν κατὰ τὴν ἐσπίραν ταύτην, θὰ μεταβληθῇ εἰς ἀένους καὶ εὐλογίας, ἀναδιδομένους ἐκ τῶν ἀγνῶν χεῖλέων τῶν ἀπόρων, τοὺς ὅποιους θὰ προστετεύσῃ ἡ φιλοφροσύνη σας. Αὐτοὶ θὰ ἀνομολογήσωσι τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων σας τὴν εὐκρινῆ, τὴν ἀνυπόκριτον. Αὐτοὶ μὲ δακρύοντες ὀφθαλμοὺς θὰ φιλήσωσι τὰς λιπτὰς σας χεῖρας διὰ τὰς φιλοστόργους θωπείας, τὰς ὅποιας ἐπιδαφιλεύσατε αὐτοὶ τέλος ἐν χορῶν καὶ ἀλαλαγμοῖς θὰ χειροκροτήσωσι τὸ ἔργον σας!

Γ. Α. ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΛΛΑΝ

Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

Ἡ ξένος, ἡ ἐπιθυμία νὰ σχηματίσῃ ὀρθὴν γνώμην περὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ χαρακτηῆρος, δὲν πρέπει νὰ περιορίσῃ τὰς παρατηρήσεις του ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ὀφείλει νὰ ἐξέλθῃ εἰς τοὺς ἀγρούς, νὰ διατρίψῃ ἐν χωρίοις καὶ καλύθαις ὄρειαις νὰ ἐπισκεφθῇ πύργους, ἐξοχικὰς οἰκίας, ἐπαύλεις καὶ οἰαλακοὺς ὀφείλει νὰ περιπλανηθῇ ἀνά τὰ δόση καὶ τοὺς κήπους, παρὰ τοὺς φράκτας καὶ τὰς χλοερὰς ἀτραπούς ὀφείλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν χωρίων, νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς ἄλλας ἀγροτικὰς ἐορτάς, νὰ συναστραφῇ τὸν λαὸν πάσης τάξεως καὶ νὰ σπουδάσῃ πάσας τὰς συνθηλαίς καὶ ἰδιοτροπίας αὐτοῦ.

Εἰς τινὰς χώρας αἱ μεγάλα πόλεις ἀπορφύσῃ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἔθνους, ἀποτελοῦσαι τὰ μόνον ὠρισμένα ἰδιοκτήματα τῆς λεπτῆς καὶ ἀνεπτυγμένης κοινωνίας, ἡ δὲ ἐξ ἧς κατακαίεται σκεδόν ἐξ ἑκκλησίᾳ ὑπὸ ἀγροτικῶν χωρικῶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸναντίον, ἡ

πρωτεύουσα χρησιμεῖ ἀπλῶς ὡς τὸ ἐντευκτήριον τῶν εὐγενῶν τάξεων, ἐνθα ὀπαυνοῦσι μικρὸν μέρους τοῦ ἔτους ἐν βίᾳ εἰς τὰ θέτρα καὶ εἰς τὰς διασκεδάσεις. Ἀφοῦ δὲ ἀπολαύσωσι τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἀπόκριαι, ἐπανέρχονται εἰς τὰς συνθηλαίς τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, αἵτινες φλινονται ὡς νὰ εἶναι εἰς αὐτάς μάλλον ἔμψυτοι. Συνεπῶς αἱ διάφοροι τάξεις τῆς κοινωνίας εἶνε διεσκορπισμέναι ἐρ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ βασιλείου, εὐτινος καὶ τὰ πλέον ἀπομακρονημένα μέρη παρέχουσι δείγματα τῶν ἀγροτικῶν κοινωνικῶν βελτιώσεων.

Οἱ Ἀγγλοὶ, τῇ ἀληθείᾳ, εἶνε πεπρωτισμένοι διὰ μεγάλης δόσεως ἀγροτικοῦ κινήματος. Κινηθῆσθαι πρὸς τὰς καλλονας τῆς φύσεως ἀπολαύουσι μετὰ μείζονος εὐχρηστῆσεως τῶν ἠδονῶν τῶν ἀγροτικῶν ἐνασχολήσεων. Τὸ πάθος τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τοῦ χαρακτηῆρος τῶν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, αἵτινες ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετρέφθησαν ἐν τῇ μέσῃ πλινθίων τοίχων καὶ θερμωιδῶν ὕδων, ἀποκτώσι μετὰ καταπληκτικῆς εὐκολίας τὰς ἀγροτικὰς συνθηλαίς καὶ ἐπιδεικνύουσι σπανίαν δεξιότητα εἰς πάσαν ἀγροτικὴν ἐνασχολήσιν. Ἡ ἔρπρος ἔχει τὴν κομψὴν ἐπαυλίν του ἐν τοῖς προαετίαις τῆς πρωτεύουσας, ὅπου συχνάκις ἐπιδεικνύει τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ζῆλον εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κήπου καὶ τῶν ὑπεροφῶρων ἀνδρῶν του, ὅσην καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας του καὶ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐμπορικῆς τινος ἐπιχειρήσεως. Καὶ αὐτοὶ εἶτι εἰς ἔττον εἰνεσόμενοι ὑπὸ τῆς τύχης, αἵτινες εἶνε καταδικασμένοι νὰ διέλθωσι τὸν βίον τῶν ἐν τῇ μέσῃ τῶν φροντίδων τοῦ ἐμπορίου, καταρθῶνται νὰ ἔχωσι τι ὑπερ τοῦ ἀναμνηθῆσαι τὴν χλοερὰν ὄψιν τῆς φύσεως. Εἰς τὰς σκευνοτάτας καὶ μάλλον ἀποκέντρους συνοικίας τοῦ ἔσταις τὸ παράθυρον τῆς αἰθέσεως συχνότατα ἑμοιάζει πρὸς πρῆστον ἀνθῶν· πάσα γονία ἐπιδεικτικὴ βλαστήσεως ἔχει τὴν χλόην καὶ τὰ ἄνθη τῆς καὶ πάσας πλατείας τὸ μικροσκοπικὸν κηπάριόν της φυτευμένον μετὰ ποιητικῆς καλλιουθηλαίς καὶ ἀπιστροπῆτος ἐν τοῦ ζωηροῦ πρασίνου χρώματος τῶν φυλλωμάτων.

Ὁ βλέπων τὸν Ἀγγλον μόνον ἐν τῇ πόλει ταχέως σχηματίζει οὐχὶ εὐαγῆν ἰδέαν περὶ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτηῆρος του. Ἐν τῇ πόλει εὐρισκόμενος εἶνε ἡ πολὺ ἐνασχολημένος ἐν τῇ ἐργασίᾳ του ἡ ἀρρητημένος ἐκ τῶν πολλῶν φροντίδων, αἵτινες κατακαίουσιν ὅλον τὸν χρόνον, τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθηματὰ του ἐν τῇ τερπείᾳ ταύτῃ μητροπόλει. Ἦνακα τούτου φλινεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σπεύδων καὶ ἀρρητημένος. Ὅπουδήποτε καὶ ἐν εὐρίσκειται, ἔχει κατὰ νόον νὰ ὑπάγῃ κἄπου ἄλλοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἑμιλεῖ περὶ ἐνὸς ζητήματος, ἡ νόος του περιπλκ-

νάται εἰς ἄλλο, καὶ ἐνῶ ἐπισκέπτεται τὸν φίλον του, ὑπολογίζει πῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸν χρόνον εὐτως, ὥστε νὰ τελειώσῃ καὶ τὰς ἄλλας πρωϊνάς ἐπισκέψεις. Πρωτεύουσα ἀπέραντος ὡς τὸ Λονδίνον δὲν δύναται ἢ νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἰδιοτελεῖς καὶ κοινούς. Κατὰ τὰς τυχαίας καὶ στιγμιαίας συναντήσεις των δὲν δύναται ἢ νὰ ἠμιλήσῃσι περὶ πραγμάτων συνήθων καὶ τετριμμένων. Παρουσιάζουσι μόνον τὴν ψυχρὰν ἐπιφάνειαν τοῦ χαρακτήρος των. Αἱ δὲ πλούσιαι καὶ φυσικαὶ ιδιότητές του δὲν ἔχουσι τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ θερμανθῶσι καὶ ἐκλάμψωσι.

Μόνον ἐν τῇ ἐξοχῇ ὁ Ἄγγλος ἐπιτρέπει ἑλευθερῶν διέξοδον εἰς τὰ φυσικὰ αἰσθητά του. Μετ' εὐχαριστήσεως διαρρηγνύει τοὺς ψυχροὺς τύπους καὶ τὰς ἀνευ τινὸς ἐννοίας φιλοφρονήσεις τῆς πόλεως· ἀπεκδύεται τὰς συνηθείας τῆς ἐπιφυλακτικότητος καὶ καθίσταται εὐθυμὸς καὶ ζωηρός. Προσπαθεῖ νὰ συλλέξῃ περὶ ἑαυτὸν πάσας τὰς ἀναπαύσεις καὶ λεπτότητας τοῦ εὐπρεποῦς βίου καὶ νὰ λύσῃ τὰ δεσμὰ αὐτοῦ. Ἡ ἐξοχικὴ του κατοικία ἀφθονεῖ πάντων τῶν ἀναγκάσιων εἴτε πρὸς ἥσυχον μελέτην εἴτε πρὸς ἀγροτικὰς ἀσκήσεις. Βιβλία, εἰκόνες, μουσική, ἵπποι, κύνες καὶ τὰ τοῦ κυνηγίου ἐπιτηδεῖα εἶνε πρόχειρα. Οὐδένα περιορισμὸν ἐπιβάλλει οὔτε ἐπὶ τῶν ξένων του οὔτε ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλ' ἐμπορούμενος τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς φιλοξενίας παρέχει τὰ μέσα τῆς διασκεδάσεως καὶ ἀφίνει ἕκαστον ἐλεύθερον ν' ἀπολαύσῃ αὐτῶν κατὰ τὰς κλίσεις του.

Ἡ καλαισθησία τῶν Ἄγγλων ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ κηπουρικῇ εἶνε ἀπαράμιλλος. Ἐμελέτησαν τὴν φύσιν μετὰ προσοχῆς καὶ μετὰ πολλῆς λεπτότητος αἰσθάνονται τὴν γοητείαν τῶν ὠραίων σχημάτων καὶ τῶν ἁρμονικῶν συνδυασμῶν αὐτῶν. Τὰ θέλητρα, ἄντινα ἐν ἄλλαις χώραις σπαταλῶνται εἰς ἄγρια καὶ ἀπομεινωμένα διαμερίσματα, ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε συνθηροισμένα περὶ τῶν ἐνδοικημάτων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Οἱ Ἄγγλοι φαίνονται ὡς νὰ συνἔλαβον τὰς ἰπταμένας χάριτας τῆς φύσεως καὶ νὰ διεσκόρπισαν αὐτάς, διὰ μαγείας, περὶ τῶν ἀγροτικῶν κατοικιῶν των.

Οὐδὲν ἐπιβλητικώτερον τῆς μεγαλοπρεπειᾶς ἐνὸς Ἀγγλικῶ ἄρχου. Ἀπέραντοι πρασιὰ ἐκτεινόμεναι ὡς σινδῶναι κεκοσμημέναι διὰ συμπλεγμάτων δένδρων διεσκορπισμένων ἰδῶ καὶ κει, σκιερὰ δάση πλήρη ἐλάφων, αἵτινες κατ' ἀγέλας τρέφονται ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῶν, λαγῶν, ὅτινες ἅμα τῷ κρότῳ πλησιαζόντων βημάτων καταφεύγουσιν εἰς τὰ πυκνότερα μέρη, ἢ φασιανῶν, ὅτινες αἴφνης ἀφίπτανται ἐνώπιον τοῦ ξένου. Χείμαρροι ἠναγκασμένοι ὑπὸ τῆς τέχνης νὰ ἀκολουθῶσι ῥοῦν καθ' ὅλα ὅμοιον τῷ

φυσικῷ ἢ νὰ σχηματίζωσιν εὐρείας λίμνας, ὧν τὰ διαυγῆ ὕδατα ἀντανακλῶσι τὰς σκιὰς τῶν περιβαλλόντων αὐτὰς δένδρων καὶ ὧν τὰ βάλθη καλύπτονται ὑπὸ τῶν κεντρικῶν φύλλων τοῦ φθινοπώρου, ἐνῶ ἀπειράριθμοι ἰχθύες κολυμβῶσιν ἀφόβως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν, πρὸς δὲ ταῦτοις ὁ πλησίον εὐρισκόμενος ἀγροτικὸς ναῖσκος ἢ ἄγαλμα πράσινον καὶ γλοιῶδες ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἄντινα διδουσιν εἰς τὸ ἀπομεινωμένον τοῦτο μέρος ὕψος κλισιακῆς ἱερότητος, πάντα ταῦτα ἀποταλοῦσι μικρὸν μόνον μέρος τῶν χαρακτηριστικῶν ἐνὸς ἄλλου. Ἄλλ' ὅ,τι προξενεῖ τὴν μάλλον εὐχάριστον ἐντύπωσιν εἰς ἡμᾶς εἶνε ἡ δημιουργικὴ ἰδιοφυΐα, μεθ' ἧς οἱ Ἄγγλοι τῶν μέσων τάξεων κοσμοῦσι τὰ ταπεινὰ αὐτῶν ἐνδοικητήματα. Ἡ χονδροειδέστατη κατοικία, τὸ ἀφορώτατον μέρος γῆς εἰς τὰς χεῖρας Ἄγγλου πεπρωτισμένου διὰ καλαισθησίας καθίσταται μικρὸς παράδεισος. Ὁ τοιοῦτος ἀμέσως διακρίνει διὰ τοῦ ὀξυδερκοῦς ὀφθαλμοῦ του πάσας τὰς δυνατάς διαρρυθμίσεις καὶ συλλαμβάνει διὰ τῆς φαντασίας του τὴν εἰκόνα τῆς μελλούσης τοποθεσίας. Ἡ ξηρὰ καὶ ἄγονος γῆ ἐξωραϊζεται ὑπὸ τὴν χεῖρά του καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀγὼν τῆς τέχνης, δι' οὗ παράγεται τὸ ἀποτέλεσμα, μόλις διακρίνεται. Ἡ καλλιέργεια καὶ περιποίησις τινῶν δένδρων, ἢ ἐπιτηδεῖα κλάδευσις ἄλλων, ἢ μετὰ κρίσεως διανομὴ τρυφερῶν καὶ χαριέντων ἀνθῶν, ἢ παρεμβολὴ χλοερᾶς τινος κατωφερείας, τὸ ἐν μέρει ἄνοιγμα μετὰ τῶν φυλλωμάτων των, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτρέπη τὴν θέαν μικροῦ μέρους τοῦ κυκλοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ εἰς τινὰ ἀπόστασιν ῥιόντος ῥύακος, πάντα ταῦτα ἐκτελοῦνται μετὰ λεπτῆς διορατικότητος, μετὰ μεγάλης καὶ ἠμῶς κεκρυμμένης ἐπιμελείας καὶ φροντίδος, ὁμοίως πρὸς τὰς τελευταίας ἐπιτηδεῖας γραμμᾶς, δι' ἣν ὁ ζωγράφος συμπληροῖ εὐνοουμένην τινὰ εἰκόνα.

Ἡ ἐν τῇ ἐξοχῇ διατριβὴ τῶν πλουσίων καὶ εὐγενῶν διέχουσε βεθμὸν τινὰ καλαισθητικῆς καὶ χάριτος εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ἥτις ἐξικνεῖται μέχρι τῶν κατωτάτων τάξεων. Ὁ γεωργὸς αὐτὸς μετὰ τῆς καλαμοσκεποῦς καλύψεως του καὶ τῆς στενῆς λωρίδος γῆς ἀμιλλᾶται πρὸς ἐξωραϊσιν αὐτῶν. Ὁ καλῶς κλαδευμένος φράκτης, τὸ πρὸ τῆς ὕρας κηπάριόν του, ἢ μικρὰ πρασιὰ ἀνθῶν, τὸ ἐπὶ τῶν τοίχων ἀναρριχώμενον καὶ διὰ τῶν ἀνθῶν του κοσμοῦν τὰ δικτυωτὰ θυρώματα αἰγὸκλιμα, ἢ ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἀνθεδόχη, ὁ κισσός, ὅστις εἶνε προνοητικῶς φυτευμένος περὶ τῆς οἰκίας, ὅπως ἀφαιρῆ ἀπὸ τῶν ψυχρῶν χειμῶνα τὴν μελαγχολικὴν μορφήν του καὶ διατηρῆ ἀνάμνησιν τινὰ τοῦ χλοερῶ θέρους διαχέων οὕτω τὴν χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν· ὅλα ταῦτα μαρτυροῦσι τὴν ἐπίδρασιν τῆς καλαισθησίας, ἥτις ῥέουσα ἐξ ὑψηλῶν πηγῶν ἐξαπλοῦται ἐρ' ἑλευ τοῦ κοινῶ

λαοῦ. Ἄν ποτε ὁ Ἕρως, ὡς ζῆδουσιν οἱ ποιηταί, εὐρίσκη εὐχαρίστησιν ἐπισκεπτόμενος τὴν ἀγροτικὴν καλύβην, ἢ καλύβη αὕτη πρέπει νὰ εἶνε ἢ τοῦ Ἄγγλου χωρικοῦ.

Ἡ πρὸς τὸν ἀγροτικὸν βίον ἀγάπη, ἢ παρρησιόμονη μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν τάξεων τῶν Ἄγγλων, παρήγαγε μεγάλα καὶ σωτήρια ἀποτέλεσματα ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος. Δὲν γνωρίζω ὠραιοτέρην τάξιν ἀνδρῶν τῆς τῶν Ἄγγλων εὐπατριδῶν. Ἄντι τῆς μαλθακότητος καὶ τῆς φιληδονίας, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τοὺς εὐγενεῖς πλείστον χωρῶν, οὗτοι περυσιαζοῦσιν ἐνότητα χάριτος καὶ ἰσχύος, ῥάθυμης, εὐκνησίας καὶ ζωηρότητος τῆς μορφῆς, ἥτις, κατὰ τὴν ἡμῶν γνώμην, πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἔξιν τοῦ διατρίβειν ἐπὶ μακρὸν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐπιδιώκειν τὰς ὑγιεινὰς τέρψεις καὶ ἀσκήσεις τῆς ἐξοχῆς. Αἱ ἐπίπονοι αὐταὶ ἀσκήσεις καθιστοῦσι πρὸς τοῦτοις καὶ τὸν νοῦν ὑγιᾶ καὶ παρέχουσι τόνον ἀνδρικότητος καὶ ἀπλότητος εἰς τοὺς τρόπους, τὸν ἠσπῶν οὐδὲ αἱ ἡδοναὶ καὶ τέρψεις τῆς πόλεως δύναται ἠλοτελῶς νὰ ἐκλαίψωσιν. Ἐν τῇ ἐξοχῇ ὡσούτως αἱ διάφοροι τάξεις τῆς κοινωνίας φκίνονται προσεγγίζουσαι ἀλλήλας μετὰ μεγαλητέρας ἐλευθερίας καὶ εἶνε μάλλον διαθεμιμένοι πρὸς συγχώνουσαι καὶ ἀμοιβίαν ἐπιδρασειν. Αἱ μεταξὺ αὐτῶν διακρίσεις δὲν φκίνουται τόσον ἠρισμένοι καὶ ἀνυπερβλήτοι ὡς ἐν τῶν πόλεων. Ὁ τρόπος καθ' ἃν ἡ γῆ εἶνε διανομημένη εἰς μικρὰς ἰδιοκτησίας καὶ ἐπαύλεις ἔδρασαν ἡμιλλῆν κλιμακκ ἀπὸ τοῦ εὐγενοῦς λόρδου διὰ μέσου τῶν τάξεων τῶν κατωτέρων εὐπατριδῶν, τῶν μικρῶν κτηματιῶν καὶ τῶν εὐπόρων γεωργῶν μέχρι τῶν ἐργατικῶν χωρικῶν, ἥτις τοιοτοτρόπως συνδέουσα τὰ ἄκρα τῆς κοινωνίας διαχέει εἰς πάσας τὰς μεταξὺ αὐτῶν βυθιδοὺς τὸ πνεῦμα τῆς ἀναξαρτησίας. Τοῦτο, πρέπει νὰ ἠμολογήσωμεν, δὲν συμβαίνει σήμερον τόση γενικῶς ὡς πρότερον, καὶ ἦσαν αἱ μεγάλα ἰδιοκτησία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς δυστυχίας ἀπερρόφησαν τὰς μικροτέρας καὶ εἰς τινὰς ἐπαρχίας ἐξήλειψαν τὴν ἀκμαίαν τάξιν τῶν μικρῶν γαιοκτημόνων. Αὐταὶ ὅμως πιστεύω ὅτι εἶνε τυχαῖαι μόνον καὶ σπάνια ἐξαίρεταις ἐν τῇ γενικῇ κανόνι.

Ἐν τῇ ἀγροτικῇ βίῳ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ταπεινωτικὸν καὶ ἐξευταλιστικόν. Ἡ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐνασχόλησις, ἠδηγούσα τὸν ἄνθρωπον εἰς σκηναὺς φυσικοῦ μεγαλείου καὶ κάλλους, ἀφίνει τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐλεύθερον νὰ ἐργασθῆ ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀγνωστάτων καὶ εὐγενεστάτων ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος πιθανόν νὰ εἶνε ἀπλούς καὶ ἄξιστος, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἶνε χυδαῖος. Ὁ ἀληθῶς ἀνεπτυγμένος ἄνθρωπος λοιπὸν δὲν εὐρίσκει τι τὸ προσβάλλον τὰ αἰσθημάτων του ἐν τῇ μετὰ τῶν κατωτάτων

τάξεων τῶν ἀγρῶν συναναπτροφῇ, ὅπως συμβαίνει ὅταν κατὰ τύχην ἀναμιχθῆ μετὰ τῶν ταπεινῶν τάξεων τῶν πόλεων. Ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀποδύεται τὴν ἐπιφυλακτικότητά καὶ τὸ ἀγέρωχον αὐτοῦ καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἀπορρίπτει τὰς διακρίσεις τῆς τάξεως καὶ μετέχει εὐκνητικῶς καὶ ἐγκαρδίως τῶν ἡδονῶν τοῦ κοινῶ βίου. Ἡ ἀληθεία, αὐταὶ αὐταὶ αἱ τέρψεις τῆς ἐξοχῆς συννοοῦσι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον, αἱ ὕλακαὶ τῶν κυνηγετικῶν κυνῶν καὶ ὁ ἦχος τῶν καράτων συγχωνεύουσιν ὅλα τὰ αἰσθητά ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ. Πιστεύω ὅτι οὗτος εἶνε εἰς τῶν κυριωτάτων λόγων τῆς μεγάλης δημοτικότητος, ἥς οἱ εὐγενεῖς ἀπολαύουσι μετὰ τῶν κατωτέρων τάξεων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τῆς καρτερίας μεθ' ἧς οἱ πτωχοὶ ὑφίστανται τόσας στερήσεις ἀνευ ἐνδείξεως δυσχερασίας κατὰ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς περιουσίας καὶ τῶν προνομιοῦχων τάξεων, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς πλείστας τῶν λοιπῶν ἑυρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἰδὲ τὴν τοιαύτην ἀνάμειξιν τῆς μαρρωμένης μετὰ τῆς ἀγροτικῆς κοινωνίας δύναται ἰσοπύτως νὰ ἀποδοθῆ τὸ ἀγροτικὸν αἰσθητικόν, τὸ διαρρίπον πᾶσαν τὴν ἱερτανικὴν λογοτεχνίαν, ἢ συγγῆ χρῆσις εἰκόνων ελλημένων ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, αἱ ἀρμητικοὶ περιγραφαὶ τῆς φύσεως, ὧν ἀφθονοῦσι τὰ ἔργα τῶν ἱερτανῶν ποιητῶν, αἵτινες τὸ πρῶτον ἀπαντήσου ἐν τῷ «Ἄνθι καὶ Φύλλῳ» τοῦ (Ἡαιτικῆν) ἐξακολουθοῦσι μέχρι τῶν νεωτάτων ποιημάτων, μεταφέρουσιν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ σπουδαστήριον ἡμῶν πᾶσαν τὴν δροσερότητα καὶ εὐωδίαν τῆς γλῶσσης τῶν ἀγρῶν. Οἱ βουκολικοὶ ποιηταὶ ἄλλων χωρῶν φκίνονται ὡς νὰ ἐπισκέφθησαν τὴν φύσιν ἀπλῆ μόνον καὶ κατὰ τύχην καὶ νὰ ἐγνώρισαν τὰ γενικὰ μόνον καὶ κυριώτερα κάλλη αὐτῆς. Οἱ ἱερτανοὶ ὅμως ποιηταὶ ἐξῆσαν μετ' αὐτῆς, τὴν ἠκολούθησαν καὶ εἰς τὰ πλείον ἀπόκρυφα ἐνδοικητήματα τῆς, ἐμελέτησαν μετὰ προσοχῆς καὶ τὰς ἐλαχίστας ἰδιοτροπίας τῆς. Ὁ ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς αἴρας ὑποτρέμων ἀπρὸς τοῦ ῥύακος, ὁ ψιθυρὸς τῶν φύλλων τῶν δένδρων, ἢ ἀδραμυκτίνη σταγὼν τῆς πρωϊνῆς ὄρουσος, ἢ ἐκ τοῦ ταπεινοῦ ὑκκίνου ἐκφεύγουσα εὐωδία δὲν διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν ἱερτανῶν καὶ ὀξυδερκῶν τούτων παρατηρητῶν καὶ παρέσχον εἰς αὐτοὺς λαμπρὰ ἠθικὰ μαθήματα.

Ἐὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀρρασιώσεως τῶν ἀνεπτυγμένων πνευμάτων εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἀσχολίας εἶνε ἀληθῶς θεωρητικόν, λαμβανόμενης ὑπ' ὄψιν τῆς ἠλῆς μορφῆς τῆς γῆρας. Μέγα μέρος τῆς νήσου εἶνε μάλλον ἐπιπέδον καὶ ἦτο μονότονον, ἐν δὲν ὑπῆρχον τὰ θέλητρα τῆς τέχνης, ἐν δὲν ἦτο πανταχοῦ κεκοσμημένον διὰ πύργων καὶ μεγάρων, ἄλσιων καὶ κήπων. Δὲν ἀφθονεῖ μεγαλοπρεπιῶν καὶ ἐπιβλητικῶν τοποθε-

σιών, αλλά μάλλον μικρών οικογενειακῶν σκη-
νῶν ἀγροτικῆς ἀναπαύσεως καὶ ἀσφαλοῦς γαλή-
νης. Πᾶσα ἀρχαία ἐπαυλὶς ἢ ὑπὸ τοῦ κισσοῦ
κακαλυμμένος οἰκίσκος ἀποτελεῖ εἰκόνα καὶ ἐπιπέδη
αἱ ὁδοὶ ἀδιαλείπτως στρέφονται καὶ ἡ θεὰ εἶνε
ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ δασῶν καὶ φρακτῶν, ὁ
ὀφθαλμὸς εὐφραίνεται ὑπὸ τῆς συνεχοῦς διαδοχῆς
μικρῶν πανοραμμάτων μαγευτικῆς ὠραϊότητος.

Ἀλλὰ τὸ μέγα θέλημα τῆς Ἀγγλικῆς
τοποθεσίας εἶνε τὸ ἠθικὸν αἰσθημα, ὅπερ φαίνε-
ται διαρρέον αὐτήν. Εἶνε συννηαμένη ἐν τῇ
φαντασίᾳ ἡμῶν μετὰ τῆς ιδέας τῆς τάξεως, τῆς
ἡσυχίας, τῶν αὐστηρῶν καὶ καλῶς ἰδρυμένων
ἠθικῶν ἀρχῶν, τῆς πολιτικῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς
μακροχρονίου συνηθείας. Τὸ πᾶν φαίνεται ὅτι
εἶνε γέννημα αἰώνων κανονικῆς καὶ εἰρηνικῆς
ζωῆς. Ἡ παλαιὰ ἐκκλησία ἀρχαίου βυθίου
μετὰ τοῦ γοτθικοῦ κωδωνοστασίου, τοῦ ὕψιστου
προπυλαίου τῆς, τῶν δι' ἀγιογραφῶν πλευσίως
κεκοσμημένων παραθύρων τῆς, τῶν μεγαλο-
πρεπῶν μνημείων πολεμιστῶν καὶ σεβαστῶν νε-
κρῶν τῶν παλαιῶν χρόνων, προγόνων τῶν ση-
μερινῶν γαιοκτημόνων μετὰ τῶν ἐπιτυμῶν
λίθων τῶν μνημονευόντων τὰ ὀνόματα ἀλλη-
λοδιαδόχων γενεῶν εὐπόρων γεωργῶν, τῶν ὁπίων
οἱ ἀπόγονοι καλλιεργοῦσιν ἐτι τοὺς αὐτοὺς ἀγρούς
καὶ γονατίζουσι πρὸ τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου.

Ἡ οἰκία τοῦ ἱερέως, ἀκάνονιστον καὶ περιέργον
κτίριον, ἐν μέρει ἀπηρχαιωμένον ἀλλ' ἐπισκευα-
σθὲν καὶ μεταρρυθμισθὲν κατὰ τὴν καλαισθη-
σίαν διαφόρων γενεῶν καὶ κατόχων. Ἡ ἀτρα-
πὸς ἢ ἔγχευσα ἐκ τοῦ νάρθηκος διὰ μέσου τερ-
πνῶν ἀγρῶν καὶ κατὰ μῆκος σκιερῶν φρακτῶν
εἰς τὸ γαιτριάζον χωρὶον μετὰ τῶν σεβαστῶν οἰ-
κίσκων, τοῦ δημοσίου περιπάτου τοῦ κιαζομέ-
νου ὑπὸ δένδρων, ὑπὸ τὰ ὁπίαι οἱ προπάτορες
τῆς παρούσης γενεᾶς διεσιδέαζον. Τὸ ἀρχαῖον
οἰκογενειακὸν μέγαρον, ἰστάμενον ἀποκεχωρι-
σμένον ἐν τῷ μέσῳ μικροῦ ἀγροτικοῦ κτήματος,
ἀλλ' ἐπιβλέπον μετὰ προστατευτικοῦ ὕψους τὴν
περικυκλούσαν αὐτὸ τοποθεσίαν, πάντα ταῦτα
τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἐξοχῶν τῆς Ἀγ-
γλίας μαρτυροῦσι τὴν ἡρεμον καὶ βεβαίαν ἀσφα-
λείαν, τὴν κληρονομικὴν μετάδοσιν ἐγγχωρίων
ἀρετῶν καὶ τὴν πρὸς τὸ πάτριον ἔδικοφον ἀγά-
πην, ἅτινα συγκινητικῶς συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τοῦ
ἠθικοῦ χαρακτήρος τῶν κατοίκων.

Τερπνότερον κατὰ τὴν πρῶσαν τῆς Κυριακῆς,
ὅτε ὁ κώδων ἐκπέμπει τὴν σεβαστὴν μελωδίαν
τοῦ ἀνά τοὺς ἡμέρους ἀγρούς, εἶνε τὸ θέημα χω-
ρικῶν ἐνδοθυμένων τὰς ἐορτασίμους ὁτολάς των
μέ τὰ ἱερῶν καὶ χαρωπὰ πρόσωπα τῶν πορευο-
μένων βραδέως διὰ μέσου τῶν χλοερῶν ἀτραπῶν
εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ πολὺ τερπνότερα εἶνε
ἡ θεὰ αὐτῶν τὴν ἐσπέραν συνηγμένων περὶ τὴν
ὕψην καὶ οἰνεί σεμνυνομένων διὰ τὰς ταπεινάς

ἀνέσεις καὶ τὰς διακοσμήσεις τῶν οἰκίσκων των,
τὰς ὁπίαις διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐπλασαν περὶ
ἑαυτοῦς.

Τὸ ἡδὺ τοῦτο συναίσθημα τοῦ ὅτι εὐρίσκονται
ἐν τῷ οἴκῳ των, ἡ ἡρεμος αὐτῆ ἀφοσίωσις πρὸς
τὴν γενέθλιον χώραν εἶνε, κατ' ἐμέ, ἡ πηγὴ
τῆς σταθερότητος τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἀγνότη-
τος τῶν ἡδονῶν, αἵτινες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον,
χαρακτηρίζουσι τὸν Ἄγγλον χωρικόν.

[Washington Irving].

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Ἀπὸ τῆ γῆ δύο δάκρυα, ρευστὰ μαργαριτάρια,
ἀνέβηκαν κ' ἰστάλαξαν ἐς τοῦ Πλάστου τὰ ποδάρια.

Κ' εἶπε τὸ ἓνα τρέμοντα ἐμπρὸς ἐς τὸ θεῖον θρόνον:
«Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἡ καρδιά γὰρ τὸ δικαί της πόνα.»

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκρίθηκεν: «Οὔτε στιγμή μὴ χάνης,
σὺρε νὰ γίνης βάλσαμο τὸν πόνο της νὰ γιάνης.»

Κ' εἶπε τὸ ἄλλο τρέμοντα ἐμπρὸς ἐς τὸ θεῖον θρόνον:
«Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἡ καρδιά γὰρ κάποιον ξένου πόνα.»

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκρίθηκεν: «Ἐσὺ μαζὴ μου μένει,
τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρυα δικὰ μου δάκρυα εἶνε.»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ

Ἡ παραγωγὸς δυνάμις τῶν δακρύων εἶνε ἡ
λύπη. Ἀλλὰ πῶς ἀπέβησαν ταῦτα σημεῖον λύ-
πης; ἢ ἀπλούστερον, διατὶ λυπούμενοι κλαίμεν
καὶ δὲν γελῶμεν; Ἰθάκστη φυσικὴ ἐκδήλωσις
τῶν αἰσθημάτων ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀπὸ τῶν
πρώτων ἐντυπώσεων τοῦ ἀρτιγεννητοῦ βρέφους,
ἀπὸ αἰτίων καθαρώς τότε φυσιολογικῶν. Αὗται
αἱ ἐντυπώσεις εὐσαι γενικαί, ὡς ἐκείνη τοῦ
θάλπου καὶ τοῦ ψύχους, ἢ αἱ τῆς ἡδονῆς καὶ
λύπης, ἐκφράζονται ἁπλῶς παρ' ἀπαιτεῖς
λαοίς. Ἐξηγούμεν σαφέστερον. Τὸ βρέφος ἐργά-
μενον εἰς τὸ φῶς δέχεται πολὺ ζωντὰς ἐντυπώ-
σεις εὐαρέστους, ὡς καὶ δυσαρέστους· ἀμφότεραι
συνοδεύονται ὑπὸ τινων κινήσεων ἢ καὶ ἐκκρίσεων,
αἵτινες διὰ τῆς συνηθείας καὶ τοῦ συνδυασμοῦ
τῶν παραστάσεων παρακρίνουσι καθ' ἀπασαν τὴν
ζωὴν συνοδοὶ ἀχώριστοι τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύ-
της ψυχικῆς καταστάσεως.

Πρὸ τοῦ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὰς πρώτας
ἐντυπώσεις καὶ τὰς ἀναλόγους πρὸς αὐτάς κινή-
σεις, ἀνάγκη νὰ εἰπωμεν δύο λέξεις περὶ τῶν
δακρυϊκῶν ὀργάνων, πρὸς εὐκολώτερον κατα-
νόησιν τοῦ θέματος.

Οἱ δακρυογόνοι ἀδένες, δύο τὸν ἀριθμόν, εἰν ὁ
εἰς ὡς ἀμύδαλον, ὁ δὲ μικρότερος, κείνται ἐν
τῷ δακρυϊκῷ βόθρῳ τοῦ μετωπιαίου ὅστου.

Ἐνταῦθεν τὰ δάκρυα φέρονται διὰ τῶν ἐκφο-
ρητικῶν πόρων εἰς τὸ δακρυϊκὸν λημνίον, εὐ-
τινος ὑπερπλημμυροῦντος, χέονται κατὰ τοῦ
προσώπου, εἰ δὲ μὴ, ὑγραίνουσι καὶ καθίρουνσι
μόνον τὸν ὀφθαλμόν. Ἰθὰ τοῦ λημνίου βέουσι πρὸς
τὸν δακρυοδόχον ἀσκόν, ἐνθα συλλέγονται. Ἰθὰ
ταύτου δὲ πηγάζει ὁ βινεδακρυϊκὸς πόρος, ἐκθῆ-
λων εἰς τοὺς βόθρωνας, ἵνα φυλασσῇ ὑγρὰν τὴν
μεμβράναν αὐτῶν, ὅπως δέχεται κάλλιον τὰς
εὐωδίας ἢ προσφυλάσῃ ἀπὸ τῶν λίαν διεισδυτι-
κῶν. Ἰθὰ νεροχόμενα νῦν εἰς τὰς πρώτας ἐντυ-
πώσεις τοῦ βρέφους. Ἢ πρώτη τοιαύτη εἶνε
δυσάρεστος ὁ ψυχρὸς καὶ ξηρὸς ἀτμοσφαιρικὸς
ἀήρ προσβάλλει δυσάρεστος τὸ νήπιον, τὸ πρὸ
ὀλίγου ἀνενόχλητον κολυμβῶν ἐν τῇ ὑγρῇ καὶ
θερμῇ ἀμνίῳ τῆς μητρικῆς λεκάνης. Ἢ δια-
φορὰ τῆς θερμοκρασίας εἶνε μεγάλη καὶ δὴ
ἀπότομος. Ἰθὰ τῆς ψύξεως συστέλλονται πάντα
τὰ μέλη τοῦ σώματος· συστελλομένων δὲ τῶν
δακρυογόνων ἀδένων, τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν ἐκ-
κρίνεται διὰ τῶν ἐκφορητικῶν πόρων εἰς τὸ δα-
κρυϊκὸν λημνίον· ὑπερπληροῦται τοῦτο καὶ κα-
ταρθεύει τὰς πρεϊὰς διὰ τῶν πλημμυροῦντων
δακρύων· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ βινεδακρυϊκοῦ πόρου
εἰσρέουσιν εἰς τοὺς βόθρωνας καὶ πληροῦσιν αὐ-
τούς. Οὕτω λοιπὸν ἡ πρώτη δυσάρεστος ἐντύ-
πωσις παρακολουθεῖται δι' ἀφθόνου βούσεως δα-
κρύων. Συνδυάζεται εἰς τὸ ἐξῆς δάκρυον καὶ λύπη,
καὶ ἔπει αὐτῆ παρυσιάζεται, ἰδοὺ καὶ ἐκεῖνο
σύντροφος αὐτῆς.

Καὶ ἦταν προσέτι ἰσχυρὰ μύρα, λίαν διεισδυ-
τικὰ, ἱεθίζουσι τὸ εὐαίσθητον ἄκρον τοῦ βινε-
δακρυϊκοῦ πόρου, ὁ δακρυοδόχος ἀσκὸς συστέλλ-
εται καὶ τὸ ὑγρὸν διαχέεται εἰς τοὺς βόθρωνας
καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Τοῦτο ἐλέγχει τις εὐχερῶς
ὑσφραϊνόμενος μύρου δυνατοῦ· ὅτι δὲ καὶ ἡ ρίς
πληροῦται δακρύων, εἶνε γνωστόν· οἱ κλαίον-
τες ἀπομάσσουσι ἀιθνετικῶς ταύτην καὶ ὁ ἀναγι-
γνώσκων συγκινητικῶς σελίδας αἰσθάνεται ἐπ' ἑ-
σῆς καταρχόμενον ὑγρὸν ἐκ τῶν βόθρωνων· ἡμῶν
ὁ περιεπτῶν ἐν ξηρῇ καὶ ψυχρῇ ἀτμοσφαιρῇ. Καὶ
κτύπημα δ' ἐπὶ τῆς βινὸς προκλιεῖ τὴν ἐκκρίσιν
τῶν δακρύων καὶ ὁ δυσπιστῶν πειραθῆτω ἐφ'
ἑαυτοῦ.

Τὸ ζητοῦν τροφήν ἢ ἠλιθίωμενον παιδίον ἐκρί-
νει ὀξείας κρυγὰς, ὡς τὰ νεογνά πολλῶν ζώων
εἴτε διὰ τὸ κλίμασιν εἰς βεβήθειαν τοὺς γονεῖς,
εἴτε διὰ τὸ κῆτος αἱ κρυγὰί εἰσιν αὐταὶ καθ'
ἑαυτὰς ἀνακουφιστικαί. Ἰθὰ τῆς παρκατάσεως
τῶν κρυγῶν ταύτων προκύπτει ἀναποφεύκτως
ἡ διάταξις τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἀγγείων τοῦ
ὀφθαλμοῦ, ἢ συστολὴ τῶν περὶ αὐτὸν μυῶν καὶ
τῶν δακρυογόνων ἀδένων, ἢ ἐκκρίσις τῶν δα-
κρύων.

Ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τοῦ βίου κλαίει
ἀνευ δακρύων, λέγουσι τινες. ἴσως διὰ τὸ δὲν

ἔχουσι ἐτι ἀναπτυχθῆ ἱσχυρῶς τὰ δακρ. ἀγ-
γεῖα. Τὸ δάκρυ χέειν ἐπιγίγνεται τέλειον κατ'
ἀπομίμησιν καὶ κατὰ συνήθειαν. Ἦν αἰρήμη ἡλι-
κία κοπάζει παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ἀφθονεῖ δὲ παρὰ
τῇ γυναικί, ἦν συγκατατίθεται ὁ κόσμος νὰ πι-
στεύῃ μάλλον εὐαίσθητόν καὶ ἔχουσιν ἀρχ δι-
κλιωμα νὰ δακρύῃ. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει
«γυνὴ ἀνδρὸς ἐλεημονέστερον καὶ ἀριδάκρυ μάλ-
λον»· ὁ δὲ Λιφσκάλῆς «κάριτα ται φιλελετιστον
ἢ γυνή» καὶ ὁ Πλούταρχος «γυναῖκες ἀνδρῶν
φιλοπενθέστεραι». Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ θεωρεῖ εὐτελεῖς
νὰ κλαίῃ ἐπὶ φυσικαῖς λύπησι, προσπαθεῖ δὲ
ν' ἀπορύγῃ ταῦτα καὶ ἐπὶ ἠθικαῖς. Ἦν τῇ προ-
βιβήκει ἡλικία τὰ δάκρυα βέουσιν εὐκολώτε-
ρον· ταῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ γήραος ἐξα-
σθῆνησιν τῶν μυῶν καὶ τῆς σελήσεως.

*

Κατὰ τὰ εἰρημῆνα τὰ δάκρυα εἶναι ἀποτελε-
σμα καὶ συγγρόνως παρηγορία λύπης. Ἦν ἀνα-
κουφιστικὴν δ' αὐτῶν ἰδιότητα δὲν ἀρνεῖται οὐδ'
αὐτὸς ὁ Δαρβίνος, ὅστις, ἐρμηνεύων τὴν ἐκκρι-
σιν αὐτῶν ὡς διαδοχικὴν σειράν μυϊκῶν κινή-
σεων, ἐπιφέρει· «οὐδὲν ἦττον ταῦτο πρῶς δὲν
ἀναίρει τὸ γεγονός ὅτι ἡ χύσις τῶν δακρύων
ἀνακουφίζει τὴν λύπην».

Ἢ λύπη μεταρρυσῶσα τὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυ-
χῆς κινεῖ αὐτὴν ἐπὶ τὸ ἔχνη τοῦ παρελθόντος,
ἀποκαλύπτει λησμονηθείσας πληγὰς, πένιουσι
τὴν φλόγα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς φιλαυτίας,
γίνεται αἰτία νὰ αἰσθάνωμεθα τὴν ἐσωτερικὴν
καὶ σωτήριον τύψιν τῆς συνειδήσεως, παρέχει
ἡμῖν τὴν εὐτυχίαν τῆς μετανοίας, τὸ θάρρος
καὶ τὴν ἰσχύον τῶν σεβαστῶν ἀπερῶσεων ἐν ταῖς
ὀλιβαρταῖς μεταβολαῖς τοῦ βίου! Ἢ λύπη με-
τριάουσα τὴν τραχύτητα τῆς καρδίας, ἐξυψεῖ
αὐτὴν μέχρι εὐσπλαγγνίας καὶ ἀγάπης· ἡ λύπη
μεταφέρει τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῶν περυγῶν ἐλπίδος
ἀθανάτου, μέχρι τῆς θέας τοῦ ὕψιστου καλοῦ,
μέχρι τῶν ἡδονῶν τῆς πίστεως, καὶ λαμπρύνει
αὐτὴν ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ ἀπείρου, ἐνθα τὸ πᾶν
ἡμιλεῖ περὶ ἑκείνου, ὅστις τὸ πᾶν κινεῖ. Ἢ λύπη
καθίρει, ταλασπειεῖ, ἐξυψεῖ, ἐξευγενίζει τὸ
πνεῦμα καὶ ζωρεῖται αὐτῷ τὴν μάλλον εὐχαρι-
στον μέθην τῆς ζωῆς, τὴν μάλλον ὕψηλὴν —
τὴν ἡδονὴν τῶν δακρύων. (Γωσήφ Περρῶττας).

Δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη συμφορὰ μὴ ἔχουσα
τὴν γλυκυτάτην παρηγορίαν τῶν δακρύων. Δὲν
ὑπάρχει πράγμα τι ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, ὅπερ νὰ
μὴ ἔθραγγ ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὁ Βεργίλιος λέγει
«sunt lacrymarum forma!» «Τὸ πᾶν κλαίει
ἐδῶ κάτω, ἀναφωνεῖ ἕτερος ποιητής, καὶ ἡ φύσις
γίνει δάκρυα διὰ τὰς δυστυχίας τῶν δημιουργη-
μάτων διὰ τῶν ὀρίων τοῦ σώματος» ὅστις ἔχει
εὐγενῆ καρδίαν, ὅστις ἔχει αἰσθησιν τοῦ καλοῦ
καὶ τοῦ δικαίου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κλαίῃ,

διότι τὰ δάκρυα είναι τὰ διαυγή νάματα, ἐν οἷς κατοπτρίζεται ἡ αἴγλη τῆς ψυχῆς. «Θά ἦτο εὐκολώτερον νὰ σταματήσῃς τὸν βῶν τοῦ Εὐφράτου, λέγει ὁ Βύρων, παρὰ ἐν δάκρυ πιστῆς καὶ τρυφερᾶς καρδίας». «Δυστυχῆς, λέγει ἄλλος ποιητής, εἰς αὐτὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν μαρμαίρει σταγῶν δακρύου· οὗτος δὲν ἔχει καρδίαν».

Κλαίει τὸ παιδίον, καὶ τὸ δάκρυ του ἐκείνο δὲν πρέπει νὰ περιφρονηθῇ, διότι εἶναι τεκμήριον λύπης τινός, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἐκφράσῃ· τὸ δάκρυ του εἶνε λέξις τῆς ψυχῆς, ἡ φωνὴ τοῦ αἰσθημένου. Κλαίει ὁ ἔρως εἴτε διότι ἐπροδόθη, εἴτε διότι δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἀπόκτησιν τοῦ φιλομένου προσώπου. Ναί, ὁ ἔρως, ἡ δύναμις αὐτῆ τῶν δυνάμεων, ἡ θεότης ἢ ἡ αἰωνία λογικὴ, ὁ ἔμφυτος πόθος ἢ τῆς φύσεως ἢ ψυχῆς, ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ πάσης ὑπάρξεως ἢ τὸ σπέρμα τῆς αἰωνιότητος, ἡ θεία αὐτῆ φλόξ ἢ συντήκουσα τὰς τραχείας ψυχὰς δι' ἠδαιας θερμότητος, ὡς ἔβρισαν αὐτὸν φιλόσοφοι καὶ ποιηταί, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν ἀνευ δακρύων· διότι ταῦτα εἶναι ἡ γνησία ἀπόδειξις εὐκρινούς καὶ καθαρᾶς ἀγάπης. Κλαίει ἡ ἀθήνα παρθένα, καὶ τὰ δάκρυά της, λέγει ὁ Πανάντης, εἶναι ἡ διαυγὴς πηγὴ, ἐν ἣ ἀντανάκλαται ἄδελος ψυχῆ, εἶναι αἱ κρυσταλλικαὶ σταγόνες, ἐν αἷς ἀκτινοβολεῖ ἡ ἀκτίς τῆς ἀρετῆς. Τὸ πρόσωπόν της λαμβάνει ἐκφρασίαν παραδείσιον, ὅπερ κατακτάται κατ' ὁλοκληρίαν τὴν καρδίαν. Ὑψος εἰρήνης καὶ ἔρωτος διαχέεται εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της σπείρουσιν ἀδάμαντας· «ὅταν ἀναλύηται εἰς δάκρυα, εἶναι κατὰ τὸ ἡμισυ ὠραιοτέρα», ἀναφωνεῖ ὁ Λαφονταῖνος.

Θά ἦτο ἀφελὴς ἐρώτησις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μου, εἴν ἔκλαυσάν ποτε· χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ ἀνευ συνειδήσεως δάκρυα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, δι' ὧν προϊόντος τοῦ χρόνου ἐζήτησαν τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπαιτήσεώς τινος, οὐδεὶς νομίζω, ὑπάρχει ὅστις νὰ μὴ ἔχυσέ ποτε δάκρυα ἐπανορθωτικά, δάκρυα μεταμελείας, ἐξ ἐκείνων ἄτινα ἐξαλείφουσι τὴν κηλίδα τοῦ ἀμαρτήματος καὶ παρέχουσι τῇ ψυχῇ τὸ γλυκὺ βάλαμον τῆς συγγνώμης καὶ παρηγορίας. Τοιοῦτον βάλαμον ἠσθάνθη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ὅτε, μετανοήσας διότι ἠρνήθη τοὺς τὸν Χριστὸν παρὰ τὴν πομπῶδη ὑπόσχεσιν του ὅτι καὶ εἰς τὸν θάνατον θά τὸν ἀκολουθήσῃ, ἐξῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

Ὀλίγοι ὁμῶς ἠτύχησαν, ἀφ' οὗ ἐπιον ποτήρια λύπης, ἀπογοητευμένοι ἐκ τῶν βιωτικῶν ἀγώνων, φευσθέντες εἰς τὰς ἐλπίδας των, πολλὰ ὑποστάντες δυστυχήματα, κλυδωνισθέντες ἐν τῷ πελάγει τῶν περιπετειῶν, μωλωπισθέντες εἰς βράχους ἀφιλοξένους, ὀλίγοι ἠτύχησαν κατὰ-κοποι καὶ σχεδὸν ἀπέλπιδες νὰ κλίνωσι τὴν κε-

φαλὴν εἰς τὸ μητρικὸν στῆθος, εἰς τὸ στῆθος ὅπερ ποτὶ δὲν μεταβάλλεται, εἰς τὸ στῆθος ὅπερ ἐγκλείει ἀγίαν καρδίαν, καὶ νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἄρρητον ἠδονὴν τῆς ἀναμίξεως τῶν δακρύων αὐτῶν μετὰ τῶν μητρικῶν! Ἦς ὁ ἀντήλλασσα τὰ δάκρυα ταῦτα ἀντὶ τοῦ κόσμου ὅλου; Ἦ δὲ πᾶν δύνασαι νὰ ἐλπίζῃς, ἐν ὅσῳ ἔχεις ἐτι τὴν μητέρα σου· τὰ δάκρυά της συγκινοῦσι καὶ τὸν Θεὸν αὐτὸν καὶ θά σ' ἐλεήσῃ.

Ἡ Ἄδα, θυγάτηρ τῆς Ἰύδας, ἀφ' οὗ μάλιστα μετεχειρίσθη τὰ βότανα καὶ τὰ νάματα τῶν ρυακίων καὶ τοὺς καρπούς διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενοῦντα μικρὸν τῆς Ἰνώχ, ἀπεράσισε νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἱκετεύσῃ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ φιλάτου τέκνου.

— Πρὸς τὸν Θεὸν θά ὑπάγῃς, παρατήρησεν ἡ Ἰύδα, πρὸς τὸν ἀνεξίλαστον Θεόν, ὅστις μὲς κατηράσθη;

— Κατηράσθη τὴν γυναῖκα, ὅχι τὴν μητέρα, ἀπήντησεν ἡ Ἄδα, ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὴν μητέρα.

Καὶ ὁ Θεὸς ἐλυπήθη ὄντως τὴν δυστυχῆ καὶ ὁ Ἰνώχ ἀνέκτησε τὴν ὑγίειαν.

Δύνασαι νὰ ἀμυβᾷλλῃς περὶ τῶν δακρύων οἰουδῆποτε, ἀλλ' ὄχι καὶ περὶ τῶν ἱερῶν δακρύων τῆς μητρός. Ὅταν τὸ τέκνον σιωπᾷ κατηρές, ἢ μὴτηρ κλαίει· σπαράσσεται, ὅταν ἐκείνο δακρύη. Ἄγγελος φύλαξ τοῦ υἱοῦ, μίαν καὶ μόνην αἰσθάνεται εὐτυχίαν καὶ χαρὰν, τὴν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν τοῦ υἱοῦ. «Γνωρίζετε, λέγει ὁ Οὐγκιὼ, τί θά εἴπῃ μήτηρ; Ἦς ἀγγελος εἶμι κάτω, ὅστις σας προφυλάσσει, ὅστις σας μκνθάνει νὰ ἠμιλῆτε, νὰ γελᾶτε, ν' ἀγαπᾶτε! Θερμκίνει τοὺς δακτύλους σας εἰς τὰς χεῖράς της, τὸ σῶμά σας εἰς τὰ γόνατά της, τὰς ψυχὰς σας εἰς τὴν καρδίαν της! Σὰς δίδει τὸ γάλα της, ὅταν εἰσθε μικρά, τὸν ἔρπον της ὅταν μεγαλώσητε, καὶ τὴν ζωὴν της πάντοτε! Πρὸς ἦν λέγατε — μητέρα μου! — καὶ ἡ ὅποια σας λέγει — παιδί μου — μὲ τόνον θεῶν. . .».

Συγκρίνατε τὰ κατωτέρω δάκρυα τῆς μητρός καὶ εἰπατέ μοι ἐν γίνωνται ἕλλα ἡμοια. Διηγεῖται ὁ ποιητὴς Ρισπαίν.

«Ἦνα παιδί, μοναχοπαίδι ἀγῶρι, ἀγάπης μίας μάγισσας τὴν κῆρη.
— Δὲν ἀγαπῶ ἑγὼ, τοῦ λέγει, παιδί, μ' ἂν θέλῃς νὰ σοῦ δώσω τὸ φίλ μου, τῆς μάννας σου νὰ φέρῃς τὴν καρδίαν νὰ βίξῃ νὰ τὴν φάῃ τὸ σκυλί μου.
Τρέχει ὁ νιὸς τῆ μάννα του σκοτιῶναι καὶ τὴν καρδίαν τραβᾷ καὶ ξεριζώνει καὶ τρέχει νὰ τὴν πᾶῃ μὲ σκοινιάφτει καὶ πέφτει ὁ νιὸς κατὰγάμα μὲ δαύτην.
Κυλάει ὁ νιὸς καὶ ἡ καρδίαν κυλάει καὶ τὴν ἀκούει νὰ κλαίῃ καὶ νὰ μιλάῃ.
Μιλᾷει ἡ μάννα στὸ παιδί καὶ λέει·
— Ἐχτόπησες, ἀγῶρι μου; καὶ κλαίει.

Προκειμένου δὲ περὶ δακρύων μητρός, τίς δύναται νὰ λησμονήσῃ τὴν δυστυχῆ Ἰκαθῆν; Βλέπουσα τὸν φιλότιμον Ἰκτορα ἀναμείνοντα

γενναίως τὴν μαγεύθη ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλεύως καὶ τὸν ὀλεθρον φεβουμένη

«Ὀδύρσο δάκρυ χέουσα
« κἀπον ἀνεμένη, ἑτέρῃσι δὲ μαζὸν ἀνέσχευ'
« καὶ μιν δάκρυ χέουσα ἔπει πτερόνευτα προσηύδα.
» — Ἰκτορ, τέκνον ἐμὸν, τάδε τ' αἰθεο καὶ μ' ἐλέησον».

Καὶ ὅταν νεκρὸν πλέον εἶδε τὸν ἥρωα υἱὸν

Μήτηρ τίλλε κῆρην, κίκυσε δὲ μάλα μέγα ἔρημκε δ' ἑλισσινά πατῆρ φίλος.

Καὶ ἡ Πηνελόπη δὲ μαθοῦσα ὅτι ἀπεδήμησεν ὁ Ἰηλέμαχος ἀνελύθη εἰς δάκρυα· «τῷ δὲ εἰ ὅσσε δακρυόθι πλῆσθον, θαλαρῆ δὲ οἱ ἔσχετο φωνή».

Ἄλλὰ τίνος οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν πληροῦνται δακρύων ἐπὶ ταῖς γοερῆς Ὁρήνοισ τῆς Ἀνδρομάχης; Λύτη εἶναι παρ' Ὀμηρῷ ὁ τύπος τῆς συζυγικῆς καὶ τῆς μητρικῆς ἀγάπης. Ἀμύμητος εἶναι ἡ σκηνὴ τοῦ ἀποχαιριτισμοῦ, πλήρεις πάθους καὶ ἰδύνης αἱ πρὸς τὸν Ἰκτορα παρακλήσεις ν' ἀπόσχη τοῦ ἀγῶνος, ἵνα μὴ κταλίπῃ αὐτὴν καὶ τὸν Ἀστυάνακτα ἐν τῇ πελάγει τῆς χηρείας, ἐν τῇ ζόφῳ τῆς ὀρφανίας! Ἐχυμᾷσιον, ἀνυπέβλητον, ἐκείνο τὸ «δακρυόθεν γελᾶσασα», μεθ' οὗ ἐδέχθη ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ συζύγου τὸν μικρὸν παιῶν εἰς τὰς ἀγκάλας της. Βλέπουσα δὲ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἰκτορος δεδεμένον εἰς τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλεύως ἀπαρηγόρητος Ὁρηναὶ καὶ ὀλοφύρεται τὸν ἱερὸν ἀπομείνοντα υἱὸν, εὐτινος τὰς μελῶσας συμφορὰς περιγράφει μετὰ φρικτοῦ ἄλλοιους. Διότι καὶ ἐν ἀποφύγῃ, λέγει, τὸν πολὺ-δάκρυον πόλεμον τῶν Ἀχαιῶν

Αἰεὶ τοι τοῦτον γε πόνοσ καὶ κῆρδ' ὄπισσιν ἔσσαντ'. ἕλλαι γάρ οἱ ἀκουρήσασιν ἀράφρας· ἡμᾶρ δ' ὀρφανικὸν παναφίλκα παῖθα τίθησιν· πάντα δ' ὀπισσιν ἔμμεκα, διδάκρονται δὲ κερσιαί· πευήμιτος δὲ τ' ἀναισι πάς ἐς πατρός ἑταίρους. ἕλλον μὲν γλαυῆς ἔρπον, ἕλλον δὲ χεῖτῶνας. Ἦσιν δ' ἐλεησάντων κοτύλην εἰς τυτὴν ἑπέσχιον. γαίλα μὲν τ' ἔθην', ὀπερῆσιν δ' οὐκ ἔθηνεν. Ἦσιν δὲ καὶ ἀμφισπᾶς ἐκ βακίους ἐστυφέλιξεν γερσῶν πεπληγῶς καὶ ἀνείδισιν ἐνέσσαντ'. ἔρρ' οὐτῶσ' οὐ σῆς γε πατῆρ μεταδαινῶνται ἡμιν. Δακρυόεις δὲ τ' ἀναισι πάς εἰς μητέρα χῆρην.

Μεταβλκνωμεν ἦδη εἰς τὴν Ἀνδρομάχην τοῦ Ἰυριπίδου.

Λιχμάλιωτος ἡ Ἀνδρομάχη Ὁρηναὶ ἀπαρηγόρητα μκνθάνουσα ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ καταδίκασαν εἰς θάνατον τὸν υἱὸν της Ἀστυάνακτα. «Ἦσαν βιβλεῖα καὶ παθητικὴ ἡ ἰδύνη της ἀναφωσκύσεως

ἢ φίλατ', ὃ περισᾶ τμηθῆς τέκνον θανεὶ πρὸς ἑθρῶν, μετῆρ' ἀθλίαν λιπῶν ἢ τοῦ πατρός δὲ σ' εὐγένεια ἀπόλιεσεν, ἢ ταῦτα ἕλλοις γίγνεται σιτηρίκω.

Ἀναμιμνήσκειται τῶν ἐκυτῆς γάμων, εἴτινες προορίζοντο νὰ τέξωσιν οὐχὶ σφαγεῖον ταῖς Ἰβλ-ληναῖν, ἀλλὰ βρακίεα τῆς Ἀσίας.

Ἐὶ παῖ, ἑκκρῆεις; ἀσθῆναι σθῆν; εἰ μου δέρεσθε γαρή κ' ἀνέχει πέπλον; νεσσῶς ὡσεὶ πέπλωγας ἱερίσσιον ἑμάς; οὐκ εἶναι Ἰκτορ, κλεινὸν ἑκπᾶσας ἄρρω, γὰς ἔθανελλῶν, οὐκ ἔρρω σιτηρίκω.

Ἐὶ νέον ὑπαγκάλισμα μητρὶ φίλατον, ὃ χροῖτῶς ἦδὲ πνεῦμα. . .
Νῶν, οὐπυρ' αὐθις, μητέρα ἀσπᾶζου σέθεν, πρῶσπιτος τὴν τεκοῦσαν, ἀμφὶ δ' ἰλίνας Ἰλίσο' ἐμιεὶ νῆτοισι καὶ στόμ' ἄρρωσιν.
Ἐὶ βράβαρ' ἑξυρόνεος Ἰβλληνας κκκᾶ,
Ἦ τόνδῃς παῖθα κτείνετ' οὐδὲν αἴτιαν;
(Εὐρ. Τρωαδ. 735).

Καὶ ἐν ἄλλῃ τραγηδίᾳ, τῇ Ἀνδρομάχῃ ὁ Ἰυριπίδης παριστᾷ τὴν ἡρώδα λέγουσαν, Ἦς πατὴρ ὅ' ἦν μαι λιπὸς ὀφθαλμοῦ βίου.

καὶ ἄλλαχού

Ἦσιν ὁ ἀνθρώπος ἄρ' ἦν ψυχὴ τίνα.

Τοιαύτη ἡ ψυχὴ τῆς μητρός. Ἄπειρα εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς ἐτι ταῖς ζῆσις τὰ παραδείγματα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ θυσίας τῆς μητρός. Ἦσασιν καὶ φιλολογίαι εὐμοιροῦσι τοιοῦτων σκηναῶν, ἀλλ' ἀνυπέβλητος πάντοτε κατὰ τὸ ἀγῶν κἀλλος ἡ Ἰβλληνικὴ.

Ἦσ παρ' Ὀμηρῷ δάκρυα, ὠκεανός, ὡς λέγει ὁ κ. Χ. Παπαμάρκου, ὅστις μετὰ πολλῆς φιλοπονίας κατέλεξε τὰ σχετικὰ χωρία ἐν τῇ Ἰ' τόμῳ τῶν «Ἀναγνωστικῶν βιβλίων τῶν μικρῶν Ἰβλληνοπαίδων» σελ. 106 τῶν δακρύων τῶν ἡρώων ἰγένετο ἡ παροιμία «ἀεὶ δ' ἀριδάρκεις ἀνέρες ἰσθλοί».

Ὁ Ἀχιλλεύς ἀκούσας τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου

Ἔστανε κυδάλιον κῆρ' — σιτηράλιον ἢ ἑρμῆσιν — δάκρυα θερμὰ χέων.

Ἦ δὲ μήτηρ αὐτοῦ θῆτις

Ἦσρε Πατρίκην περικείμενον ὄν φίλον υἱὸν κλαίοντα λιγῆς.

«Ἦρηνοὶ καὶ οἰμωγαί, γράφει ὁ προμνησθεὶς συγγραφεὺς, καὶ κοπετοὶ καὶ ποταμοὶ δακρύων ἐπὶ τῇ θανάτῳ τοῦ γενναίου ἀνδρός καὶ πιστε-τάτου φίλου Πατρόκλου. Ὁ Ἀχιλλεύς κλαίει λιγῆς. Ἦ θῆτις κωκυεὶ καὶ ὀλοφύρεται· εἰ ἐταῖροι μύρονται· ὁ Ἀντίλοχος ὀδύρεται δάκρυα λειθῶν. Οἱ Μυρμιδόνες κλαίουσιν γοερῶτατα καὶ ἀναστενάζουσι βαθύτατα· αἱ ὑπὸ κρητὶ ἐν βα-θυτάτῃ λύπῃ κλαίουσιν μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ πλήττουσι τὰ στήθη».

Ἦσ Ὀμηρικὰ δάκρυα καὶ οἱ Ὁρηνοὶ τῷ νεκρῷ εἶναι ἀπεράλλακτα μὲ τὰ Λακωνικὰ μυρολόγια περὶ ὧν ἔλλατε.

*

Τυγχάνει γνωστὸν ὅτι καὶ ἡ ζωηρὰ χαρὰ προ-καλεῖ ἄφθονα δάκρυα, ὡς ἡ λύπη. Ὅντως δὲν σπανίζουσι παραδείγματα, καθ' ὃ πατῆρ καὶ υἱός, μετὰ μακρὸν χωρισμὸν ἐπαναβλέποντες ἀλλήλους, ἐκρήγνυνται εἰς χεῖμάρρους δακρύων καὶ ἀκατασχέτους στεναγμούς, τοσούτῳ μάλ-λον, ὅταν ἀνέλπιστος εἶναι ἡ συνάντησις αὐτῶν. Ἦσ ηγεῖται τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι πᾶν ζωηρὸν αἰ-σθημα προκαλεῖ συσπασμὸν τῶν δακρυογόνων

ἀδίνων. Ἄλλ' ἐπ' ἴσης πιθανὴ φαίνεται καὶ ἡ ψυχολογικὴ ἐρμηνεία τῆς τοιαύτης τῶν δακρύων ἐκκρίσεως· ἦτοι καθ' ἣν στιγμὴν ἐπαναβλέπουσιν ἀλλήλους πατὴρ καὶ υἱός, μία ἰδέα πολὺ λυπηρὰ, πλάνος διέρχεται τῆς φαντασίας των, ἡ ἰδέα τῆς λύπης, ἣν θὰ ἰδοκίμαζον ἐὰν δὲν ἐπανεβλεπον ἀλλήλους! Καὶ ὁ θλιθερὸς οὗτος στοχασμὸς προκαλεῖ φυσικῶς τὰ δάκρυα. Οὕτω καθ' Ὀμηρον ὁ Τηλέμαχος ἀναγνωρίζας τὸν νεκρὸν ἐκ τῆς μακρᾶς ἀπουσίας θεωρούμενον πατέρα του ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ χέων ἀφθονα δάκρυα. Ἀμφότεροι αἰσθάνονται ἀφατον ἡδονὴν νὰ κλαίωσι.

Ὡς ἄρα φωνήσας υἱὸν κῆσε, κὰκ δὲ παρειῶν δάκρυον ἤκε χαμάζε.

Ὁ δὲ Τηλέμαχος

Ἄμφιχούεις πατέρ' ἐσθλὸν δόρυετο, δάκρυα λείθων ἀμφιτέροισι δὲ ταῖσιν ὑφ' ἕμερος οἴρτο γόοιο κλαῖον δὲ λιγέως.

Ὅτε δὲ ἐπῆλθε πλήρης ἡ ἀναγνώρισις τοῦ πολυπλόκηντος Ὀδυσσεὺς ὑπὸ τῆς Πηνελόπης, εἰ σύζυγοι ἀνηγκαλισμένοι ἔχεον τρυφερὰ δάκρυα καὶ ἀφθονα·

Δακρύσσασα δ' εἶπει ἴθις δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας δειρῆ βάλλ' Ὀδυσσῆ, κάρη δ' ἔκυσσε. Τῆ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἕμερον ὄρσε γόοιο.

Ἀναφέρομεν καὶ ἕτερον φιλολογικὸν νεώτερον ἔργον περιγραφὸν ἐπιτυχῶς τὰ τοιαῦτα δάκρυα, τὸν Ἑρωτόκριτον.

Ἡ Ἀρετὴ πύρινα χύνει δάκρυα ἐν τῇ ζοφερᾷ φυλακῇ τῆς μανθάνουσα τὸν δῆθεν θάνατον τοῦ Ἑρωτοκρίτου, ὑπὲρ εὐ ἠρνήθη τόσας βασιλικὰς τιμὰς, περιεφρόνησε τοὺς καλλίστους πρίγκιπας καὶ βασανίζεται ὑπὸ ἀτέγκτου πατρός. Ἄλλ' ὁ Ἑρωτόκριτος ἀποκαλύπτεται καὶ ἡ μαύρη λύπη μετατρέπεται εἰς φαεινὴν χαρὰν. Τὰ δάκρυα ὁμῶς καὶ τώρα χέονται.

Τὰ μάτια τῆς ἀπ' τῆς χαρᾶς, ποτάμι καταβάζαν καὶ μὲ τὰ δάκρυα ποῦθγαίνε τὴν πρῶτην δὲν ὁμοιάζαν. Τὰ πρῶτα βράζαν οἶον θερμὸς πικρὰ φαρμακωμένα καὶ τοῦτα τρέχαν δροσερὰ γλυκὰ καὶ ζαχαρένια.

Ἐκλαίει, δὲν ἐχόρταινε, νὰ τοῦ μιγῆ τοὺς πόνους καὶ βάστα διὰ λόγου του τόσους καιροὺς καὶ χρόνους Ἐκλαίει καὶ ὁ Ἑρωτόκριτος...

Καὶ ὅταν εἰ γονεῖς τοῦ Ἑρωτοκρίτου ἀνελπίζτως βλέπωσιν αὐτὸν εὐδαιμονοῦντα, αὐτὸν οὐ ὡς ἀπολωλότα ἰθρήνου

Δὲν ἔχει ὁ κύρις κρατημὸ, μὴδ' ἡ καυμένη μάννα, Τρέχουσι μὲ τὰ κλάματα, τὸν ἐπεριλαμβάναν.

*

Ἡ ζωηρὰ ἀνάμνησις τῶν μερῶν, ἐν οἷς διήλωμεν τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν, ἢ τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν, τῶν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀνεπιστρεπτῆ πλέον παρελθουσῶν, ὑγραίνει συχνάκις τοὺς ὀφθαλμοὺς. Καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ

αἰσθημα λύπης καταλαμβάνει ἡμᾶς, ἡ λύπη δτι δὲν θὰ ἐπανέλθωσι πλέον ἐκεῖνοι εἰ χρόνοι, τὸ αἰσθημα τῆς συμπαθείας πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς. Ἡ συμπαθεία πρὸς ἀλλότρια παθήματα ἀκολουθεῖται ὑπὸ δακρυρροίας. Συνήθως ἐρμηνεύεται τοῦτο διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι, ὅταν βλέπωμεν ἢ αἰσθανώμεθα ἄλλους νὰ ὑποφέρωσιν, ἡ ἰδέα τῆς λύπης κυριαρχεῖ πάσης ἄλλης εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑποφέρωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοί. Ἐντεῦθεν ἡ βοή τῶν δακρύων· εἶον ἡμῶς νὰ ληρθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τινα φυσιολόγον καὶ ὁ ἰσχυρὸς δασμὸς ὁ ἐνῶν τὴν συμπαθειαν πρὸς τὴν ἀγάπην· διότι συμπαθοῦμεν φιλομύνειο μᾶλλον ἢ ἀδιαφόρῃ προσώπῳ.

Ὁ γέλως εἶναι ἀντίθετος τῶν δακρύων· εἰς ταῦτα πρὸς τὴν λύπην, ἔχει ἐκεῖνος πρὸς τὴν χαρὰν. Ἐφ' ὅσον οὗτος παρκαμένει μέτριος, παρατηρεῖται ἐλαφρὰ τις συστολὴ τῶν περὶ τὸν ὀφθαλμὸν μυῶν· ἀλλ' ὅμως, ὅταν ὑπερβᾷς ὄριον τι ἀπεσθῆ καγχασμὸς, ἀκράτητος γέλως, τότε ἡ ἀναπνοὴ γίνεται βιαίως, σπασμωδικῶς καὶ τὸ πρόσωπον φαίνεται διὰ δακρύων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀπαντᾷ παρὰ πάσαις ταῖς φυλακῆς. Ἡρμηνεύεται δ' ἐκ τῆς γενικῆς ἀρχῆς ὅτι πᾶσα βιολογία καὶ ἐπανειλημμένη συστολὴ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου ἐκφέρει συστολὴν τῶν δακρ. ἀγγείων καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἔκκρισιν.

Διὰ τοῦτο δασάκις ἡ χρεῖα καλεῖ τὴν παρευσίαν τῶν δακρύων, ὅταν φ. ἰ. θέλωμεν νὰ δειξώμεν τὴν ἀχρη δακρύων δῆθεν συγκίνησιν ἡμῶν, νὰ πιστοποιήσωμεν ψευδεῖς ὄρκους καὶ ὑποσχέσεις, ἢ νὰ κλύσωμεν ἐπὶ τῇ θανάτῳ φίλου ἢ ἐπὶ τινι ἄλλῃ ἀλλοτρίᾳ συμφορᾷ, χωρὶς ἡμῶς ἀληθῶς νὰ αἰσθανώμεθα τοιαύτην διέσπασιν, πειθοῦμεν μορφασμοὺς τινὰς τοῦ προσώπου, συναφροῦμεν τὰς ὀφρῦς, συσπῆρμεν τοὺς περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μῦς ἵνα ἐκθλιψώμεν δάκρυα, ἀμέριμνα, φεῖ! πολλακίς τῆς ἡμετέρας ἐντολῆς καὶ ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ κατὰ συνήθειαν κτᾶται σὺν τῇ χρόνῳ καὶ τὸ προσὸν τοῦτο· βλέπετε... Αἱ γυναῖκες τῆς Νέας Ζηλανδίας δύνανται νὰ χύνωσι κατὰ βούλησιν ἀφθονα δάκρυα.

Ἡ συνήθεια ἐσπαῖ, ἀλλὰ καὶ κωλύει τὰ δάκρυα· ὀλίγον κατ' ὀλίγον κυριαρχεῖ τις ἐκτοῦ καὶ τῆς ἐαυτοῦ φυσιογνωμίας. Ὅμως ἡ ἐξαναγκαστικὴ προσπάθεια παράγει πολλακίς ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Παρακαλεῖ τις πενθεῶν πρόσωπον νὰ μὴ κλαίῃ; τόσῳ περισσότερον τοῦτο καὶ κλαίει καὶ ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὰς τῶν δακρύων πηγὰς. Ἡρακλῆς ἰατρός μεγάλης πείρας διηγείται ὅτι εὐρεν ἐν μέσῳ νὰ θέτῃ τέρμα εἰς τὴν ἀδιάκοπον τῶν δακρύων χύσιν τῶν γυναικῶν. Νὰ παρακαλῆ δὴλ. ἰπανειλημμένως αὐτὰς καὶ ἐπιμόνως νὰ μὴ καταβάλλωσιν οὐδεμίαν δύναμιν νὰ κρατῶσι τὰ δάκρυα καὶ νὰ βεβαίῳ αὐτὰς ὅτι οὐδεμίαν ἀνακούφισιν καὶ π.

ρηγορία ὑπάρχει καλλιτέρα τῆς μακρᾶς καὶ ἀφθόνου χύσεως τῶν δακρύων.

*

Βεβαιούσιν (ὄρα Δακρύων Ἰσχυρᾶσιν αἰσθημάτων παρὰ τῆ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ζῴοις) ὅτι ὁ ἐλέφας ἐξωτερικῶς τὴν ἐαυτοῦ λύπην διὰ δακρύων καὶ ὀλοθυμίων. Ἐν τῇ ζωολογικῇ κήπῳ τοῦ Λονδίνου (ὄρα αὐτόθι) ὁ φύλαξ ἐβεβαίῳ ὅτι ἡ θήλεια ἐκλαίει ἰσάκις ἐχωρίζετο τοῦ ἐαυτῆς τέκνου. Ἄλλ' οἱ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι δὲν κλαίουσιν, τὴν δὲ λύπην ἐκφράζουσιν δι' ἰξυτάτων κραυγῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο ὤθησε τὸν Δαρβίνον νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὸ δάκρυον ἐν τῇ ἀνθρώπῳ ἀπέβη συνθήκη καλλισοργηθεῖσα μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ζῴων.

Β. Α. Νικονομπουτάνκος
Σχολικός

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

(Κατὰ τὴν Ἰουδαίαν).

Ἡ εὐμερία καὶ ἡ εὐτυχία δὲν συνυπάρχουσι πάντοτε καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων εἶνε δυστυχεῖς, ἐνῶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἔχουσι πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται ὅπως εὐτυχῶσιν. Ἡ φύσις δύναται νὰ πράξῃ τὰ πάντα εἰς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχῆ· τοῦτο εἶνε ἴδιον ἐκάστου μίλημα. Ἀνθρώπος, ὅστις δὲν ἔχει ἐν ἐκαστῷ τὰ στοιχεῖα τῆς εὐτυχίας, δὲν θὰ τὰ ἀναύρη εὐτε εἰς τὸ κάλλος, εὐτε εἰς τὴν ποικιλίαν, εὐτε εἰς τὰς τέρψεις καὶ τὰ συμπεριεπτα τοῦ κόσμου. «Διὰ τοὺς μὲν, λέγει ὁ Σοπεργάουερ, ὁ κόσμος εἶνε ἐρημος, οὐδεμίαν παρέχων τέρψιν» διὰ τοὺς ἄλλους, πλοῦσις, ἐνδιαφέρων καὶ πολυθέλητρον. Ἐὰν σωφρονώμεν, ἡ εὐτυχία θὰ ἔλθῃ ἀφ' ἐαυτῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὴν παρακολουθώμεν μεθ' ὑπερβολικῆς βίρμης. Ἡ μεγαλύτερα μας χρεῖα ἐπανερχεται εἰς τὸν Ἄδην, ἐὰν, ὅπως ὁ Ὀργεύς, στραφώμεν ἵνα τὴν ἀπεισώμεν. Ἀποφύγετε τὰς ἡσυχίας καὶ αὐταὶ θὰ σὰς ἀκολουθήσωσιν.

Μὴ σκέπτου διαρκῶς περὶ τοῦ ἐαυτοῦ σου· δὲν εἶσαι σὺ μόνος ἐν τῇ κόσμῳ.

«Μὴ ἐπιζητῆς τὴν εὐχαρίστησιν, λέγει ὁ Ἰωάννην, ἀλλ' ἔσο πάντοτε εἰσιμος νὰ τὴν δεχθῆς».

Ἡ εὐθυμία εἶνε ἕτερον, τὸ ὁποῖον μόνος ὁ ἀνθρώπος κείνηται. Ἐἶνε ζήτημα ἐν τὰ ζῴα σκέπτονται, ἀλλὰ καθ' ὅσα τὰ φαινόμενα ἀγνοοῦσι τὸν γέλωτα. «Ἡ περισσότερον χαρμένη ἡμέρα εἶνε ἰκεῖνη, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐγέλασέ τις».

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες κατατρίβουσι τὸν χρόνον μεμψιμοιροῦντες. Κεῖ εἰς τὸν παραδεισον

ἐν ἐγεννῶντο αὐτοί, πάλιν θὰ εὐρισκον κατὶ διὰ νὰ παραπονεθῶσι. Ἐὐναντίον ὑπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες εἶνε πανταχοῦ εὐτυχεῖς· δὲν βλέπουσιν ἢ κάλλος καὶ στοργὴν εἰς πᾶν ὅ,τι τοὺς περιβάλλει.

Ἡ εὐθυμία εἶνε ἀριστον ἠθικὸν τονωτικόν. Ὅπως ὁ ἥλιος διανοίγει τὰ ἀνθη καὶ ὠριμάζει τοὺς καρπούς, ἡμεῖς ἡ ἰλαρότης, τὸ αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ζωῆς, ἀναπτύσσει ἐντὸς ἡμῶν ἴλα τὰ σπέρματα τῆς ἀγαθότητος καὶ πᾶν ὅ,τι κάλλιστον ἐνυπάρχει.

Ἡ ἰλαρότης εἶνε καθῆκον ἡμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους. Κατὰ τινα ἀρχαῖον θεῶλον δύναται ν' ἀναύρη τις χρυσῶν κύπελλον ἐκεῖ ὅπου τὸ εὐράνιον τᾶξον ἐγγίζει τὴν γῆν· ἡμεῖς ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων τὸ μείδιμα, ὁ ἥχος τῆς φωνῆς, ἡ παρευσία μύνη, ἀρκέουσιν ἵνα, ὡς ἡ ἡλιακὴ ἀκτίς, μεταβάλλωσιν εἰς χρυσὸν πᾶν ὅ,τι ἐγγίωσι.

Ὡδὲποτε καταβάλλονται ἄνθρωποι διατηροῦντες τὴν εὐθυμίαν των. «Καρδία εὐχαρις εἶνε διαρκῆς πανήγυρις διὰ τοὺς ἄλλους καὶ εἰ' ἐαυτὴν».

Τινὲς φαίνονται πιστεύοντες ὅτι ἡ εὐθυμία πηγὴν ἔχει τὴν ἀμεριμνησίαν· καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει δασμὸς ἀπαραίτητος μεταξὺ αὐτῶν. «Ἡ εὐθυμία καὶ τὸ χαρπετὸν ἦθος, λέγει ἕξοχος ἰατρός, ἀποτελοῦντα ἐν τῶν μεγίστων ἀγαθῶν τῆς ἀνθρωπότητος, συνυπάρχουσι πολλακίς μετὰ τῆς μᾶλλον βεβαίας σκέψεως καὶ τῆς μᾶλλον τρυφερᾶς καρδίας, καὶ μάλιστα μετὰ πολὺ πλείονος χάριτος ἢ ὅταν εὐρίσκωνται συνηνωμένοι μετὰ τῆς ἐλαφρότητος· ἢ τῆς τρυφότητος ἐνδὸς ἀνοήτου».

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐκ γενετῆς καταδικάσθησαν εἰς ἰσάβια καταναγκαστικὰ ἔργα. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς μόνους τοὺς πτωχοὺς. Καὶ εἰ πλοῦσις ἐργάζονται σήμερον, ἴνιοτε δ' εἶτι ἐπιπονώτερον. Πόσους μάλιστα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δὲν καθιστᾷ αὐτὸ τὸ χρεῖμα δυστυχεῖς, καὶ πόσων ἡ ζωὴ δὲν εὐρίσκει ἕνα καὶ τοῦτο ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην;

Δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν ἀδύνην ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλὰ δυνάμεθα, ἐὰν θέλωμεν, νὰ ὑψωθώμεν ὑπερᾶνω ταύτης. Διὰ νὰ τὸ κερθώσωμεν δὲ πρέπει νὰ κοσμηθώμεν τὴν μνήμην ἡμῶν διὰ περικαλλῶν εἰκόνων καὶ εὐτυχῶν ἀναμνήσεων.

Μὴ μεγαλοποιεῖτε τὰς μικρομερίμνας τῆς ζωῆς, ὥστε νὰ τὰς θεωρῆτε ὡς μεγάλας δασμασίας. «Ποῖαι αἱ δόνηαι, λέγει ὁ Κικέρων, οἵτινες δύνανται νὰ φανῶσι μεγάλα εἰς ἀνθρώπον ἔχοντα γνώσιν τῆς αἰωνιότητος καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ σύμπαντος; Καὶ τί ὑπάρχει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ γνώσει καὶ ἐν τῇ βραχεῖ διαστάσει τοῦ βίου, ὅπερ δύναται νὰ θεωρῆσῃ μίγν ἡ πο-

φός. Το πνεύμα του είναι έτοιμον προς πάντα, ώστε αὐδὲν ἀπρόοπτον δύναται νὰ συμβῆ εἰς αὐτόν».

Ἄνθρωποι τινες μὴ ἔχοντες ἄλλο νὰ πράξωσι, παραπονιῶνται ὅτι πλῆττουσιν· ἀλλ' ἢ πλῆξῃς τότε πηγάζει ἐξ ἐαυτῶν.

«Ἄνθρωπος μορφωμένος, ὕγιής, ἔχων ὀφθαλμούς, χεῖρας, ἄνεσιν καὶ μὴ εὐρίσκων λόγον ὑπάρξεως, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Παντοδύναμος ἔδωκε πάντα ταῦτα τὰ ἀγαθὰ εἰς ὃν ἀνάξιον.»

Οὐδὲ τὰ πλούτη, οὐδὲ ἡ κοινωνικὴ περιωπὴ ἀσφαλίζουν τὴν εὐτυχίαν. Ἄνευ τῆς ἀγάπης, τῆς εὐποιίας καὶ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, δύνασαι νὰ εἶσαι μέγας καὶ ἰσχυρός, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶσαι εὐτυχής. Ἡ εὐτυχία δὲν δύναται νὰ ἀγορασθῇ διὰ χρημάτων, οὐδὲ νὰ κατασκευασθῇ κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν ἰσχυρῶν. Τὰ στέμματα τῶν βασιλέων εἶνε πολλάκις ἀκανθόσπεκτα.

Τὸ πᾶν ἐν τῇ φύσει ἔχει ρυθμισθῆ κατὰ νόμον σοφόν καὶ ἀγαθοποιόν, τὸ πᾶν συνδέεται καὶ συντείνει πρὸς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν πάσχωμεν, τοῦτο ἐξ ἰδίου ἡμῶν σφάλματος προέρχεται, ἢ γίνεται χάριν τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων.

Ταλαιπωρούμεθα ἐν τῇ ζωῇ ἐξ ἐλαχίστων πραγμάτων, ὅσον ταλαιπωρούμεθα καὶ ἐκ δεινῶν δοκιμασιῶν.

«Ἐξ ὅσων πάσχει ἡ ἀνθρωπότης, τὸ χειρότερον εἶνε βεβελίως ἢ βαρυθυμία.»

Ὅχι, ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀλλαγῆ τὴν εὐτυχίαν, ἀλλ' ἐντὸς ἡμῶν.

Ἐὰν δὲν εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ, πῶς δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν μέλλουσαν εὐτυχίαν; Μήπως ἡ Θεία Πρόνοια θὰ ἐπαγρυπνῇ ἐφ' ἡμῶν πλείοτερον ἐκεῖ πέραν ἢ ἐδῶ; Ἐὰν δὲν δημιουργήσωμεν τὴν ἰδίαν εὐτυχίαν ἐπὶ τῆς γῆς, πῶς δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ εὐρωμεν ταύτην εἰς τὸν οὐρανόν!

Γ*

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΑΣΧΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἐξ ὅλων τῶν ἑορτασίων ἡμερῶν τοῦ ἔτους, ἐκείνη τὴν ὁποίαν προσδοκῶσι μετὰ μεγαλητέρας ἀνυπομονησίας τὰ παιδιὰ τῆς Βασιγιάνως ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ δευτέρα τοῦ Πάσχα.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην αἱ μεγαλοκρεπεῖς σιδηραὶ πύλαι τοῦ Λευκοῦ Οἴκου, δηλαδὴ τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου, ἀνοίγονται ὅπως ἀφήσωσιν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς ὅλον τὸν παιδικὸν κόσμον τῆς πόλεως, ὅστις, κατὰ παλαιὰν τοπικὴν συνήθειαν, εἶνε προσκαλημένος νὰ διέλθῃ ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸν κήπον τοῦ Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας.

Ἀπὸ τῆς πρώτης λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ πόλις παρέχει γραφικωτάτην θέαν. Ἀλλεπάλληλοι καὶ ἀτελεύτητοι δμάδες παιδιῶν, εὐθύμων καὶ

θορυβούντων, προβάλλουσιν ἐξ ὅλων τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸν Λευκὸν Οἶκον.

Ἡ πρόσκλησις εἶνε γενικὴ καὶ ἀληθῶς δημοκρατικὴ· οὐδεμίαν διάκρισιν ὑπάρχει πλοῦτου, ἡλικίας, κοινωνικῆς τάξεως. Εἰς τὸν προεδρικὸν κήπον συνέρχονται καὶ μικρὰ καὶ μεγάλα παιδιὰ, καὶ τέκνα πλουσιῶν καὶ τέκνα πτωχῶν, καὶ λευκῶν καὶ μαύρων ἀναμῆξ. Ἄλλα προσέρχονται ἐπὶ ποδηλάτων, ἄλλα φέρονται ἐν τῇ ἀγκύλῃ, ἄλλα σύρονται ἐντὸς ἀμαξίων· πάντα ὅμως ἀκτινοβολοῦσιν ἐκ χαρᾶς καὶ κρατοῦσι μικρὰ κένιστρα πλήρη αὐγῶν τοῦ Πάσχα, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύσωσι μετ' ἐλπίου διὰ τὸ περιφρονῆσαι πασχάλινον παιγνίδιον· τὸ παιγνίδιον τῶν αὐγῶν.

Ἴδου εἰς τί συνίσταται ἡ παιδιὰ αὕτη, πρὸς τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ἰδιόζουσαν κλίσιν πᾶς νεαρὸς πολίτης τῆς ἐλευθέρας Ἀμερικῆς· τὰ κέκρικα αὐτὰ κυλοῦνται ἐπὶ τῆς γλῶσσης ὅπως οἱ συνήθεις βόλοι τῶν παιδιῶν, ἕκαστος δὲ τῶν παικτῶν προσπαθεῖ διὰ τοῦ ἰδικοῦ του αὐγοῦ νὰ κτυπήσῃ τὸ αὐγὸν τοῦ ἀντιπάλου καὶ νὰ τὸ συντρίψῃ, διότι, ἐν συντριβῇ τὸ ἰδικόν του, γάνει αὐτός, ὃ δὲ κερδήσας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸ σπασμένον αὐγὸν καὶ νὰ τὸ φάγῃ.

Ὡστε ἕκαστος φιλοτιμεῖται νὰ ἔχῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα αὐγὰ καὶ δυνατῶτερα.

Ἐπιλοχὸν εἶνε νὰ φαντασθῇ κινεῖς ὁποῖα ἐξλοβοῦν ἐπικρατεῖ ὑπὸ τὰ μεγάλα δένδρα καὶ ἀνὰ τὰς χλοερὰς ἐκτάσεις τοῦ εὐρυτάτου κήκου. Αἴφνης ὅμως ὅλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος καταπαύει ὡς ἐκ θαύματος καὶ τὰ βλέμματα προσηλοῦνται εἰς μέγα ἀερόστατον, τὸ ὁποῖον ἀφίεται ἀπὸ τῆς ἀίχμηρᾶς στέγης τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου καὶ κατέρχεται βραδέως πρὸς τὴν γῆν. Εἶνε τοῦτο σημεῖον ὅτι ἐφάσεν ἡ μεσημέρια, ὥρα τοῦ προγεύματος.

Τότε τὰ παιδιὰ καθ' ὁμίλους συναθροίζονται ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων ἢ παρὰ τὴν μεγάλην κρήνην τοῦ κήκου, κενώνουσι κατὰ γῆς ἢ ἐπὶ τῶν γονάτων τὰ μικρὰ κένιστρα, περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὁποίων ἐμερίμνησεν ἡ μητρικὴ στοργή, καὶ τρώγουσι μετ' ὀρέξεως ἢν οὐδὲλως ἠλάττωσαν τὰ ἀπὸ τῆς πρώτης κερδηθέντα καὶ φαγηθέντα κέκρικα αὐγὰ. Καὶ εἶνε αὐτὸ τὸ πρῶτον ὑπαίθριον συμπόσιον, τὸ πρῶτον ἑαρινὸν δείπνον τοῦ ἔτους.

Κατόπιν ἐπαναλαμβάνονται τὰ παιδικὰ παιγνίδια, ποικιλλόμενα διὰ πηδήματος, κυνηγητοῦ καὶ ἄλλων γυμνασμάτων.

Τὰ παιδιὰ ἔχουσι πλήρη ἐλευθερίαν ὅπως διατρέχωσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις τὸν κήπον, συμβαίνει δ' ἐνίοτε τὰ μικρότερα νὰ περιπλανῶνται καὶ ν' ἀπομακρύνωνται ἐκ τῶν οἰκείων. Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων ἐλήφθη φροντίς· μικρὸν φυλακεῖον ὑπάρχει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰδικῆς, ὅπου ὁ τεταγμένος φύλαξ περισυλλέγει τοὺς μικροὺς πλάνητας, μέχρις οὗ ζητηθῶσιν ὑπὸ τῶν μητέρων καὶ τῶν παιδαγωγῶν.

Πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνακρούει εἰς τὸν κήπον μουσικὴ εὐθύμως καὶ γνωστάς εἰς τὰ παιδιὰ συνθέσεις. Τότε δ' ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ Λευκοῦ Οἴκου καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Συμπολιτείας περιστοιχίζομενος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του, καὶ χαιρετίζεται διὰ φρενιτιδιῶν ἐπευφημιῶν χιλιάδες

μικρῶν πάλιν ἀνακρούονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀναρθόμενα μικρὰ μαντήλια ἐπισείονται.

Ἡ μουσικὴ ἀνακρούει πατριωτικὰ ἄσματα καὶ ἐθνουσιώδη ἐμβατήρια καὶ ἡ διάλυσις ἄρχεται συγχρόνως μετ' ἡν ἡ νύκτα.

Ἐπιθέσεις τοῦ Κράτους, πολιτικὰ μέριμνα, πάντα ταῦτα ἐξερπνίζονται ἐπὶ τινος στιγμῆς καὶ βασιλεύει μόνη ἡ παιδικὴ χαρὰ καταπλημμυρίζουσα ὡς γλυκύτατον νέμα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν μεγάλων.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Ποῦτον εἶνε τὸ ἀπλοῦστερον μέσον πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς κνήμης ἀπὸ τῆς κοιλίας ἀσθενούς;

() καφές τριμιμένος εἰς λεπτὴν κύνιν. Ἰσὺ τοῦτου λαμβάνετε ὀλίγον καὶ θέτετε ἐντὸς μικροῦ πινακίου, ἐν τῇ μέσῃ δὲ αὐτοῦ προσθέτετε τεμάχιον κημπορᾶς ὅχι μεγαλύτερον ἀμυγδαλοῦ, τὸ ὁποῖον ἀνάπτετε. Ἰὰ δύο ταῦτα ἡμοῦ κατόμενα πληροῦσι τὸ δισμάρτιον ἑσμῆς ἰσχυρᾶς ἄμα καὶ εὐκρέστου καὶ καθαρίζουσι τὸν δύσσομον ἀέρα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς τὸν Ἰσολταίρον παρουσιάσθη ποτὲ νέος συγγραφεὺς μετρίως ἱκανότητος καὶ περισσοῦς φορετικότητος, ὅστις ἤρξατο νὰ τὸν προσφωνῇ ὡς ἐξῆς:

— Μεγάλε ἀνθρώπε! Ἐρχομαι σήμερον νὰ χαιρετίσω τὸν Ὀμηρον· αὐριον θὰ ἔλθω νὰ χαιρετίσω τὸν Λοφοκλέα· μεθαύριον τὸν Πλάτωνα καὶ ἔπειτα...

— Κύριε, εἶπε διακόπτων ὁ Ἰσολταίρος, δὲν ἤμπορεῖτε νὰ κάμετε ὅλας αὐτάς τὰς ἐπισκέψεις διὰ μιᾶς;

— Πατέρα, τί εἶνε αὐτὰ αἱ προβολαὶ φαιτεινῶν εἰκότων;

- Σοῦ τὸ εἶπα προχθές.
— Ναι, μοῦ εἶπες πῶς δὲν ἤξευρες.
— Αἶ, λοιπὸν, αὐτὸ εἶνε.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Ἡ μήτηρ τοῦ Προέδρου.

Τὸ πρῶτον ταξίδιον τοῦ νέου Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἦτο εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πόλιν, τὸ Μοντελιμάρ. () Λουμπέ, διατελών ἀκόμη δημοτικὸς σύμβουλος ἐκεῖ, ἠθέλησε νὰ διευθυθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν δημορχίαν. Κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ δὶκ τῆς πόλεως, ὁ ἐθνουσιασμὸς ἐκορυφώθη ἐκδηλούμενος δι' ἀπαύστῳν ἀνευφημιῶν. Εἰς τὸ μέσον μιᾶς ἐξέδρας εὐρίσκειτο ἡ ἀπλοϊκὴ μήτηρ τοῦ Προέδρου μελανευμονούσα.

Ἡ κυρία Λουμπέ ἔμεινε καθισμένη μέχρι τῆς προσεγγίσεως τῆς προεδρικῆς ἀκολουθίας. Ὄταν ὅμως ἐφθασε τὸ ὄχημα μετὰ τοὺς ἐξ ἵππων τὸ φέρον τὸν υἱὸν τῆς ἡγήθη καὶ ἔκυψεν. Ἦφαρς κατόπιν τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τοὺς ἐσπῶγγισεν.

Ἦν στιγμὴν, καθ' ἣν τὸ ὄχημα ἐσταμάτησε πρὸ αὐτῆς, ἡ κυρία Λουμπέ ἐσκέσθη τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα, δι' οὗ περιεβλήθη ὁ υἱὸς τῆς. Χαιρετίζει εὐλαβῶς. Τότε πρὸς ἐκπλήξιν τῆς «ὁ Λημιλιὸς τῆς», ὅστις, ὡς ἴσχυε τὸ πρόγραμμα, ἦν κατήχητο μέτρον τιτὰ περαιτέρω πρὸ τῆς δημορχίας, κατέρχεται.

Καθεὶς ἐννοεῖ ποῦ διευθύνεται. Οἱ παριστάμενοι ἀνακρίζουσι μετὰ συγκινήσεως:

Ζήτην ὁ Λουμπέ!

() πρόεδρος ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐξέδραν. Ἡ μήτηρ τοῦ στρεφομένη τὸν σφίγγει εἰς τὰς ἀγκύλας καὶ τὸν ἀσπάζεται εἰς τὰς παρειάς.

Πάντες θαυρῶσιν ἀνακρίζοντες: Ζήτην ὁ Λουμπέ! Ἰὸγε Λουμπέ!

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Ὄταν κινηθῇ κινεῖς τὸ πνεῦμα, ἀλλάσσονται αἰχμὰ τῶν μορφῶν.

Μοντεσκιέ

Δὲν δύναται τις νὰ εὐεργετήσῃ ἄλλων τὸν κόσμον. Ἀλλὰ δύναται πάντοτε νὰ ἐπιβλαπῆσιν ἀγαθώτατα.

Ραλλέ

Ἡ ἀγαθότης εἶνε τὸ μόνον ἐπιτετραμμένον εἰς τοὺς γέροντας ὀφθαλμοῦν· εἶνε ἡ φιλοφροσύναι τῶν ἀεικῶν τριχῶν.

Φερνί

Τὸ πλεονασμὸν τοῦ πλουσίου, εἶνε τὸ ἰστέγημα τοῦ πτωχοῦ.

Ἅγιος Ἀβρουάτινος

Οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐξυφανίζοντο ταχέως ἀπὸ τῆς γῆς, ἂν ἔπαυον ν' ἀλλυλοσπασθῶνται.

Βιάττω Σάιτ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἡ ἡλικία τῶν Παπῶν.

Ἦν 2 παρελθόντος Μαρτίου ν. ε. ὁ Πάπας εἰσηγήθη εἰς τὸ εἰκοστὸν δευτέρον ἔτος τῆς ἀνάθευ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παπικοῦ ὄρους καὶ εἰς τὸ 1100τὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἰσὺ τῶν 203 προκατόχων αὐτοῦ 11 μόνον διετέλεσαν τοιοῦτοι πλέον τῶν 17 ἐτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1378, 11 μόνον ἔζησαν ὑπὲρ τὰ 80 ἔτη. Ἰσὺ τούτων ὁ Πάπας () ἀπέθανεν ἀνενηκόντοῦτης καὶ ὁ Γρηγόριος 15' 80 ἐτῶν καὶ 8 μηνῶν. Οἱ μακροβιώτατοι τῶν Παπῶν ὑπερῆσαν ὁ Κλήμης 1Α' ὑπερβῆς τὰ 92 ἔτη, ὁ Πάπας Δ', ὅστις γενόμενος πάπας εἰς ἡλικίαν 81 ἐτῶν ἀπέθανεν 93 ἐτῶν καὶ ὁ Γρηγόριος 6' προσεγγίσας τὰ 100 ἔτη.

Ο πολυπλοκός των γλωσσών.

Η άγγλική γλώσσα θεωρείται ως περιλαμβάνουσα τας πλείετας λέξεις. Ένα νεώτατα λεξικά ως τού της Οξφόρδης, δημοσιεύθεν υπό του Murray, περιλαμβάνουν 250,000 λέξεων. Δευτέρα έρχεται ή γερμανική γλώσσα περιέχουσα περί τας 80,000 λέξεων τρίτη ή ιταλική, 45,000 τετάρτη ή γαλλική, 30,000 πέμπτη ή ισπανική, 20,000. Έκ των ανατολικών γλωσσών πρωτεύει ή άραβική. Η κινεζική γλώσσα αποτελείται εκ 10,000 σημείων, δι' των συντίθενται 49,000 λέξεις. Η γλώσσα Ταμίλ, ήν όμιλοῦσιν εν τή Νοτιώ Ινδική, περιέχει 67,000. Η τουρκική 22,500 ή δέ των Χαθάρ 15,500. Οι Κάφροι περιορίζονται εις τήν χρήσιν 8,000 και οι Ιθαγενείς της Νέας Ουαλλίας εις 2,000 λέξεων.

«Μη με φιλής».

Από τινων εβδομάδων οι μαθηταί και αι μαθήτριαι των σχολείων της στοιχειώδους παιδείσεως εν Λονδίνω φέρουσιν επί των πλινθίων και των πηληκίων αυτών λωρίδα με την έπιγραφήν «Don't Kiss me» δηλαδή: Μη με φιλής. Αι παράδοξοι αυταί απαγορευτικά έπιγραφαί έτέθησαν καθ' όσον εσχάτως έπλεόνασαν εν τή βρετανική πρωτευούσῃ δύο μεταδοτικά νοσήματα ή ιμφλουέντζα και ή διφθερίτις, έκρηθη δέ υπό του Ιατρικού κάστρου ότι προς διάδοσιν τούτων συνέτεινε τά μέγιστα ή κακή συνήθεια, ήν έχουσι πολλοί να άσπάζονται εις τού πρόσωπον και εις τού στόμα ακόμη τά παιδιά.

Παράδοξα φαινόμενα.

Εις τά παριναά «Χρονικά της Ιατρικής και Χειρουργικής των παιδιών» αναφέρονται τά εξής αληθώς παράδοξα καλολογικά φαινόμενα γραφής και όμιλλας:

Κόρη δεκαεσσάρων ετών ένεκα κληρονομικής νόσου παθοῦσα εκ παραλύσεως του δεξιού μέρους και άφασίας άπόλεσε και τήν χρήσιν της φωνής. Αλλά τού λογικόν δέν έπαυσε λειτουργούν και όπως συνεννοηται έγραψε διά της άριστερας χειρός κατ' αντιστροφήν όπως ώστε διά να αναγνωσθῆ ή γραφή της έπρεπε να τεθῆ ενώπιον καθρέπτου.

Άξιον ιδιαιτέρας παρατηρήσεως είνε ότι ο χαρκτηρ της γραφής ήτο καθαρός, όπως και ο της δεξιάς χειρός, εξαγγράφει δέ ή ασθενής και φαίνεται μη έχουσα συναίσθησιν της αντιστροφής ταύτης.

Η κόρη αυτή λαβείσα μετά τινα χρόνον επανέκρησε τήν χρήσιν της δεξιάς χειρός και τόν τακτικόν γραφικόν χαρακτήρα της.

Ανάλογον προς τού ανωτέρω συμβάν είνε και τού εξής:

Άλλη κόρη δώδεκα, ετών, παθοῦσα εξ έγκεφαλικής νόσου μετ' άφασίας, υπεδλήθη εις τήν διά τρυπάνης έγχείρησιν. Η κατάστασις της άσθενοῦς έβεελτιώθη οὔτως επαισθητῶς, άλλ' ή άφασία απέμεινε, ήρχισε δέ τότε να ψελλίζη ή κόρη άκατάληπτους φράσεις π. χ. τήν εξής:

— Μου-α-θει' χη-ου-η τε-σε-φη-α με θα; Και ώργίζετο διότι δέν ένούσιν τί ήθελε να εΐπῃ. Όπειδή δέ επανελάμβανε πολλάκις τούς αυτους φθόγγους, εσκέφθησαν να τούς γράψουν και τότε είδον ότι αληθώς είχαν όρθην έννοιαν τά

λεγόμενα, άλλ' αι φράσεις έπροφέροντο με άνεστραμμένας τας συλλαβας εκ του τέλους προς τήν αρχήν τούτο δά έγινετο διά φράσεως εξ εκτή, δέκα και 15 λέξεων άνευ του παραμικρού λάθους. Οὔτω τά άκατάληπτα λόγια, άτινα παρελάσαν ανωτέρω, εσήμαινον:

— Θεία μου' Οζ με αφήστε ήσυχη;

Τού τοιούτου φαινόμενον παρετάθη επί πέντε έβδομάδας. Η κόρη έθεραπεύθη κατόπιν και ζῆ άνέμη ύγιεστάτη.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Πότε εορτάζεται τού Πάσχα.

Τού Πάσχα εορτάζεται τήν πρώτην Κυριακήν μετά τήν Πανσέληνον της άρηνής Ισημερίας, επειδή δέ ή εν Νικαία Σύνοδος ώρισεν ως ήμέραν της άρηνής Ισημερίας τήν 21 Μαρτίου, έπειτα εις τού Πάσχα εορτάζεται εις τού μεταξού της 22 Μαρτίου και 25 Απριλίου διάστημα.

Προς εύρεσιν του χρόνου καθ' όν πίπτει τού Πάσχα, είνε άπαραίτητος πρώτον ο πίναξ των Χρυσών Αριθμών, ήτοι της δεκαεναετούς περιόδου της Σελήνης, ο υπό του Αθηναίου Μέτινος εν έτει 432 π. Ν έυρεθείς. Κατά τόν πίνακα τούτον, όστις επανέρχεται κατ' 19 ετη άκριβώς, εύρίσκωμεν πότε συμπύπτει ή πρώτη μετά τήν 21 Μαρτίου Πανσέληνος.

Έ τ η	Χρυσός Αριθμός	Μηνολόγιος τού Πάσχα
1900	1	Απριλίου 5
1901	2	Μαρτίου 25
1902	3	Απριλίου 13
1903	4	Απριλίου 2
1904	5	Μαρτίου 22
1905	6	Απριλίου 10
1906	7	Μαρτίου 30
1907	8	Απριλίου 18
1908	9	Απριλίου 7
1909	10	Μαρτίου 27
1910	11	Απριλίου 15
1911	12	Απριλίου 4
1912	13	Μαρτίου 24
1913	14	Απριλίου 12
1914	15	Απριλίου 1
1915	16	Μαρτίου 21
1916	17	Απριλίου 9
1917	18	Μαρτίου 29
1918	19	Απριλίου 17

Όσοτε διά να εύρωμεν τού Πάσχα τού 1900 πρώτον διά του ανωτέρω πίνακος θά μάθωμεν ότι τού 1900 έχει χρυσού αριθμόν 1, επομένως ή πανσέληνος συμπύπτει τήν 5 Απριλίου, έπειτα θά εύρωμεν διά της μεθόδου ήν εν προηγούμενι ρύλλω εξήγησαμεν, ποιά ήμέρα της έβδομάδας είνε ή 5 Απριλίου, ή μετ' αυτήν δέ πρώτη Κυριακή είνε τού Πάσχα.

αυτακαρνήσεως των ατόμων πρό της σκέψεως του υπερτάτου άρχοντος και του κοινού σκοπού, ήν πάντες ήφείλουσι να έχουσι πρό όφθαλμών. Είνε βεβαίως τι ύψηλόν και ώριόν και ή τόλμη και ή γενναιοτης, ήν έμπνέει ή άπαλπιτική εις τόν άνανέοντα τού πάν εκ των ίδιων δυνάμεων.

Αλλά τού έκρον τούτο, καθ' ό και αυτός ή ήρωϊσμός κινδυνεύει να κατστῆ μάταιος, είνε άκριβώς ή κατάστασις, ήτις πρέπει να προληφθῆ, δύναται δέ να προληφθῆ μόνον διά της συνεννοήσεως. Ανάγκη λοιπόν εξ άπικντος τά άτομα να έχουσι άνδρείον, άλλ' αυτή δέν άρκεί, άνάγκη και να μεταχειρίζονται αυτήν εν κοινή συμπράξει μετά του όλου, οὔτινας μέρος αποτελούσιν, ως τά μέρη εν τινι μηχανισμῷ.

Ανάγκη δέ άρχηγός να είνε βέβαιος περί της άπικντου ύπακοής και της άφρασίσεως του στρατού, οι δέ στρατιώται να γνωρίζωσιν ότι ή άρχηγός δέν προτίθεται άτομικόν τινα σκοπόν, άλλ' ότι είνε ή άριστοιμημένος ύπηρέτης του κοινού σκοπού. Άρετή τις λοιπόν του όλου, άκριβεία τις παρόρησις αποτελούσιν εν τῷ πολέμῳ τού έγγύθιου της έπιτυχίας.

Είνε δέ ζῆλον παρατηρήσεως ήτι και αι άτομικα άρεταί εκπυξάνονται μεγάλως διά της άκριβείας έμπιστοσύνης. Μείρα στρατού, περ' ή; ζητείται γενναίον διάβημα έπιθέσεως ή άμυνικα κρητερά, θά δείξη πολύ περισσοτέρην τόλμην και κρητερίαν, εάν γνωρίζῃ ότι οι συνάδελφοι θά σπεύσωσιν εν άνάγκη να τήν βοηθήσωσιν, παρά εάν κισθάνηται έκουτῆν ήθικῶς μεμονωμένη. Ο Νικολάου έπεμπεν εις τού πολέμῳ της μάχης στρατεύματα, ήν και ταῦτα δέν ήδύνατο να ρηθώσωσιν έγκλίρω; και να μετασχώσι της μάχης, διότι ένθαί, ήποιον νέον θάρρος θά ένίπνεον εις τούς μαχόμενους και μόνη ή άγγελία της προσεγγίσεως αυτών.

Υπέρτεροι λοιπόν ήθικαί δυνάμεις εν τῷ πολέμῳ δέν είνε άκριβώς ή άνδρεία και ή άρραστηριότης των ατόμων ίδιῶ, άλλ' πολλῶ μάλλον ή ένωσις των ψυχών ή πολλυπληκίαζουσα τήν δύναμιν έκαστου διά της δυνάμεως πάντων. Αι ήθικαί δυνάμεις είνε κατ' οὔσιον αι δυνάμεις της έννοπήσεως, της συνοχής, της συνταξίσεως. Αὔται μεταμορφώσι και ζωοποιώσι τόν αριθμόν, άλλ' α προϋποθέτουσιν αυτόν.

Η δέ έννοπήσις και συνταξίς των ανθρωπίνων δυνάμεων, πλην εις έξαιρετικῶς τινες περιστάσεις, δέν παράγεται αυτομάτως, ως ή των άσυνειδητών δυνάμεων εν τοις μεγάλοις φυσικοις φαινομένοις. Ο νους, ή τόν τίτλον της ανθρωπίνης εύγενείας αποτελούν, στρέφει εύθως τού πρώτου τήν προσοχήν του ατόμου προς ένυτόν διά του έγωϊσμού, του ύπολογισμού της ιδιαιτέρας έκτιμήσεως της ζωής και της άναγκήσεως, της υπερτάτης περί της ιδίας υπέρβιως μαρτύρησις.

Ο δέ έγωϊσμός δέν είνε άρχή έννοπήσεως, άλλ' άκαρπεία. Η έννοπήσις λοιπόν των ανθρωπίνων, να ή βεβαία και σταθερά, πρέπει να ένδρυθῆ ασφαλώς. Παράγων της άναγκής ταύτης έννοπήσεως της άναγκής εις τας βιοηθικῶς τάσεις του ανθρώπου είνε ή πειθαρχία. Αὔτη αποτελεί τήν δύναμιν των στρατιών, εις ταύτην συγκεφαλιούται τού στρατιωτικού καθήκον.

Η δέ είνε ή πειθαρχία; Είνε εν πρώτοις εύπειθεια και ύποταγή; είνε μάλλον παθητική εύπειθεια. Η λέξις αὔτη εὔως θά φανῆ εις τινος λίαν ισχυρά; διότι εὔως θά νομίωσιν ότι δύναται να συμβῆ, ώστε ή ύβριότης και ή νομιμότης καταταγῆς τινος να είνε άκριβωθήσεως. Δύναται άλλ' ήως τούτο να συμβῆ, άλλ' και πάλιν ή ύπακοή άναμένει οὔδεν ήττον ύποχρεωτική. Η διαταγή είνε διά τόν στρατιώτην, ότι ή νόμος διά τόν πολίτην. Ο δέ Διακράτης, ή άπόστατος οὔτος της ελευθέρως έρείνης, κατ' οὔσιον θά εὔτως και παρακινούμενος να υπεκφύγη τού κράτος του νόμου, λέγει εις τούς μαθητάς του: «Δίκαιο ή άδικαί οι νόμοι της πατρίδος είνε άπαρβίβηστοι.

Ο πολίτης, ή οὔ; κούτων οὔ πολίτης, έξουσιώμενος κατ' οὔσιον διακράττει άκαρτημα. Ταῦτων είνε τού θέμα της θρησκευτικής προσημοποιήσεως των νόμων εν τῷ Κρίτῳ του Πλάτωνος. Η παθητική ύπακοή είνε καθήκον του στρατιώτου, διότι αὔτη μόνη δύναται να ασφαλίσῃ τήν ένότητά, άνευ της ήποιος δέν ύπάρχει δύναμις.

Αλλά τότε ή στρατιώτης είνε δύναμις ήλική, άνάλογος προς τού ήπλον, ύπερ ήμαι; Οὔδ' αμῶς. Η ήλικίσις του στρατηγού δέν αποτελείται εις τού σώμα, άλλ' εις τήν ήλικίαν και τήν άκρίβειαν του ύποταταχμένου αυτῆ. Οὔτος τότε ύπακούει άλλ' ήως, όταν μη άκαρπείος εις τήν κατ' οὔσιον συμμόρφωσιν προς τήν διαταγήν αντιληφθήσεται και τού πνεύματος αυτῆς. Διό δέν περιορίζεται εις τού να ύπακούη τούτου μόνον όσον είνε άκριβώς άναγκάσιν προς τυπικήν εκπλήρωσιν του καθήκοντος και άπαλλαγῆ από της εὔθυνης, άλλ' προσπαθεί να έπιτύχῃ άποτελέσματα πλήρη του προτεθέντος κατ' οὔσιον σκοπού. Περιληπτική τις διαταγή άίδεται εις κούτων αντιληφθήσεται αυτῆ; παραγγέλλω, άναπαύσαι καθ' έκουτῶν εισθῶν μετ' οὔσιον; εις τήν σκέψιν του στρατηγού. Οὔτος έπιτύσσει τελειῶ τινος σκοπού, εὔτινας έπινσαι τά μίση, τας λεπτομερείας της έκτελέσεως, και εν τῷ σπέρμῳ της ενεργείας του άποκαίξει και κούτος, εκπαιδεί εις έκουτῶν, αναδέχεται ή άδικαίρει προς τήν εὔθυνην.

Και οὔτως ή στρατιωτική πειθαρχία δέν είνε άπλῶς παθητική ύπακοή, είνε σπέρμα και αυτιθύνος σκέψις και άφρασίσις, είνε οὔτις ή έννομος ήτις εις ενεργείαν πάσας οὔσιον τας δυνάμεις μετ' ήλικίαν και άναγκῆς προς παρακρητοποίησιν του άκατεθέντος κατ' οὔσιον έργου.